

ผลของการจัดกิจกรรมเสริมการเล่นทานไม้จอบเรื่องที่มีต่อความสามารถด้านการเขียน
ของเด็กปฐมวัย

ปริญญานิพนธ์
ของ
ประไพ แสงดา

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย

มกราคม 2544

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผลของการจัดกิจกรรมเสริมการเล่นหาค้นหาไม่จบเรื่องที่มีต่อความสามารถด้านการเขียน
ของเด็กปฐมวัย

บทคัดย่อ
ของ
ประไพ แสงดา

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย
มกราคม 2544

ประไพ แสงดา. (2544) ผลของการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานไม่จบเรื่อง ที่มีต่อความสามารถด้านการ

เขียนของเด็กปฐมวัย. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย) . กรุงเทพฯ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ . คณะกรรมการควบคุม : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์, รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์ .

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงขั้นความสามารถด้านการเขียนที่มีระยะเวลาแตกต่างกันกลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กอนุบาลปีที่ 1 อายุ 4 – 5 ปี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2543 โรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา จำนวน 15 คน ซึ่งได้รับการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานไม่จบเรื่อง ระยะเวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 วัน วันละ 30 นาที

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่แผนการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานไม่จบเรื่อง และกฎเกณฑ์การให้คะแนนเขียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่น .76 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการคำนวณหาค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแสดงเป็นแผนภูมิแท่ง เพื่อดูความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยเป็นกลุ่ม โดยแยกเป็นสัปดาห์ และแสดงเป็นเส้นภาพเพื่อดูความสามารถด้านการเขียนเป็นรายบุคคล

ผลการศึกษาพบว่าความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยในแต่ละช่วงระยะเวลาของการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานไม่จบเรื่อง มีการเปลี่ยนแปลงขั้นความสามารถด้านการเขียนสูงขึ้น ตลอดระยะเวลาตั้งแต่สัปดาห์ ที่ 1 ถึง สัปดาห์ที่ 8

THE EFFECT OF ENRICHMENT INCOMPLETED STORY TELLING ACTIVITY ON
WRITING ABILITY OF PRESCHOOL CHILDREN

AN ABSTRACT
BY
PRAPAI SAENGDA

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree in Early Childhood Education
at Srinakharinwirot University
January 2001

Prapai saengda . (2001). *The effect of enrichment incomplete storytelling activity on writing ability of preschool children*. Master thesis , M.Ed. (Early Childhood Education). Bangkok: Graduate School , Srinakharinwirot University . Advisor Committee: Assist.Prof. Dr.Sirima Pinyoanuntapong, Assoc.Prof. Dr.BoonchirdPinyoanuntapong.

The purpose of this research was to study the writing ability and the stage of changing of writing ability of preschool children. The subjects were 15 boys and girls, aged 4 – 5 years in Kindergarten , first semester academic year 2000 , at Ayutthaya Kindergarten School , Ayutthaya Province. The experiment was provided for 8 consecutive weeks , 4 days per week , 30 minutes per day.

The instruments of the study were Lesson Plan for enrichment incompleting story telling activity and writing scoring rubric guides which has reliability of .76 . The statistic of mean ($\bar{X}$) and standard deviation (SD) was used to analyze the data . Table of graphs demonstrated the progress of writing ability and the stage of change.

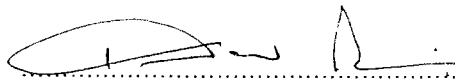
The result by weekly and individually shown that the writing ability of preschool children who received the enriched story telling activity were highly change throughout the eighth week of experiment.

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง

ผลของการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานไม่จบเรื่องที่มีต่อความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย

ของ
นางประไพ แสงดา

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

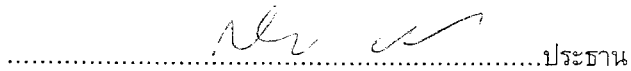

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)

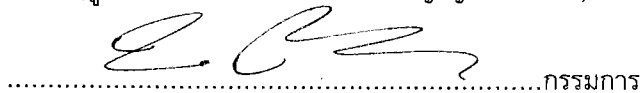
วันที่ 19 เดือน มกราคม พ.ศ. 2544

คณะกรรมการการสอบปริญญานิพนธ์

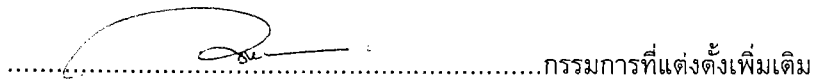
..... ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิริมา ภิญโญนนท์พงษ์)

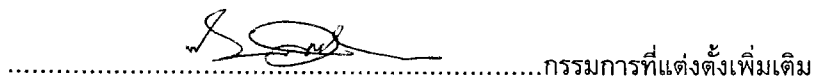
..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญนนท์พงษ์)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(รองศาสตราจารย์ ดร.กุลยา ตันติผลาชีวะ)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(อาจารย์ ดร.พัฒนา ชัชพงศ์)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี ด้วยความกรุณาอย่างสูงจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิริมา ภิญโญนันตพงษ์ ประธานที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญนันตพงษ์ กรรมการที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ ที่ให้คำปรึกษา ตลอดจนตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ จนสำเร็จไปได้ด้วยดี ผู้วิจัยซาบซึ้งในความกรุณา ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.กุลยา ตันติผลาชีวะ และอาจารย์ ดร.พัฒนา ชัชพงศ์ กรรมการสอบปริญญานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้ข้อเสนอแนะที่ดีตลอดมา กับทั้งคณาจารย์ภาควิชาการศึกษา ปฐมวัย ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ด้วยเมตตาจิตเสมอมา

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บังอร พานทอง อาจารย์สุทธภา โชติประดิษฐ์ และ อาจารย์ภาวิณี แสนทวีสุข ที่ได้กรุณารับเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจแก้ไข และให้คำแนะนำเกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ ในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.เยาวพา เดชะคุปต์ อาจารย์อารี เกษมรติ และอาจารย์ สุภัทรา คงเรือง ที่ได้กรุณารับเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจแก้ไขและให้คำแนะนำเกี่ยวกับแผนการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานไม่จบเรื่อง

ขอขอบพระคุณอาจารย์สมหมาย ปลื้มญาติ ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา คณะครูและนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 ที่ได้กรุณาให้ความร่วมมือและอำนวยความสะดวกในการศึกษาทดลอง เป็นอย่างดี อีกทั้งอาจารย์บุญชร เจือดี ที่ได้กรุณาวิเคราะห์ข้อมูลตลอดจนให้คำปรึกษาและคำแนะนำ อย่างดียิ่ง

ขอขอบพระคุณคุณแม่ปลื้ม งามเขตต์ อาจารย์ประกอบ งามเขตต์ ลีบอกเสวก งามเขตต์ คุณประภัสร์ แสงดา เด็กชายเอกบุรุษ แสงดา ที่เป็นกำลังใจและให้การสนับสนุนด้วยดีตลอดมา อีกทั้งพี่ เพื่อนๆและน้องนิสิต ปริญญาโท สาขาการศึกษาปฐมวัย และผู้ที่เกี่ยวข้องทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือเป็น กำลังใจ จนทำให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์

คุณค่าและประโยชน์แห่งปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาบิดา มารดา และพระ คุณคณาจารย์ทุกท่าน ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้

ประไพ แสงดา

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการวิจัย	4
	ความสำคัญของการวิจัย	4
	ขอบเขตของการวิจัย	4
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	4
	ตัวแปรที่ศึกษา	4
	นิยามศัพท์เฉพาะ	4
	กรอบแนวคิดในการวิจัย	6
	สมมุติฐานการวิจัย	6
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียน	7
	ความหมายของการเขียน	7
	ทฤษฎีพัฒนาการเขียน	8
	ความสำคัญของการเขียน	9
	จุดมุ่งหมายของการเขียน	9
	องค์ประกอบของการเขียน	10
	พัฒนาการกล่อมเนื้อเล็ก	11
	ลักษณะและพัฒนาการเขียนของเด็กปฐมวัย	13
	ความสัมพันธ์ของการวาดภาพและการเขียน	22
	แนวทางส่งเสริมพฤติกรรมการเขียนสำหรับเด็กปฐมวัย	25
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียน	28 28
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิทาน	29
	ความหมายของนิทาน	29
	ความหมายของการเล่านิทาน	29
	คุณค่าของการเล่านิทาน	30

บทที่	หน้า
2 (ต่อ)	
ประเภทของนิทาน	31
หลักเกณฑ์ในการเลือกนิทานสำหรับเด็กปฐมวัย	33
รูปแบบการเล่านิทาน	35
วิธีการเล่านิทาน	36
นิทานไม่จบเรื่องกับความสามารถด้านการเขียน ของเด็กปฐมวัย	37
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิทาน	38
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	40
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง	40
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	40
แบบแผนการทดลองและวิธีการดำเนินการทดลอง	42
วิธีดำเนินการทดลอง	43
การเก็บรวบรวมข้อมูล	44
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	45
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	46
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	46
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	46
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	56
ความมุ่งหมาย สมมุติฐาน วิธีการศึกษาค้นคว้า.....	56
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า.....	57
อภิปรายผล.....	58
ข้อเสนอแนะ.....	63
บรรณานุกรม.....	65
ภาคผนวก.....	70
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	98

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แบบแผนการทดลอง.....	43
2 วันและกิจกรรมที่ทำการทดลอง	43
3 คะแนนเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรม เสริมการเล่นิทานไม่จบเรื่อง ในแต่ละสัปดาห์.....	47
4 การวิเคราะห์เปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงระหว่างช่วงสัปดาห์.....	51

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1. ลักษณะการเขียนที่เกิดขึ้นซ้ำ ๆ กัน.....	13
2. ลักษณะการซ้ำในรูปแบบที่แตกต่างกัน.....	14
3. ลักษณะการมีมีโนทัศน์.....	14
4. ลักษณะการยืดหยุ่น.....	15
5. ลักษณะการเรียงแถวและจัดหน้า.....	16
6. ขั้นแรกในการพัฒนาการเขียน.....	16
7. ขีดเขียนเส้นซ้ำ.....	17
8. ขั้นสู่ตัวอักษร.....	18
9. การเขียนตามเสียงของตัวอักษร.....	18
10. การเขียนโดยคิดสะกดคำ.....	19
11. การสะกดคำด้วยตนเอง.....	20
12. หลักการเขียนแบบซ้ำ ๆ กัน.....	20
13. การเขียนอย่างมีทิศทาง.....	21
14. บัตรภาพรูปร่างคนเพื่อให้เด็กเลียนแบบท่าทาง.....	26
15. แผนภูมิแท่งแสดงความดีเป็นร้อยละ ตั้งแต่สัปดาห์ก่อนจัดกิจกรรมจนถึงสัปดาห์ที่ 8.....	48
16. การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงขึ้นความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยเป็นกลุ่ม.....	52
17. การวิเคราะห์คะแนนความเปลี่ยนแปลงความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยเป็นรายบุคคล.....	53
18. ตัวอย่างงานเขียน ผลงานของเด็ก.....	61

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

สังคมปัจจุบันเป็นยุคที่มีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการสื่อสาร ทำให้คนติดต่อกันได้อย่างรวดเร็ว การติดต่อสื่อสารที่สำคัญและมีบทบาทต่อมนุษย์มาก คือ ภาษา เพราะภาษาเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร เป็นทักษะที่สำคัญยิ่งในการดำรงชีวิตประจำวัน (ھرรษา นิลวิเชียร.2537 : 7) การพัฒนาทักษะภาษาต้องใช้ศาสตร์และศิลป์ที่ต้องอาศัยทักษะทั้งสี่คือ การพูด ฟัง อ่าน เขียน ที่พัฒนาไปพร้อม ๆ กัน (เยาวพา เตชะคุปต์. 2528 : 50) โดยเฉพาะในช่วงอายุวัยตั้งแต่แรกเกิดถึง 6 ปี เป็นวัยแห่งความเจริญเติบโตในทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะด้านภาษา เรียกได้ว่าเป็นวัยทองของภาษา พัฒนาการทางภาษาเจริญอย่างมาก (วรรณภา หารชุมพล. 2530 : 1 – 2) และเป็นวัยที่ถ้าได้รับการส่งเสริมทางภาษาอย่างดีแล้ว จะทำให้การเรียนรู้ของเด็กทางภาษาพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว ดังนั้นเด็กปฐมวัยควรได้รับการพัฒนาทักษะทางด้านภาษา ทั้งการฟัง พูด อ่าน เขียน

ความสามารถด้านการการเขียนนั้น เป็นทักษะหนึ่งที่ต้องให้เด็กได้รับการพัฒนาให้เป็นไปอย่างมีลำดับขั้นตอนและถูกวิธี เนื่องจากทักษะการขีดเขียนเป็นขั้นพัฒนาการที่สำคัญของขั้นพัฒนาการทางภาษาของเด็ก เพราะเด็กได้แสดงความคิดสะท้อนออกมาในรูปของการขีดเขียน จนถึงขั้นที่เขียนเป็นตัวหนังสือ การขีดเขียนจะเริ่มตั้งแต่ 18 เดือนขึ้นไป จนกระทั่ง 4 ปี หรือ 5 ปี แล้วแต่ความพร้อมของเด็ก โดยจะเริ่มจากการขีดเขียนแบบสะเปะสะปะ หรือขีดเขียนอย่างไม่มีความหมาย เมื่อ ถึงวัย 3 ขวบ เด็กจะเริ่มควบคุมร่องรอยการขีดเขียนได้ (สายฤดี วรกิจโกศาทร. 2533 : 31) ดังนั้น ครูจึงเป็นบุคคลที่มีความสำคัญในการพัฒนาภาษาให้กับเด็กนั้น จะต้องจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กแต่ละคนและที่สำคัญต้องรับรู้อย่างมีความสุข (สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์ . 2543 : 85) โดยครูจะต้องยอมรับความคิดเห็นซึ่งเด็กได้ถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด ความต้องการที่จะสื่อสารให้กับบุคคลที่เกี่ยวข้องได้เข้าใจ และการเขียนเป็นวิธีการหนึ่งซึ่งเด็กได้แสดงออก เป็นเครื่องมือที่จะพัฒนาความมีเหตุผลให้เด็กเป็นการแสดงออกซึ่งสุนทรีย์และความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก (กรรณิการ์ พวงเกษม. 2532 : 31) แต่ในสภาพปัจจุบันพบว่า การสอนเขียนแก่เด็กเริ่มเรียน ซึ่งเน้นการให้เด็กลอกแบบการเขียนที่ถูกต้องจากครูอย่างเข้มงวดกวดขัน โดยครูช่วยจับมือเด็กเขียนหรือให้เด็กคัดลอกคำที่เขียนผิดให้ถูกเสียใหม่ ซ้ำ ๆ กันนั้นเป็นการสอนเด็กโดยทางอ้อมว่า เด็กยังไม่มีความสามารถในการเขียน ต้องรอให้โตเสียก่อน จึงจะเขียนได้ เด็กจะกลัวการเขียนผิด ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่กล้าลองผิดลองถูก เด็กบางคนถึงกับร้องไห้เมื่อเขียนผิด (ھرรษา นิลวิเชียร. 2535 : 7) ดังนั้น การเขียนของเด็กจึงควรเป็นการให้เด็กมีความสามารถในการเขียนโดยเขียนออกมาในรูปของการสะท้อนความคิดในการสื่อความหมาย ด้วยการขีดเขียนสัญลักษณ์ต่าง ๆ โดยการวาดภาพ และเขียนตัวอักษรอย่างไม่รู้ความหมาย ไม่ใช่มุ่งแต่ให้เด็กคัดลอกตัวอักษรและท่องจำ เด็กควรเรียนรู้การเขียนภาษาอย่างมีความสุขและสนุกสนาน

ด้วยเหตุดังกล่าว ครูควรพัฒนาความสามารถด้านการเขียนให้กับเด็กปฐมวัยและเปิดโอกาสให้เด็กได้เกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข เป็นการเรียนรู้ที่มีความหมายซึ่งจะตอบสนองต่อการพัฒนาการ ตามวัยของเด็กได้เป็นอย่างดีและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้นั้น ครูควรส่งเสริมให้เด็กมีส่วนร่วมหรือดำเนินกิจกรรมให้มากที่สุด ครูเป็นเพียงผู้เตรียมเนื้อหา หรือประสบการณ์ให้เด็กค้นพบความรู้ด้วยตนเอง (ภรณ์ คุรุทัศนะ. 2523 : 24) ตลอดจนครูจะต้องจัดสภาพแวดล้อม และสร้างบรรยากาศเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของเด็ก ดังที่เกรส (Gress. 1989) ได้ศึกษาการตอบสนองของเด็กปฐมวัยต่อการเขียนบันทึกทุกวันกับเพื่อนในมุมการเขียนในห้อง ครูจะเขียนตอบงานของเด็กแต่ละคนทุกวัน ผลการวิจัยพบว่า การเขียนบันทึกส่งเสริมให้เด็กเข้าใจว่า การเขียนเป็นวิธีการสื่อสารได้ เด็กสามารถที่จะสนทนาในเรื่องที่เขียนกับครู นอกจากเด็กจะสนใจการเขียนเมื่อเคยเห็นผู้ใหญ่เขียนและเข้าใจว่า การเขียนคือ การสื่อความหมายได้อีกวิธีหนึ่ง นอกจากการพูด การทำท่าทางและการวาดภาพ เด็กจะชอบการเขียนสิ่งที่มีความหมายสำหรับตนเอง หน้าที่ของครูคือช่วยในสิ่งที่เด็กทำเองไม่ได้จริง ๆ และเปิดโอกาสให้เขาทำสิ่งที่เขาทำได้แล้ว เช่น การเป็นเจ้าของความคิดว่าต้องการจะเขียนอะไร (บุษบง ดันติวงศ์. 2535) ตลอดจนกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้เกิดพัฒนาการด้านการเขียน จึงมีความสำคัญเพื่อมุ่งให้เด็กได้พัฒนาความคิด จินตนาการอันกว้างไกล และไวโกดส์กี (Morrow. 1993 : 229 ; citing Vygotsky. 1978, *Literacy Development in The Early Year*) กล่าวว่าเด็กพัฒนาภาษาเพื่อที่จะเข้าร่วมกิจกรรมในสังคม ฉะนั้น เด็กต้องเรียนรู้ที่จะเข้าใจและสร้างสัญลักษณ์ขึ้น นั่นคือ การสื่อสารภาษาโดยใช้สัญลักษณ์เป็นสื่อที่มีความสำคัญมาก กระบวนการพัฒนาสัญลักษณ์ เด็กต้องเรียนรู้ที่จะฟัง พูด อ่าน และเขียน ซึ่งจะเป็นการพัฒนาทักษะทางภาษาทั้ง 4 ด้าน เด็กเริ่มเรียนรู้ภาษาตั้งแต่ทารก เรียนรู้ที่จะฟังเพื่อที่จะพูดหรือใช้กิริยาท่าทาง การใช้สัญลักษณ์ และการวาดรูป จนกระทั่งพัฒนาเป็นการอ่าน และการเขียนซึ่งเด็กจะพัฒนาระบบโครงสร้างทางการเขียน ซึ่งขึ้นอยู่กับประสบการณ์และความรู้ที่เด็กได้รับ (Neuman and others. 1993; citing Charles. 1971:45 *Language And Literacy Learning in the Early Years.*) ดังนั้น การที่เด็กขีดเขียนสิ่งต่าง ๆ ตามความสนใจ และความต้องการของตนเองก็เพื่อสื่อความหมายให้ผู้อื่นรับรู้ เข้าใจ และเด็กสามารถอธิบายสิ่งที่เขาเขียนได้ จึงจะทำให้การสื่อสารนั้นมีประสิทธิภาพ

ในการจัดกิจกรรมเพื่อให้เด็กมีความสามารถด้านการเขียน ครูจึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญโดยการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อให้เด็กมีโอกาสได้สะท้อนความคิด จินตนาการ อาทิการเล่นตามมุม การเล่นกลางแจ้ง การทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์และการเล่านิทาน เป็นต้น สำหรับการเล่านิทานเป็นกิจกรรมหนึ่งที่สามารถส่งเสริมพัฒนาการทางด้านภาษาให้กับเด็ก เป็นกิจกรรมที่ให้ความสุขสนุกสนาน เป็นความรู้ที่เด็กได้โดยไม่รู้ตัว จากเนื้อเรื่องนิทาน ซึ่งเป็นแบบอย่างให้กับเด็กและนิทานช่วยให้เด็กมีประสบการณ์เรื่องรักเกลียด อิจฉา อาฆาต พยาบาท ความดีความชั่ว ผู้ร้ายผู้ดี (สุพัตรา สุภาพ. 2541 : 121) และนิทานทำให้คนเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ได้ในระดับหนึ่ง ตามศักยภาพ (เกริก ยันพันธ์. 2539 : 18) ตลอดจนนิทานสามารถสร้างจินตนาการ ความฝัน ความคิด ความเข้าใจ และการรับรู้ให้กับเด็ก (กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2541 : 10) และความไม่สมบูรณ์ของกิจกรรม หรือกิจกรรมที่เปิดกว้าง เช่น การเล่านิทานไม่จบเรื่อง ให้เด็กแต่งต่อตามจินตนาการ สามารถกระตุ้นให้เด็กเกิดความคิดเป็นของตัวเอง ทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ดี

และรวดเร็ว (ปาริชาติ อรุณศักดิ์, 2533 : 2 – 3) โดยเฉพาะการเล่านิทานที่ไม่จบเรื่อง เป็นการเปิดกว้างให้เด็กแต่งนิทานต่อ ซึ่งเด็กจะต้องสร้างความคิดจินตนาการโดยนำประสบการณ์เดิมมาผนวกกับความรู้อื่นที่ได้รับทำให้เด็กได้แสดงออกทางความคิด และกระบวนการการคิดจะต้องเชื่อมโยงอยู่กับตัวอย่างที่มีเค้าโครงชัดเจน มีชีวิตชีวา จากโลกรอบตัวมากที่สุด (มัทนี เกษกมล, 2534 : 58) ในการส่งเสริมให้เด็กแสดงออกซึ่งความรู้สึกนึกคิดย่อมช่วยพัฒนาความคิดในการเขียน (บันลือ พุกกะวัน, 2535 : 55) ซึ่งจะเป็นข้อมูลที่เด็กสะสมไว้ด้วยการสื่อสารสะท้อนความคิด ความรู้สึกต่าง ๆ จินตนาการลงในภาพที่วาด ซึ่งจะสามารถพัฒนากล้ามเนื้อมือ ให้ไปสู่การพัฒนาเป็นการเขียนตัวหนังสือ ดังงานวิจัยของมากาเร็ตแมตทิวและคณะ เรื่องการเตรียมการเขียนล่วงหน้า โดยศึกษาการแสดงออกด้านการเขียนของเด็กในโรงเรียนเด็กเล็กพบว่า ถ้าเด็กมีการแสดงออกโดยการวาดภาพมาก ก็จะสามารถเขียนเป็นตัวอักษรได้ (Martlew and others, 1995:1) และจากการวาดการระบายสีนั้น ไม่ได้เป็นเพียงการสื่อสารความคิดของเด็ก แต่ยังแสดงถึงความพยายามในการสร้างสัญลักษณ์ ซึ่งสัญลักษณ์บางอย่างนั้น ผู้ใหญ่อาจจะเข้าใจในขณะที่บางอย่างนั้นเป็นตัวแทนสิ่งที่อยู่ในโลกของเด็ก เด็ก ๆ มักจะพูดถึงงานและการสร้างเรื่อง พร้อม ๆ กับรูปภาพ (Machado, 1995 : 347 ; citing Kance, 1982, *Early Childhood Experience in Language Arts Emerging Literacy*.) จากงานวิจัยดังกล่าวมาพบว่า การจัดประสบการณ์ให้เด็กได้ขีดเขียนสิ่งที่ต้องการ จะทำให้เด็กเกิดการพัฒนาจนกระทั่งสามารถเขียนตัวอักษรได้ ดังนั้นกิจกรรมเสริมการเล่านิทานที่ไม่จบเรื่อง จะช่วยให้เด็กเติมเต็มสิ่งต่าง ๆ ที่ตนเองต้องการได้ตามความรู้สึกนึกคิด และจะเป็นการกระตุ้นเด็กให้มีความอยากรู้ อยากติดตามเรื่องราว ซึ่งจะเป็นการตอบสนองพัฒนาการ ตามวัยได้เป็นอย่างดี (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2539 : 22) ฉะนั้นนิทานจึงเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาเด็กในวัยนี้ (พัฒนา ชัชพงศ์, 2536 : 25) จากความสำคัญของการส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่ให้โอกาสเด็กเป็นผู้สร้างความคิด ได้ใช้ประสบการณ์เดิมของตนซึ่งน่าจะช่วยเชื่อมโยงกับจินตนาการที่เกิดขึ้นมาสู่ภาษา และโดยเฉพาะทักษะการเขียนของเด็กปฐมวัยทำให้เด็ก ๆ ได้ขีดเขียนอย่างเพลิดเพลินสนุกสนานอันจะนำไปสู่การพัฒนา กล้ามเนื้อมือให้สัมพันธ์กับตา ได้สื่อสารความคิดด้วยสัญลักษณ์เครื่องหมายต่าง ๆ จากรูปภาพ เป็นการสะท้อนความคิดจากเรื่องราวในนิทาน ซึ่งจะส่งผลต่อความสามารถด้านการเขียนของเด็ก โดยพัฒนาการนั้นเริ่มต้นจากเขียนเส้นต่าง ๆ ในรูปแบบที่แตกต่างกัน เขียนตั้งชื่อผลงานด้วยสัญลักษณ์ต่างๆ เขียนตัวอักษรไม่เลือก เขียนด้วยการคัดลอกคำเขียนสะกดคำด้วยตนเอง

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความสามารถทางด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย โดยใช้กิจกรรมเสริมการเล่านิทานไม่จบเรื่อง ซึ่งเป็นกิจกรรมหนึ่งที่สนองตอบต่อความแตกต่างระหว่างบุคคล เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกทางความคิดจินตนาการ ด้วยการเชื่อมโยงประสบการณ์ต่าง ๆ จากนิทานสู่การขีดเขียนเป็นเรื่องราว และในที่สุดจะสามารถขีดเขียนสะกดคำได้ด้วยตนเอง ซึ่งจะเป็นแนวทางให้ครู ผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยได้ตระหนักถึงความสำคัญของความสามารถด้านการเขียนของเด็กได้นำผลการศึกษาค้นคว้าไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาให้เด็กได้มีการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพสำหรับเด็กวัยนี้ต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อศึกษาว่า ความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยในระหว่างได้รับกิจกรรมเสริมการเล่นไม่จบเรื่องจะมีความสามารถด้านการเขียนอยู่ในขั้นใดและมีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร

ความสำคัญของการวิจัย

การศึกษานี้จะทำให้ทราบผลของการจัดกิจกรรมเสริมการเล่นไม่จบเรื่องที่มีต่อความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย ซึ่งจะช่วยให้ครูผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ได้เลือกใช้และเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชายหญิง อายุระหว่าง 4 – 5 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2543 โรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 6 ห้อง มีนักเรียนทั้งหมด 251 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชายหญิง อายุระหว่าง 4 – 5 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2543 โรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา กลุ่มตัวอย่างที่คัดเลือกมาจากการจับฉลากห้องเรียนอนุบาลปีที่ 1 จำนวน 1 ห้อง จากทั้งหมด 6 ห้องเรียน ได้นักเรียนห้อง 1/4 จำนวน 41 คน แล้วคัดเลือกนักเรียน นักเรียนที่มีความสามารถด้านการเขียนอยู่ในระดับชั้นที่ 1 จำนวน 15 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดกิจกรรมเสริมการเล่นไม่จบเรื่อง

ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสามารถด้านการเขียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กนักเรียนชาย หญิง อายุระหว่าง 4 – 5 ปี ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ของโรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2. การเล่นไม่จบเรื่อง หมายถึง การเล่นที่เล่นตั้งแต่เริ่มต้นไปจนถึงจุดสำคัญของเรื่อง แล้วจึงหยุดเล่นเพื่อให้เด็กแต่งต่อเรื่องราวจนจบตามความคิดและจินตนาการ

3. การจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานไม่จบเรื่อง หมายถึง กิจกรรมที่จัดเสริมขึ้นจากกิจกรรมหลักทั้งหกซึ่งได้แก่ กิจกรรมเสรี กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมเสริมประสบการณ์ กิจกรรมกลางแจ้งและเกมการศึกษา เป็นการจัดกิจกรรมที่มีความหลากหลาย โดยวิธีการผสมผสานกิจกรรมการร้องเพลง การท่องคำคล้องจอง ปริศนาคำทาย การสนทนาเกี่ยวกับเรื่องราวจากนิทาน การเล่นเกมต่างๆ ในศูนย์นิทาน โดยกิจกรรมเหล่านี้มุ่งให้เด็กได้รับประสบการณ์ทางภาษา ให้เด็กเป็นผู้ถ่ายทอดความคิดจากนิทานสู่งานเขียนอันเป็นการพัฒนาความสามารถด้านการเขียน การจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานไม่จบเรื่องประกอบด้วยขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นนำ ครูนำเข้าสู่บทเรียนด้วยกิจกรรมตามความเหมาะสมจากกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งดังต่อไปนี้ อาทิ การร้องเพลง การท่องคำคล้องจองหรือปริศนาคำทาย ฯลฯ

ขั้นกิจกรรมการเรียนรู้การสอน

1. ครูเล่านิทานตั้งแต่เริ่มต้นไปจนถึงจุดสำคัญของเรื่องใช้เวลาประมาณ 5 – 7 นาที ในระหว่างการเล่านิทานครูสนทนาซักถามเด็ก เพื่อให้เด็กเกิดความคิดจินตนาการในการแต่งนิทานต่อ

2. เด็กและครูสนทนาซักถามถึงเรื่องราวจากนิทานพร้อมกับครูเขียนคำในนิทานจากคำบอกเล่าของเด็กประมาณ 4 – 5 คำบนกระดานชาร์ท

3. เด็กถ่ายทอดความคิดจากนิทานที่แต่งต่อด้วยการเขียนเป็นภาพตามความคิดจินตนาการ

ขั้นสรุป

1. เด็ก ๆ เล่าถึงผลงานของตนพร้อมกับครูจัดบันทึกลงในแผ่นงาน

2. เด็ก ๆ เล่นเกมในศูนย์นิทานดังต่อไปนี้ เกมบัตรภาพกับคำ เกมโดมิโน เกมภาพตัดต่อจากนิทาน เกมจัดหมวดหมู่ภาพกับสัญลักษณ์

4. ความสามารถด้านการเขียน หมายถึง การแสดงออกถึงความสามารถด้านการเขียนจากการฟังนิทานไม่จบเรื่อง และถ่ายทอดเรื่องราวที่ได้ฟังออกมาเป็นผลงานการเขียน ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้น แบ่งเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

4.1 เขียนเส้นต่างๆ ในรูปแบบที่แตกต่างกัน หมายถึง ขีดเขียนประกอบภาพโดยใช้เส้นต่าง ๆ ที่แตกต่างกัน บอกความหมายของเส้นที่ขีดเขียน และเล่าเรื่องราวได้สัมพันธ์กัน

4.2 เขียนตั้งชื่อผลงานด้วยสัญลักษณ์ต่าง ๆ หมายถึง ขีดเขียนออกมาเป็นรูปสัญลักษณ์ต่าง ๆ บอกความหมายของสิ่งที่ขีดเขียนและเล่าเรื่องราวได้สัมพันธ์กัน

4.3 เขียนตัวอักษรไม่เลือก หมายถึง ขีดเขียนตัวอักษรที่ไม่สัมพันธ์กับเสียงของคำที่ต้องการบันทึก บอกความหมายของตัวอักษรที่ขีดเขียนและเล่าเรื่องราวได้สัมพันธ์กัน

4.4 เขียนด้วยการคัดลอกคำ หมายถึง ขีดเขียนด้วยการคัดลอกคำจากต้นแบบ บอกความหมายของตัวอักษรที่คัดลอกและเล่าเรื่องราวได้สัมพันธ์กัน

4.5 เขียนสะกดคำด้วยตนเอง หมายถึง ขีดเขียนสะกดคำได้ด้วยตนเอง โดยไม่คำนึงถึงการเขียนถูกต้อง บอกความหมายของคำที่สะกดได้ และเล่าเรื่องราวได้สัมพันธ์กัน

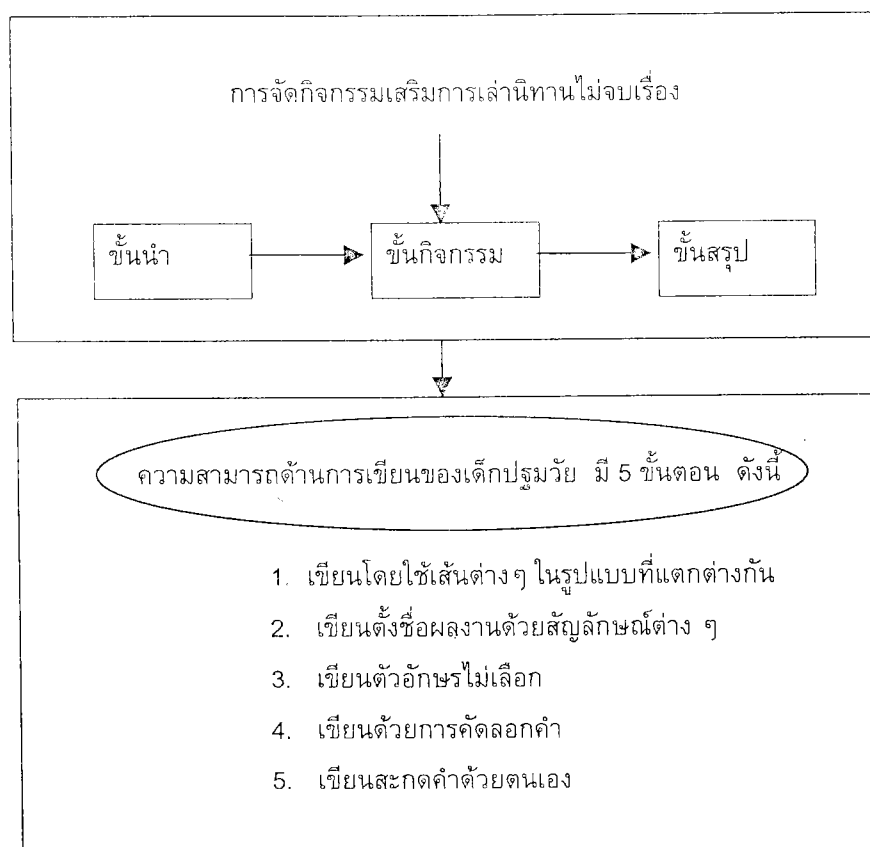
5. ระยะเวลาของการจัดกิจกรรมเสริมการเล่นไม่จบเรื่อง หมายถึง ระยะเวลาที่ใช้ในการฝึก การเขียนจากการจัดกิจกรรมเสริมการเล่นไม่จบเรื่อง จำนวน 8 สัปดาห์ โดยจัดกิจกรรมในวัน อังคาร พุธ พฤหัสบดี และศุกร์ รวม 4 วัน และเก็บผลงานการเขียนของเด็กทุกวันมาให้คะแนน ความสามารถด้านการเขียนโดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนงานเขียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

6. การเปลี่ยนแปลง หมายถึง ความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยที่แตกต่างไปจากเดิม และอยู่ในขั้นใดขั้นหนึ่งของความสามารถด้านการเขียนที่แบ่งเป็น 1 – 5 ขั้น

7. เครื่องมือการวัดความสามารถด้านการเขียนประกอบด้วย 2 ส่วนคือ

ส่วนที่เป็นชิ้นงาน และส่วนที่เป็นเกณฑ์การให้คะแนนงานเขียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อจะใช้เป็น แนวทางในการให้คะแนน ความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยในแต่ละขั้นแบ่งเป็น 0-3 คะแนน ดังแสดงในภาคผนวก

กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

เด็กปฐมวัยหลังจากที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมการเล่นไม่จบเรื่องไปแล้ว มีการเปลี่ยนแปลง ชั้นความสามารถด้านการเขียนสูงขึ้น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและได้นำเสนอตามหัวข้อ ดังต่อไปนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียน
 - 1.1 ความหมายของการเขียน
 - 1.2 ทฤษฎีพัฒนาการเขียน
 - 1.3 ความสำคัญของการเขียน
 - 1.4 จุดมุ่งหมายของการเขียน
 - 1.5 องค์ประกอบของการเขียน
 - 1.6 พัฒนาการกล้ามเนื้อเล็ก
 - 1.7 ลักษณะและพัฒนาการเขียนของเด็กปฐมวัย
 - 1.8 ความสัมพันธ์ของการวาดภาพและการเขียน
 - 1.9 แนวทางส่งเสริมพฤติกรรมการเขียนสำหรับเด็กปฐมวัย
 - 1.10 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียน
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิทาน
 - 2.1 ความหมายของนิทาน
 - 2.2 ความหมายของการเล่านิทาน
 - 2.3 คุณค่าของการเล่านิทาน
 - 2.4 ประเภทของนิทาน
 - 2.5 เกณฑ์การเลือกนิทานสำหรับเด็ก
 - 2.6 รูปแบบการเล่านิทาน
 - 2.7 วิธีการเล่านิทาน
 - 2.8 นิทานไม่จบเรื่องกับความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย
 - 2.9 งานวิจัยที่เกี่ยวกับนิทาน

1.เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียน

1.1 ความหมายของการเขียน

การเขียนเป็นทักษะหนึ่งในทักษะทางภาษาทั้ง 4 ซึ่งมีความสำคัญ ใช้ในการถ่ายทอดสื่อความหมายให้ผู้อื่นได้รับรู้และเข้าใจ ได้มีผู้ให้ความหมายของการเขียนไว้ดังนี้

หรรษา นิลวิเชียร (2535 : 8) กล่าวว่า การเขียนเป็นกระบวนการแสดงออกถึงความรู้สึก ความต้องการและความคิดโดยผ่านการสื่อสารด้วยระบบเครื่องหมายอันได้แก่ ตัวอักษร สารระสำคัญของการสื่อสาร คือ การสื่อความหมายที่เด็กตั้งใจจะส่งมายังผู้รับ

ราตี ทองสวัสดิ์ (2527 : 182) กล่าวว่า การเขียนของเด็กปฐมวัย ควรหมายถึง การเขียนสั้นๆ ๑ หรือวาดภาพต่าง ๆ ตามวัย หากเด็กสามารถพัฒนาการเขียนเหล่านี้ได้ ก็จะช่วยทำให้เด็กสามารถเขียนภาพที่มีความหมายได้

นิตยา ประพฤติกิจ (2539 : 172) กล่าวว่า การเขียนของเด็กปฐมวัย คือ การจับปากกา หรือดินสอลากไปมาบนกระดาษ แล้วสามารถบอกได้ว่ารอยขีดนั้น คืออะไร และเชื่อมโยงเป็นเรื่องราวได้

สนิท นิยมเล็ก (2540 : 180) กล่าวว่า การเขียนหมายถึงการที่มนุษย์ประสงค์ที่จะถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดและความในใจของตนออกมาให้ผู้อื่นได้ทราบ โดยขีดเขียนเป็นสัญลักษณ์แทนความรู้สึกนึกคิดและความในใจเหล่านั้น

จากนักการศึกษากล่าวสรุปได้ว่า การเขียนในเด็กปฐมวัย หมายถึง การที่เด็กขีดเขียนสัญลักษณ์ต่าง ๆ เป็นการสื่อสารที่แสดงออกถึงความรู้สึก ความคิดออกมาในงานเขียนและสามารถอธิบายสิ่งที่ขีดเขียนได้

1.2 ทฤษฎีพัฒนาการเขียน (Theory of Writing Development)

ฮอลล์ลีย์ (Morrow. 1993 : 237 – 239 ; citing Halliday. 1975 *Literacy Development in the Early Years.*) กล่าวว่า การพัฒนาภาษาของเด็ก สามารถพัฒนาได้โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้เพื่อที่จะแสดงความรู้สึกแลกเปลี่ยนความคิด และเข้าใจความหมายของคนในสังคม

ไวโกตสกี (Morrow. 1993 ; citing Vygotsky. 1978 *Literacy Development in the Early Years*) กล่าวว่า เด็กพัฒนาภาษาเพื่อที่จะเข้าร่วมกิจกรรมในสังคม ฉะนั้นเด็กต้องเรียนรู้ที่จะเข้าใจ และสร้างสัญลักษณ์ขึ้น นั่นคือ การสื่อสารภาษาโดยใช้สัญลักษณ์ซึ่งเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมาก กระบวนการพัฒนาสัญลักษณ์เด็กต้องเรียนรู้ที่จะฟัง พูด เขียน และอ่าน ซึ่งคือการพัฒนาทักษะทางภาษา ทั้ง 4 ด้าน เด็กเริ่มเรียนรู้ภาษาตั้งแต่ทารก เรียนรู้ที่จะฟังเพื่อที่จะพูดหรือใช้กิริยาท่าทางหรือการใช้สัญลักษณ์ หรือการวาดรูป จนกระทั่งพัฒนามาเป็นการเขียนและการอ่าน

ไดสัน (Morrow. 293 ; citing Dyson. 1985 *Literacy Development in the Early Years*) กล่าวว่า เด็กจะเรียนรู้ภาษาเพื่อที่จะเรียนรู้การรู้หนังสือ นั่นคือ เด็กต้องมีประสบการณ์เกี่ยวกับสัญลักษณ์และติดต่อในสังคมโดยใช้สัญลักษณ์แยกเป็นระยะได้ ดังนี้

1. พัฒนาการรู้หนังสือโดยผ่านพัฒนาการทางภาษา
2. พัฒนาการทางภาษาโดยผ่านพัฒนาการทางสัญลักษณ์
3. พัฒนาการทางสัญลักษณ์โดยผ่านพัฒนาการทางสังคม และการเข้าใจ วัฒนธรรม

เด็กส่วนใหญ่ จะมีการพัฒนาภาษาอย่างต่อเนื่องโดยไม่มีช่องว่างระหว่างระยะใดระยะหนึ่ง และมีทิศทางของแต่ละคน พัฒนาการรู้หนังสือของเด็ก เริ่มจากการเรียนรู้ที่จะติดต่อกับคนอื่นขั้นแรก คือ การพูดที่ไม่มีความหมาย พัฒนาสู่การพูดที่มีความหมาย พัฒนามาสู่การเล่นกับสัญลักษณ์ และในที่สุดคือ การเขียนระยะใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นจะมีพื้นฐานมาจากระยะก่อน ๆ ทั้งนี้เพื่อจะหารูปแบบใหม่ในการติดต่อสื่อสาร

จากนักการศึกษากล่าวสรุปได้ว่า พัฒนาการทางด้านการเขียนของเด็กมาจากการสร้างสัญลักษณ์ต่าง ๆ ในการถ่ายทอดความคิด โดยเด็กจะค้นพบรูปแบบการเขียนสื่อสารจนในที่สุด จะสามารถพัฒนาการสะกดคำได้ด้วยตนเอง

1.3 ความสำคัญของการเขียน

นภดล จันทรพิชญ (2531 : 19) ได้สรุปความสำคัญของการเขียนไว้ดังนี้

1. การเขียนเป็นการสื่อสารของมนุษย์
2. การเขียนเป็นเครื่องถ่ายทอดความรู้
3. การเขียนสามารถสร้างความสามัคคีในมนุษยชาติ
4. การเขียนเป็นเครื่องระบายออกทางอารมณ์ของมนุษย์

วรรณิ์ โสมประยูร (2537 : 139) กล่าวว่า การเขียนเป็นเครื่องสื่อสารอย่างหนึ่งของมนุษย์ที่ต้องการถ่ายทอดความคิด ความเข้าใจ และประสบการณ์ของตนออกเสนอผู้อ่าน ช่วยในการระบายอารมณ์ พัฒนาทางสติปัญญา และความคิดสร้างสรรค์ เช่น ใช้บันทึกสิ่งที่ได้จากการฟังและการอ่าน นอกจากนี้ยังช่วยในการเสริมสร้างบุคลิกภาพที่ดี เช่น รู้จักสังเกตพิจารณา มีความตั้งใจ มีความแม่นยำ ความเป็นระเบียบความรอบคอบ และทำให้เกิดนิสัยรักสรวรักงาม

กรรณิการ์ พวงเกษม (2532 : 31) กล่าวว่า การเขียนเป็นวิธีการหนึ่งที่เด็กได้แสดงออกเป็นพัฒนาการทางภาษาอีกด้านหนึ่งที่มีความสำคัญเช่นเดียวกับการพูด การเขียนเป็นเครื่องมือที่จะพัฒนาความมีเหตุผลให้เด็ก เป็นการแสดงออกซึ่งสุนทรียะ และความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก เป็นทางที่จะระบายอารมณ์ เป็นการเพิ่มความเชื่อมั่นให้มีขึ้นในตนเอง ครูควรต้องแนะนำให้เด็กรู้จักเขียนโดยใช้ความคิด ใช้ประสบการณ์ ความพอใจ ตลอดจนทักษะทางภาษาในระดับของเด็กเอง

จากที่นักการศึกษากล่าวสรุปได้ว่า การเขียนเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการสื่อสารที่จำเป็น เพราะทำให้ทุกคนสามารถถ่ายทอดความคิด ความเข้าใจ และประสบการณ์ของตนต่อผู้อื่น อีกทั้งยังเป็นการพัฒนาสติปัญญา และความคิดสร้างสรรค์ได้เป็นอย่างดี

1.4 จุดมุ่งหมายของการเขียน

การถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดของผู้เขียนนั้น ผู้เขียนย่อมต้องมีจุดมุ่งหมายไว้ในใจก่อนที่จะเขียนเพื่อใคร เขียนทำไม และเขียนอย่างไร จึงจะทำให้ผู้อ่านเข้าใจได้เป็นอย่างดี ซึ่งบุญยงค์ เกศเทศ (2524 : 6 – 7) ได้จำแนกจุดมุ่งหมายของการเขียนไว้ดังนี้

1. เพื่อเล่าเรื่อง เช่น เล่าเหตุการณ์ เล่าประสบการณ์
2. เพื่ออธิบายคำหรือความหมาย เช่น อธิบายคำที่มักเขียนผิด
3. เพื่อโฆษณาจูงใจ เช่น โฆษณาสินค้าต่าง ๆ
4. เพื่อปลุกใจ เช่น เพลง บทความปลุกใจ
5. เพื่อแสดงความคิดเห็นหรือแนะนำ
6. เพื่อสร้างจินตนาการ เช่น เรื่องสั้น นวนิยาย
7. เพื่อล้อเลียนเสียดสี เช่น เรื่องทำนองตลกแฝงแฉังคิด

8. เพื่อประกาศ แจ้งความ เชิญชวน เช่น ประกาศของทางราชการ

9. เพื่อวิเคราะห์ เช่น การวิเคราะห์วรรณกรรม

10. เพื่อวิจารณ์ เช่น การวิจารณ์หนังสือ

11. เพื่อเป็นข่าว เช่น การเสนอข่าว

12. เพื่อเฉพาะกิจ เช่น การเขียนประกอบการ์ตูน การเขียนจดหมาย

ผกาศรี เย็นบุตร (2526 : 95) ได้กำหนดจุดมุ่งหมายในการเขียนแต่ละครั้ง ไว้ดังนี้

1. เพื่ออธิบาย เป็นการบอกเล่าให้ทราบ ต้องการให้ผู้อ่านได้รับความรู้ ความคิด ประสพการณ์ เช่น บทความ สารคดี ตำราวิชาการ ฯลฯ

2. เพื่อพรรณนา เป็นการบอกความรู้สึกให้ทราบ ต้องการให้ผู้อ่านได้รับความรู้ ความคิด ประสพการณ์ เช่น บทความ สารคดี ตำราวิชาการ ฯลฯ

3. เพื่อเปลี่ยนความคิด เปลี่ยนใจ เปลี่ยนความรู้สึกของผู้อ่านตามที่ต้องการ เช่น ชักชวนให้เห็นจริงหรือปฏิบัติตาม

จากแนวคิดของนักการศึกษาดังกล่าวสรุปได้ว่า จุดมุ่งหมายของการเขียนคือ สิ่งที่ต้องคำนึงถึงก่อนที่จะเขียนงาน เพราะจะต้องสื่อสารถ่ายทอดความคิด ความรู้ ประสพการณ์ต่าง ๆ ให้ผู้อื่นได้รับรู้ สำหรับเด็กปฐมวัย สิ่ง que เด็กขีดเขียนเป็นภาพ ซึ่งเป็นการสะท้อนความคิดที่มีจุดมุ่งหมาย

1.5 องค์ประกอบของการเขียน

สนิท นิยมเล็ก (2540 : 181-182) และวรรณิ โสมประยูร (2537 : 142) กล่าวไว้สอดคล้องกันว่า การเขียนมีองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ คือ

1. ผู้เขียนหรือผู้ส่งข่าว ผู้เขียนเป็นจุดกำเนิดที่ทำให้เกิดงานเขียนขึ้น ลักษณะต่าง ๆ ของผู้เขียน ที่ช่วยให้เกิดงานเขียนได้แก่ ความรู้ การแสดงความคิดเห็น ความสามารถในการใช้ภาษาลำดับความ ลักษณะท่าทางการเขียนที่ส่งผลไปถึงลายมือของผู้เขียนและความมีมารยาทในการเขียน

2. ภาษา ภาษาที่ใช้ในการเขียนมี 3 ระดับ คือ ภาษาพูด ภาษากึ่งแบบแผน และภาษามีแบบแผน สามารถสอนผู้เรียนเขียนภาษาได้ทั้ง 3 ระดับ แต่ความสำคัญอยู่ที่การเลือกใช้ภาษาอย่างเหมาะสมกับ กาลเทศะ บุคคล จุดมุ่งหมาย สถานที่ เวลา และสถานการณ์สิ่งแวดล้อม

3. เครื่องมือ เครื่องมือที่ทำให้เกิดการสื่อสาร คือ เครื่องเขียน เช่น ดินสอ ปากกา กระดาษ หรืออื่น ๆ ที่ใช้แทนกันได้ และตัวอักษรที่อาจจะเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ลายมือ ถ้าลายมือสะอาดเรียบร้อย ถูกต้องและชัดเจน ถือว่าเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพ

4. ผู้อ่าน ผู้อ่านเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ผู้เขียนต้องคำนึงถึง เพราะเป้าหมายสำคัญของการเขียนคือ มุ่งให้ผู้อ่านเกิดการรับรู้และเข้าใจในสิ่งที่สื่อสารออกไป ดังนั้นผู้เขียนจึงจำเป็นต้องเลือกเนื้อหา ภาษา วิธีเขียน รูปแบบการเขียน ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับผู้อ่าน จึงจะทำให้การสื่อสารเกิดประสิทธิภาพ

จากนักการศึกษา กล่าวสรุปได้ว่า การสื่อสารจะมีประสิทธิภาพก็ต่อเมื่อผู้อ่านเข้าใจ ความหมาย จากเนื้อความได้ตรงกันกับที่ผู้เขียนต้องการ ดังนั้นครู ผู้ปกครอง ควรจะส่งเสริมให้เด็ก ได้สื่อสารด้วยการถ่ายทอดความคิดสู่งานเขียนเป็นภาพตามความคิดและจินตนาการ

1.6 พัฒนาการกล้ามเนื้อเล็ก

ประเทิน มหาจันทร์ (2519 : 113) และทัศนีย์ สุขเมธี (2534 : 71) กล่าวสอดคล้องกันว่าการเขียนเป็นงานที่ยากและสลับซับซ้อนยิ่งกว่าการอ่าน เพราะในการอ่านนั้น เด็กเพียงสังเกตความแตกต่างของตัวอักษร แล้วแปลความหมายของตัวอักษรนั้น ๆ ออกมาสายตาและสมอง จะต้องมีความสัมพันธ์กันอย่างดี เด็กจึงอ่านหนังสือออก ส่วนการเขียนนั้น มีความสลับซับซ้อนยิ่งกว่าการอ่านหลายเท่า นั่นคือผู้เขียนต้องมีการประสานกันระหว่างสมอง สายตา และมือเป็นอย่างดีจึงจะเขียนได้ . ในการเขียนที่ไม่ใช่การคัดลอกเด็กต้องใช้สมองเรียบเรียงความคิดที่จะนำมาเขียน เมื่อลงมือเขียนเด็กต้องควบคุมกล้ามเนื้อให้ลากดินสอดตามที่ต้องการ สายตาก็ต้องพิจารณาว่าถูกต้องตามที่คิดไว้หรือไม่

พัชรี สวนแก้ว (2536 : 68) กล่าวว่า การส่งเสริมการใช้กล้ามเนื้อเล็ก เป็นการสร้างความพร้อมในการเขียน เป็นการฝึกทำงานประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา

ดวงเดือน ศาสตราภกร. (2537 : 399 – 400) กล่าวว่า พัฒนาการกล้ามเนื้อเล็ก คือ ความสามารถในการใช้มือ และนิ้วมือในการทำกิจกรรมต่าง ๆ โดยสัมพันธ์กับการใช้ตา พัฒนากล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัยแบ่งตามอายุ ได้ดังนี้

วัย 2 – 3 ปี เด็กวัยนี้มีความสามารถ ดังนี้

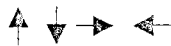
- เรียงไม้ซ้อน 3 ชั้น เป็นสะพานได้
- แกะห่อของเล็ก ๆ ที่ผูกไว้หลวม ๆ ได้
- หมุนลูกบิดเพื่อเปิดประตูได้
- ป้อนอาหารตัวเองได้ดีขึ้น
- เริ่มขีดแต่งตัวเองแต่ยังไม่ดีนัก
- ตัดดินน้ำมันนุ่ม ๆ ด้วยมีดทาเนยหรือไม้บรรทัด
- ร้อยลูกปัดที่มีขนาด 1 นิ้ว
- ชอบฝึกกระดาศ เล่นกับนิ้วมือโดยมีเพลงประกอบ
- สามารถเขียนรูปร่างกลมบนกระดาศหรือบนพื้นทรายได้ตามแบบ
- สามารถจับกรรไกรได้
- เลียนแบบการขีดเส้น

วัย 3 – 4 ปี เป็นวัยที่เด็กเริ่มเข้าโรงเรียน เด็กวัยนี้มีความสามารถ ดังนี้

- ต่อแท่งไม้ลูกบาศก์ได้ 9 – 10 ก้อน
- วาดรูป Δ และ O ลงในแผ่นไม้ตามมุมได้
- ใช้ค้อนตอกตะปูลงบนไม้ หรือตอกหมุดไม้ลงในช่องแบบ 5 – 6 ตัว
- หมุนเปิด – ปิด ฝาเกลียวที่มีขนาดใหญ่ 1 นิ้ว
- การวาดรูปรู้จักลงน้ำหนักเส้นที่ลากดีขึ้น เขียนรูปหัว และตัวหรืออาจจะส่วนอื่น ๆ ของ

ร่างกาย

- รู้จักพับกระดาศ
- ไชลานของเล่นได้

- ร้อยลูกปัดขนาดเล็ก 1 นิ้ว ได้อย่างน้อย 5 เม็ด
- หยิบเข็มกลัดขนาดยาว 2 ซม. ได้โดยใช้นิ้วหัวแม่มือกับนิ้วชี้
- คัดแยกวัตถุที่ไม่เหมือนกับของในกองออกได้
- รู้จักแต่งตัวใส่ ถอด เสื้อผ้าเองได้ ถอดถุงเท้ารองเท้าได้
- สามารถใช้กรรไกรตัดกระดาษเป็นเส้นยาว ๆ เองได้
- ปั้นดินน้ำมันเป็นเส้นยาว ปั้นเป็นรูปกลม แล้วแผ่เป็นแผ่นกลม
- จับดินสอได้ถูกต้อง
- ลากเส้นเป็นรูปหลามตัด (Diamond)
- เขียนแบบเขียนเส้นตรง ๆ ได้ เช่น
- เขียนแบบเขียนรูป X และพื้นปลา
- ระบายสีได้โดยออกนอกเส้นขอบรูปไม่เกิน 1-2 ซม.

วัย 4-5 ปี เด็กจะมีความสามารถในการใช้ทักษะกล้ามเนื้อเล็ก ดังนี้

- เสียบกระดาษลงบนกระดาษ
- จับดินสอด้วยนิ้วมือในท่าทางที่ถูกต้อง
- พับกระดาษซ้อนกัน 3 ทบได้ และใช้นิ้วรีดตามรอยพับ
- ประกอบภาพตัดต่อ 6-10 ชิ้น ลงในกรอบ
- มีความคล่องในการจับกรรไกร ตัดกระดาษเป็นรูป
- ปั้นดินน้ำมันเป็นรูปร่างหยาบ ๆ ที่ผู้อื่นอาจไม่เข้าใจความหมาย
- เขียนรูป หรือ ตามแบบได้
- สามารถเขียนเส้น (เส้นตามรอยประ)
- วาดรูปแบบหยาบ ๆ ของสิ่งที่คุ้นเคย
- วาดลายเส้นเหมือนกับตัวแบบที่ให้
- วาดรูปคนที่ประกอบไปด้วยส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย
- วาดรูปบ้านแบบง่าย ๆ
- ระบายสีรูปทรงและแบบอิสระง่าย ๆ ที่มีขนาดใหญ่ภายในขอบรูป
- สามารถพบนิ้วมือของตน เอาขึ้นหรือห้อยลงทีละนิ้ว
- สามารถกะขนาด รูปร่างของสิ่งของรู้ว่าอะไรเล็กหรือใหญ่

วัย 5-6 ปี เด็กจะมีความสามารถในการใช้ทักษะกล้ามเนื้อเล็กได้ ดังนี้

- สามารถรับลูกบอล ที่โยนมาจากระยะไกล 1 เมตร
- ใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ ประกอบการเล่นดินน้ำมัน เช่น ขวด มีดพลาสติก ตัวพิมพ์รูป ต่าง ๆ
- กรอกน้ำทราย ลงในภาชนะและเทออกได้
- ไขและหมุนลูกบิดประตูด้วยกุญแจ
- เปิด - ปิด เข็มกลัดที่มีขนาดใหญ่
- ดัดกระดาษเม็ดเล็ก ๆ ของเสื้อหรือชุด

- ร้อยด้ายขึ้น – ลงผ่านรูที่เจาะบนกระดาษฝักการเย็บ
- ต่อแท่งไม่เป็นรูปต่าง ๆ
- ประกอบภาพตัดต่อ 16 – 20 ชิ้น เข้าด้วยกันลงในกรอบ
- ใช้กรรไกรได้ ตัดกระดาษตามรอยเป็นภาพต่าง ๆ ได้
- ปั้นดินน้ำมันเป็นรูปร่างของสิ่งที่มีรายละเอียดสื่อความหมายให้ผู้อื่นเข้าใจ
- วาดรูปคนซึ่งมีรายละเอียดของส่วนต่าง ๆ และสวมเสื้อผ้า
- เขียนรูป Δ ตามคำสั่งโดยไม่มีแบบ
- ลอกแบบตัวพยัญชนะตามรอยประได้
- เขียนชื่อตัวเองได้
- ระบายภาพที่มีความละเอียด เล็ก โดยอยู่ในขอบเขต

จากที่นักการศึกษาได้กล่าวไว้สรุปได้ว่า พัฒนาการกล้ามเนื้อเล็กมีความสำคัญจะต้องได้รับการพัฒนาตั้งแต่ในระดับปฐมวัย โดยการเปิดโอกาสให้เด็กทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ จัดในรูปแบบที่หลากหลาย ให้เด็กได้เลือกทำตามความสนใจ

1.7 ลักษณะและพัฒนาการเขียนของเด็กปฐมวัย

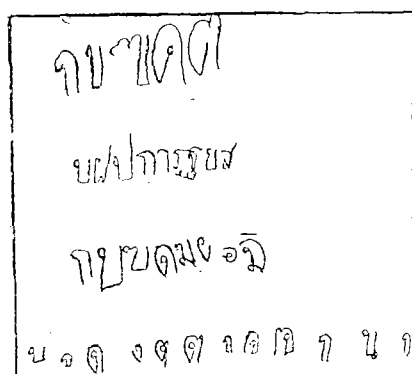
หรรษา นิลวิเชียร และพรพรรณรัตน์ เถาธรรมสาร (หรรษา นิลวิเชียร. 2535 ก : 93 ; อ้างอิงจาก หรรษา นิลวิเชียร และพรพรรณรัตน์ เถาธรรมสาร. 2534. *ลักษณะการเขียนที่ปรากฏในเด็ก.*) ได้ศึกษาลักษณะการเขียนที่ปรากฏในเด็กปฐมวัย ของเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 1 และชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวน 193 คน มาวิเคราะห์ตามหลักเกณฑ์ที่เท็มเพิล และคณะ (หรรษา นิลวิเชียร. 2535 ข : 28 ; อ้างอิงจาก Temple and others. 1982. *The beginnings fo writing.*) ได้ศึกษาไว้ซึ่งปรากฏผลสอดคล้องกับ ผลการศึกษาของเท็มเพิลและคณะ เป็นการเขียนด้วยตัวของเด็กเอง ไม่มีการดูแบบอย่างไม่คำนึงถึง การเขียนให้ถูกต้อง เหมือนแบบ และไม่ได้รับการสอนเขียนจากครูมาเลย ปรากฏผลดังต่อไปนี้ คือ

1. กฎการเกิดขึ้นซ้ำ ๆ (Recurring Principle) ลักษณะการเขียนของเด็กในชั้นนี้แสดงให้เห็นว่า เด็กสังเกตเห็นความแตกต่างระหว่างการเขียนกับการวาดภาพ เด็กจะสังเกตเห็นว่าการเขียน มีลักษณะการซ้ำ ๆ กันของเครื่องหมาย ซึ่งอาจประกอบด้วย เส้นโค้ง เส้นตรง และมีลักษณะ เป็นแถว ๆ ดังตัวอย่าง

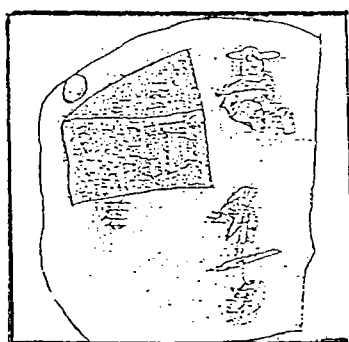
ภาพประกอบ 1 ลักษณะการเกิดขึ้นซ้ำๆ

2. กฎการซ้ำในรูปแบบที่แตกต่างกัน (Generative Principle) เป็นการค้นพบว่าการเขียนประกอบด้วยตัวอักษรซึ่งมีรูปร่างต่าง ๆ กัน ถึงจะมีการซ้ำ แต่ก็ซ้ำในลักษณะการประกอบของเครื่องหมายที่แตกต่างกัน ถึงแม้ว่าเด็กจะเขียนด้วยกลุ่มตัวอักษร ไม่ก็ตัวก็ตามดังตัวอย่าง

ภาพประกอบ 2 ลักษณะการซ้ำในรูปแบบที่แตกต่างกัน

3. มโนทัศน์เครื่องหมาย (Sign Concept) คือ การที่เด็กเรียนรู้ว่าเครื่องหมายใช้แทนบางสิ่งบางอย่างซึ่งไม่มีเหตุผลว่าทำไมตัวอักษรชนิดนั้น ใช้แทนความหมายนั้น ตัวอักษรเป็นเครื่องหมายที่แต่ละชาติ แต่ละภาษาคิดกำหนดขึ้นมาและได้รับการสืบทอดต่อกันมาหลายชั่วอายุคน สิ่งนี้เองเป็นเครื่องจำแนกความแตกต่างระหว่างการเขียนกับรูปภาพ เราเรียนรู้ว่าตัวอักษรใช้แทนคำ และคำใช้แทนความหมาย บางสิ่งเด็กจะเกิดการเรียนรู้ว่าการเขียนก็คือ การใช้เครื่องหมายเพื่อแสดงถึงบางสิ่ง ความเข้าใจของเด็กเช่นนี้ก็คือ เด็กมีมโนทัศน์เกี่ยวกับเครื่องหมายนั่นเอง

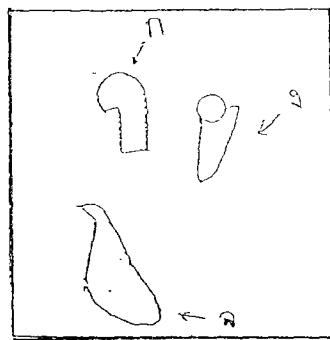
ภาพประกอบ 3 ลักษณะการมีมโนทัศน์เครื่องหมาย

เด็กใช้ตัวอักษร ก และ ข เป็นตัวแทนความหมายของ ชื่อตัวอักษร คือ ก ไก่ กับ ข ไข่ โดยเล่านิทานประกอบว่า “ก ไก่ กับ ข ไข่ เป็นเพื่อนกัน นี่เป็นบ้านของขานา คนจะมาทำลายไก่อกับไข่ เสร็จแล้วมันกลัวขานาจะเอามันมาจับ เสร็จแล้วก็หนีไป” “ลักษณะการเขียนเช่นนี้อาจเรียกได้ว่า

เด็กเขียนโดยใช้โน้ตส์ชื่อตัวพยัญชนะ (Letter name concept) ซึ่งภาษาไทยจะมีลักษณะที่แตกต่างไปจากภาษาอังกฤษ คือ คำว่า ไก่ ไข่ เปรียบเสมือนเป็นชื่อเดียวกับตัวพยัญชนะหน้าหน้า

4. กฎการยืดหยุ่น (Flexibility Principle) เด็กเรียนรู้ตัวอักษรจากครอบครัว จากโรงเรียน และจากสังคม จากโรงเรียน และจากสังคม การเขียนตัวอักษรนั้นจะมีข้อจำกัดเกี่ยวกับเครื่องหมายที่เป็นที่ตกลงกันในสังคม เช่น ภาษาไทยมีพยัญชนะ 44 ตัว มีเส้นพื้นฐานที่ประกอบกันเป็นตัวอักษร 13 เส้น ตัวอักษรประกอบด้วยเส้นหลายชนิด ที่มีรูปร่างต่าง ๆ กัน ระหว่างที่เด็กเรียนรู้การทดลองเกี่ยวกับตัวอักษรนั้น เด็กจะค้นพบว่าตัวอักษรที่เด็กรู้อาจนำไปสู่การเขียนตัวอักษรตัวอื่น เช่น ก ฅ ฌ พ ฟ ดังนั้น บางครั้ง เด็กก็จะคิดประดิษฐ์ตัวอักษรขึ้นมาใหม่ ซึ่งแตกต่างไปจากตัวอักษร ที่มีอยู่ หรือ ดัดแปลงตัวอักษรเดิมให้แตกต่างออกไปจากเดิม นั่นก็คือ เด็กค้นพบกฎการยืดหยุ่นนั่นเอง

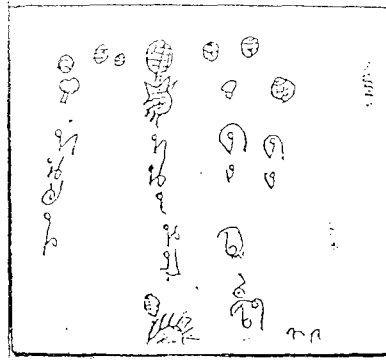
ตัวอย่างที่ 1 เด็กขีดเส้นปิดตัวอักษรทุกตัวพร้อมกับระบายสีภายในกรอบ เช่นเดียวกับการระบายสีรูปภาพอื่น ๆ

ภาพประกอบ 4 ลักษณะการยืดหยุ่น

5. กฎการเรียงแถวและการจัดหน้า (Linear Principles and Principle of Page Arrangement) การเขียนในระยะแรกของเด็กจะประสบปัญหาเรื่องทิศทาง นักจิตวิทยาการรับรู้กล่าวว่า ไม่ว่าเด็กจะมองเก้าอี้จากแง่มุมไหน สายตาเด็กก็ยังมองเห็นว่าเป็นเก้าอี้เหมือนกัน เด็กจะไม่คำนึงถึง การเปลี่ยนมุมมองดังนั้น ไม่ว่าตัวอักษรจะอยู่ในลักษณะใด เด็กก็จะมองไม่เห็นความแตกต่างเด็กจึงมัก จะเขียนตัวอักษรกลับข้างหรือกลับหัวได้อย่างไม่ลำบาก นอกจากนี้เด็กยังมีความสับสนเรื่องการจัดหน้ากระดาษ เข้มเพิลอธิบายว่า การจัดหน้ากระดาษของแต่ละภาษาไม่เหมือนกัน ภาษาอังกฤษเขียนจากซ้ายไปขวา เมื่อจบบรรทัดขึ้นต้นใหม่ ชาวอิบบรูอ่านจากขวาไปซ้าย คนจีนอ่านจากบนลงล่าง และจากขวาไปซ้าย ชาวกรีกโบราณอ่านบรรทัดแรกจากซ้ายไปขวาจากขวาไปซ้ายในบรรทัดที่สอง และจากซ้ายไปขวาในบรรทัดที่สาม

ในภาษาไทยนั้น เรามีระบบการเขียนเช่นเดียวกับภาษาอังกฤษ คือ จากซ้ายไปขวา แต่ก็ค้นพบจากการวิจัยครั้งนี้ว่าเด็กมีความสับสนเรื่องทิศทางดังภาพประกอบ

ภาพประกอบ 5 ลักษณะการเรียงแถวและการจัดหน้า

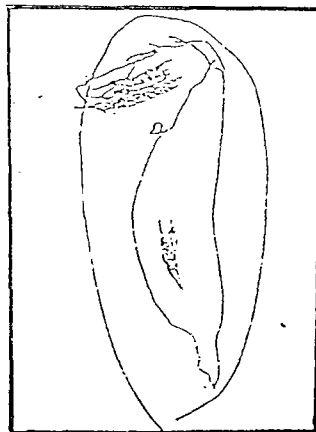
สำหรับกูดแมน และแอลเวอเจอร์ (Brewer, 1995 ; citing Goodman and Altwerger, 1981 *Introduction to Early Childhood*) ค้นพบว่าเมื่อพวกเขาถามเด็ก ๆ วัย 3 ขวบว่า พวกเขาสามารถเขียนได้หรือไม่ เด็ก ๆ ตอบว่า เขียนได้ และได้วาดรูปบนกระดาษ ซึ่งในการเขียนของเด็ก จะมีการพัฒนาขึ้นเป็นขั้น ๆ ตามลำดับ ดังที่

เทมเพิล นาธาน เทมเพิล และเบอร์ริส (1993) ; เคลย์ (1975) ; และเฟอร์เรียโร กับทีเบอร์โรสกี (1982) ได้กล่าวสรุปในส่วนต่าง ๆ ต่อไปนี้

พัฒนาการของการเขียน (Development of Writing)

1. ขั้นการขีดเขียน (Scribble Stage)

ขั้นแรกในการพัฒนาการเขียน คือ การขีดเขียนสิ่งต่าง ๆ ได้ตามที่ตนต้องการ ซึ่งจะมาก่อนที่พวกเขาเรียนรู้รูปแบบตัวอักษร และไม่ใช้รูปแบบตัวอักษร ดังรูป

ภาพประกอบ 6 การขีดเขียนเป็นรูปร่างต่างๆ

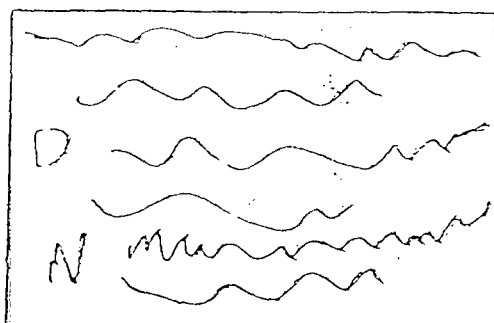
พ่อแม่ และคุณครูของนักเรียน ควรจัดหาวัสดุต่าง ๆ ให้แก่พวกเขา เช่น สี หนังสือกดาษ และสีเทียน พ่อแม่ และคุณครูควรบรรยายการขีดเขียนของเด็ก ขณะที่ “เขียน” และสร้างแบบการเขียนเหมือนกับสร้างแบบการอ่านให้เด็ก ๆ พ่อแม่ควรสร้างแบบการเขียนในเหตุการณ์ประจำวัน

ยกตัวอย่างเช่น “พวกเราเกือบจะไม่มีนม พวกเราควรเขียนในใบรายการซื้อของเรา” หรือ “ฉันกำลังเขียนจดหมายถึงคุณปู่ คุณต้องการที่จะเขียนอะไรถึงคุณปู่หรือเปล่า” หรือ “ฉันกำลังจะเขียนโน้ตให้คุณพ่อ ดังนั้น พ่อจะรู้ว่าพวกเราอยู่ที่ไหน” และอื่น ๆ อีก พ่อแม่ควรจะอ่านเสียงดัง และสนับสนุนให้เด็กคุยกับคนอื่น ๆ และกับผู้ใหญ่หลาย ๆ คนด้วย

2. ขั้นเขียนเส้นซ้ำ (Liner Repetitive Writing)

ขั้นต่อไปในการพัฒนาการเขียน คือ ขั้นเขียนเส้นซ้ำ ๆ กัน ในขั้นนี้เด็ก ๆ พบว่าปกติในการเขียนจะอยู่แนวนอนและตัวอักษรนั้นก็ปรากฏในเส้นกระดาษจากด้านหนึ่งไปยังอีกด้านหนึ่งในขั้นนี้เด็ก ๆ คิดว่า คำที่อ้างถึงบางสิ่งที่ยาวมีแบบเส้นที่ยาวกว่าคำที่อ้างถึงบางสิ่งนั้น (Ferreiro and Teberosky. 1982 : Schickedent. 1988:220) อีกประการหนึ่ง เด็ก ๆ มองหาการเชื่อมที่เห็นได้ชัดระหว่างคำกับสิ่งที่อ้างถึงของเขา ดังรูป เป็นตัวอย่างการเขียนเส้นซ้ำ ๆ กัน เด็กที่ทำตัวอย่างนี้ได้ผสมแบบตัวอักษรบางตัวกับการขีดเขียนเส้น

เด็ก ๆ ในขั้นการขีดการเขียนเส้นซ้ำ ๆ กัน ต้องการสนับสนุนเหมือนกับที่ต้องการจากพ่อแม่ และคุณครู ผู้ใหญ่อาจจะเริ่มดูการเกิดขึ้นมาของรูปแบบตัวอักษรด้วย

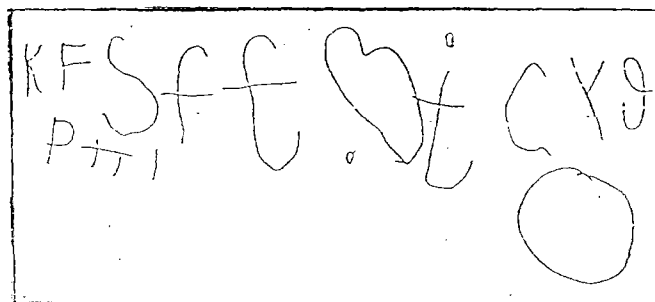
ภาพประกอบ 7 เขียนเส้นซ้ำ ๆ

3. ขั้นสุ่มตัวอักษร (Random – Letter Stage)

ในขั้นต่อไป คือ ขั้นการเขียนตัวอักษรไม่เลือก ซึ่งเด็ก ๆ เรียนรู้รูปแบบที่เป็นที่ยอมรับว่าเป็นตัวอักษรและเขียนตัวอักษรไม่เลือก เพื่อบันทึกคำหรือประโยค เด็ก ๆ สร้างเส้นตัวอักษรที่ไม่สัมพันธ์กับเสียงคำที่เขาต้องการบันทึก อาจจะรวมถึงรูปแบบบางตัว ซึ่งไม่สามารถรู้ว่าเป็นตัวอักษรเพราะตัวอักษรที่เหมาะสมจะแสดงของเขาถูกจำกัดอย่างมาก

คุณครูและพ่อแม่ ควรจะสนับสนุนความพยายามที่จะเขียนของเด็กเล็ก ๆ ที่ต้องการให้ผู้ใหญ่รอบ ๆ ตัว รับรู้เพื่อที่จะตอบสนองความตั้งใจเขียนของพวกเขา เด็ก ๆ ซึ่งไม่ใช่ทำให้รูปแบบของเขาถูกต้อง ถ้าคนที่อยู่รอบ ๆ ตัวเด็ก นับถือความพยายามเขียนของเขา และปฏิบัติกับการเขียนของเด็กว่าเป็นสิ่งสำคัญ ทักษะการเขียนของเด็ก ๆ จะพัฒนา เช่น พวกเรารู้ว่าเด็กที่พูดว่า “good” อันที่จริงแล้วเกิดความก้าวหน้าในการ

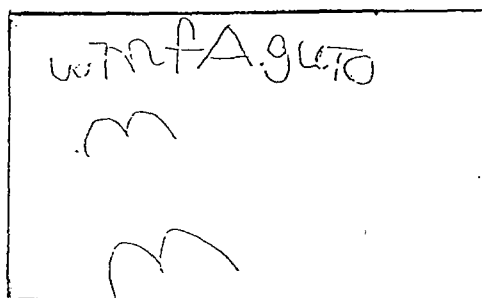
เรียนภาษา พวกเรารู้ว่าเด็กที่พบตัวอักษรและเข้าใจว่าตัวอักษรนั้น หมายถึง ความคิดได้เกิดความก้าวหน้าในการเรียนภาษาเขียน

ภาพประกอบ 8 การสืมตัวอักษร (หมีสามตัวสวยและน่ารัก)

4. เขียนชื่อตัวอักษรหรือเขียนตามเสียง (Letter – Name Writing, or Phonetic writing)

พัฒนาการในขั้นต่อไป คือ เริ่มเขียนตามเสียง ในขั้นนี้ เด็ก ๆ เริ่มทำการเชื่อมโยงระหว่างตัวอักษรกับเสียง การเริ่มต้นขั้นนี้ได้บรรยายว่าเป็นการเขียนชื่อตัวอักษรบ่อย ๆ เพราะ เด็ก ๆ เขียนตัวอักษรที่ชื่อและเสียงเหมือนกัน ตัวอย่างเช่น พวกเขาเขียนคำว่า you ด้วยตัวอักษร U พวกเขาเริ่มแทนคำด้วยเสียงที่สะท้อนถึงสิ่งที่พวกเขาได้ยินอย่างถูกต้อง ดังรูป เป็นตัวอย่างของการเขียนตามเสียง ซึ่งมีข้อความว่า “ฉันและครอบครัวของฉันอยู่ที่ยูทาห์เป็นเวลา 5 วัน” ในตัวอย่างนี้ เห็นได้ง่ายว่า เด็ก ๆ ได้แทนคำว่า my ด้วย m family ด้วย fa, going ด้วย g และ Utah ด้วย UTO

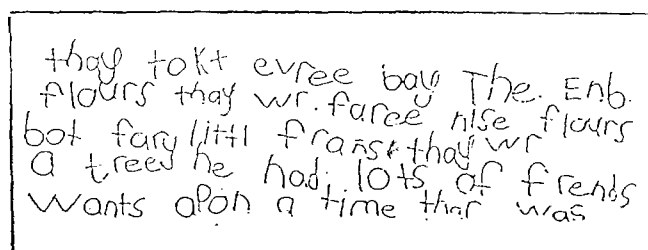

ภาพประกอบ 9 เขียนชื่อตัวอักษรหรือเขียนตามเสียง
(ฉันและครอบครัวของฉันอยู่ที่ยูทาห์เป็นเวลา 5 วัน)

5. ขั้นคิดสะกดคำ (Transitional Spelling)

เพราะเด็ก ๆ เรียนเรื่อง ระบบภาษาเขียนเพิ่มขึ้น ดังนั้น พวกเขาเริ่มที่จะเรียนรู้ใช้ ภาษาเขียน พวกเขาเริ่มสะกดคำบางคำด้วยตนเอง ถึงแม้ว่าการสะกดคำในขั้นนี้ของเขาจะเป็นไปตามเสียง ตัวอย่างที่ดีตัวหนึ่ง คือ คำว่า "Love" เพราะเด็ก ๆ แสดงคำนี้บ่อยมากพวกเขาจึงเริ่มที่จะสะกดคำนี้ตามแบบ ของตัวเองและ THE ก็เช่นกัน

ขั้นคิดสะกดคำนี้ เพื่อบ่งชี้ว่าเด็ก ๆ กำลังเคลื่อนย้ายการสะกดตามเสียงให้เป็นการสะกด ตามมาตรฐานอย่างมากหรือเป็นการสะกดด้วยตนเอง ดังรูป เป็นตัวอย่างการสะกดคำ เริ่มจากล่างซ้าย ตัวอย่าง Once upon a time there was a tree. He had lots of friends, but very little friends. There were flowers. They were very nice flowers. They talked every day. The end." เด็กเริ่มเรื่องจาก ด้านซ้ายไปขวา แต่พอจะเขียนต่อเด็กก็จะใช้ที่ว่างส่วนที่เหลือเขียนโดยไม่คำนึงว่าจะเรียงบรรทัดหรือไม่ แต่จะใส่ไปตามใจตนเอง

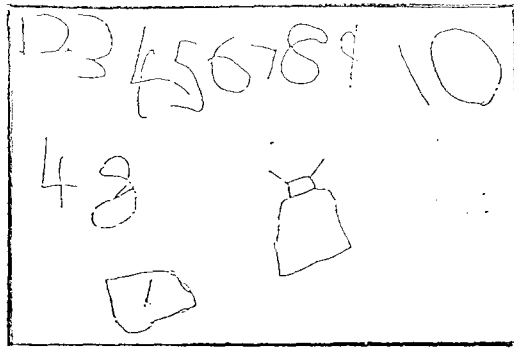

ภาพประกอบ 10 คิดสะกดคำ

คุณครูและพ่อแม่ สามารถสนับสนุนการเขียนอย่างอิสระในขั้นนี้ โดยถามเด็ก ๆ ว่า พวกเขา คิดว่าคำต่าง ๆ สะกดอย่างไร โดยใช้ข้อมูลที่จำเป็น และโดยการสนับสนุนเด็ก ๆ ให้ช่วยเหลือและกัน ในกระบวนการเขียน คำสั่งในการสะกดคำเป็นเรื่องที่แยกออกไปไม่จำเป็นในจุดนี้ เด็ก ๆ จะเรียนสะกดคำ ด้วยตนเอง เมื่อเขาต้องการเขียนดังรูป การเขียนส่วนมากถูกต้อง คุณครูควรจะเน้นในสิ่งที่เด็กู้ให้มาก ในขั้นนี้ มากกว่าการสะกดคำที่ถูกต้องที่พวกเขาไม่รู้

6. การสะกดคำด้วยตนเอง (Conventional Spelling)

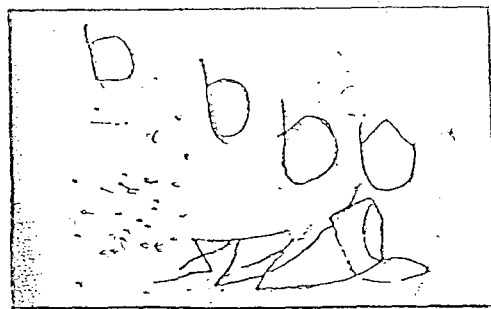
ในที่สุดเด็ก ๆ ประสบความสำเร็จในการสะกดคำทั่ว ๆ ไปด้วยตนเอง เพราะว่าเด็ก ๆ จะมี การเปลี่ยนแปลงอย่างช้า ๆ จากการพูดที่ไม่มีความหมายจนกระทั่งเป็นการพูดแบบผู้ใหญ่ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ ต้องการเวลาและความพยายามอย่างมากจากผู้เรียนที่จะเปลี่ยนจากการขีดเขียน จนกระทั่งมีความพร้อม ที่จะเขียนได้ด้วยตนเอง

ภาพประกอบ 11 การสะกดคำด้วยตนเอง(จินตุนีวี)

เครย์ (Linda Miller 1995 ; citing Clay. 1975 *Towards reading.*) ได้แบ่งการเกิดของการเขียน และพัฒนาการเขียนของเด็ก ๆ อายุ 4 ขวบ 10 เดือน ถึง 7 ขวบ มีลักษณะ ดังนี้

1. หลักการเขียนแบบซ้ำ ๆ กัน (Recurring Principle) ในระยะนี้เริ่มตั้งแต่อายุ 3 ขวบ 8 เดือน เด็กสามารถแสดงให้เห็นถึงการเขียน และการวาดซึ่งเป็นการเขียนในลักษณะที่ ซ้ำ ๆ กัน เช่น การวาดรูปของคนหรือเขียนเส้นอักษร ดังในภาพประกอบ

ภาพประกอบ 12 การเขียนแบบซ้ำ ๆ กัน(แคดี้ อายุ 3 ขวบ 8 เดือน)

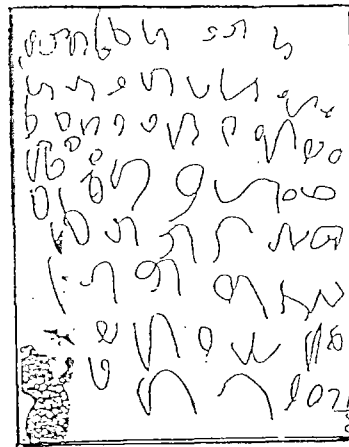
2. หลักการเขียนอย่างมีทิศทาง (Directional Principle) เด็กเล็กจะเขียนตัวอักษร และเครื่องหมายในที่ต่าง ๆ บนหน้ากระดาษ ดังในภาพประกอบ 2 ซึ่ง แคดี้ได้เขียนชื่อไว้รอบ ๆ ภาพที่วาด

ภาพประกอบ 13 การเขียนอย่างมีทิศทาง(แคดี้ อายุ 3 ขวบ 9 เดือน)

เดย์ได้อธิบาย 4 ขั้นตอน ที่เด็กจำเป็นต้องมีในการเขียน คือ

- 1) เริ่มจากซ้ายบนสุด
- 2) เคลื่อนจากซ้ายไปขวาข้ามคำหรือเส้น
- 3) ลากกลับมาด้านซ้าย
- 4) เริ่มต้นที่จุดใหม่ - ดังในภาพประกอบ

ภาพประกอบ 14 การเขียนอย่างมีทิศทาง (แคดี้ อายุ 3 ขวบ 9 เดือน)

3. หลักการยืดหยุ่น (Flexibility Principle) ลักษณะการเขียนแบบที่เด็กสามารถจำรูปแบบการเขียนที่ถูกต้องได้ บางครั้งเวลาเรากลับหัวตัวหนังสือ เด็กก็จะทำตามแบบที่วางไว้ ฉะนั้นเราต้องให้เด็กสามารถสร้างหรือเขียนตัวอักษรตามที่ตัวเองรู้ได้อย่างถูกต้องไม่จำเป็นต้องดูตัวอย่างหรือดูตัวอย่างผิดก็สามารถเขียนถูกต้อง

4. หลักการเกิดคำ (Generating Principle) ในระยะนี้ เด็กสามารถเขียนเป็นข้อความสั้น ๆ ได้ เด็กจะเขียนจำนวนคำได้จำกัด

5. หลักการคิดแบบของตนเองขึ้น (Inventory Principle) ในระยะนี้เด็กจะสามารถเขียนอะไรก็ได้ตามที่เด็กต้องการจะเรียนรู้ หรือเขียนออกมาด้วยตัวเองของเขาเอง

6. หลักการเขียนที่แสดงให้เห็นความแตกต่าง (Contrastive Principle) ในระยะนี้เด็กเรียนรู้ถึงความแตกต่างของคำที่เขียนผิดกับถูก ความหมายของตัวอักษรและถ้อยคำ ยกตัวอย่างเช่น "is" "si" หรือ การวาดหน้าคนที่มีความสุขหรือเศร้า และอธิบายด้วยถ้อยคำ

7. หลักแห่งการย่อคำ (Abbreviation Principle) ระยะนี้เกิดขึ้นราว ๆ อายุ 5 ขวบ เด็ก ๆ ย่อคำด้วยความตั้งใจ

นิตยา ประพฤติกิจ (2539 : 178 – 179) ได้แบ่งพัฒนาการทางการเขียนของเด็กปฐมวัยตามวัยได้ดังนี้

เด็ก 2 ขวบ ลากเส้นขยุกขยิก ลากเส้นตามรูปร่างกลมได้ จับดินสอหรือปากกาโดยใช้ทั้งมือจับและทั้งแขนขยับเขยื้อน จะขีดเขียนจุดเต็มหน้ากระดาษ พอใจกับรอยขีดเขียนของตน

เด็ก 3 ขวบ ชอบเขียนตัวอักษรตัวโต ๆ ทุกหนทุกแห่ง ชอบวาดและระบายสี

เด็ก 4 ขวบ จดจำอักษรบางตัวได้ รวมทั้งจำชื่อตนเองได้ อาจเขียนชื่อตนเองได้ หรือเขียนได้เป็นบางตัว ชอบวาดและระบายสี การวาดรูปคนวาดแค่เพียงเส้นตรงแนวตั้ง และร่างแบบหยาบ ๆ แต่วาดรูปวงกลม และสี่เหลี่ยมได้

เด็ก 5 ขวบ เขียนชื่อตนเองได้ การเขียนพยัญชนะ ตัวเลข อาจเขียนไม่เรียงลำดับ และบางที่เขียนกลับหัวก็มี สามารถเขียนชื่อตัวเองได้แต่ตัวไม่เท่ากัน และมีขนาดพอดี ๆ จับดินสอ ปากกา หรือปากกัณฑ์ได้ดีขึ้น ชอบวาดและระบายสี สามารถวาดภาพที่ยากขึ้นได้ และภาพมีความสมบูรณ์มากขึ้น ชอบเลียนแบบ สามารถวาดรูปสี่เหลี่ยมและวงกลมเข้าด้วยกัน ชอบถามถึงตัวสะกดของคำ

1.8 ความสัมพันธ์ของการวาดภาพและการเขียน

การพัฒนาความสามารถในการเขียนของเด็กนั้น จะค่อย ๆ พัฒนาขึ้น เมื่อเด็ก ๆ ตระหนักว่า สัญลักษณ์ การวาดภาพที่เขียนนั้นเกี่ยวข้องกับวัตถุหรือเหตุการณ์ซึ่งบุคคลอื่น ๆ สามารถเข้าใจได้ หลังจากนั้นเด็ก ๆ จะเริ่มจดจำสัญลักษณ์เฉพาะตัวอักษรต่าง ๆ ซึ่งเชื่อมโยงความหมายของรูปภาพ (Martlew and Sorsby. 1995 ; citing Vygotsky. 1978 *Learning and Instruction.*) ตลอดจนกระบวนการฝึกเขียนจะเป็นกระบวนการง่าย ๆ ถ้าหากว่าเป็นส่วนหนึ่งที่ชัดเจน นำขึ้นต้นของชีวิตสำหรับเด็ก เป็นสิ่งที่เปี่ยมไปด้วยภาพ เสียง และสีลาที่มีชีวิตชีวา สิ่งของเด็กจะต้องจำ ต้องเป็นสิ่งที่น่าสนใจ การฝึกเขียนจะต้องเชื่อมโยงอยู่กับการวาดรูปอย่างใกล้ชิด (มัทนี เกษกมล. 2534: 115) มีนักการศึกษาได้กล่าวว่า การเขียนและการวาดภาพจะเชื่อมโยงพัฒนาการมีความสัมพันธ์กันดังนี้

วิรุณ ตั้งเจริญ (2526 : 11; อ้างอิงจาก ผดุง พรหมมูล. 2524 *ศิลปศึกษา*) กล่าวว่า การวาดภาพเป็นการเรียนรู้ที่ดีวิธีหนึ่ง เพราะการที่เด็กวาดภาพสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างน้อยต้องมีการสังเกต และทำความเข้าใจจึงจะสะท้อนออกมาเป็นภาพวาดได้

บุญไท เจริญผล (2533 : 13) กล่าวว่า การวาดภาพเป็นธรรมชาติอย่างหนึ่งของเด็กที่จะนำไปสู่การแสดงออกทางด้านความคิด ความคิดทั้งหมดย่อมมีความหมายสำหรับเขา และเป็นวิถีทางการเรียนรู้ทางหนึ่ง ซึ่งได้จากการรับรู้ การสังเกต และการทำความเข้าใจกับสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัว

วิรุณ ตั้งเจริญ (2526 : 49 – 52) กล่าวถึงการวาดภาพของเด็กเป็นการสะท้อนให้เห็นพัฒนาการหรือความเจริญเติบโตในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ความเจริญเติบโตทางสติปัญญา การที่เด็กแสดงออกทางศิลปะในแต่ละวัยหรือแต่ละคนแตกต่างกัน ย่อมแสดงถึงความแตกต่างทางด้านสติปัญญาด้วยข้อแตกต่างกันนั้น อาจปรากฏในแง่ของรายละเอียด การแสดงรูปทรง การออกแบบ การระบายสี หรือการจินตนาการ ข้อแตกต่างนี้ สามารถพิจารณาได้จากความแตกต่างของวัย บุคคลหรือในแต่ละช่วงเวลา กระบวนการทำงานทางศิลปะนั้นจะเริ่ม

จากวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งเป็นประสบการณ์บูรณาการ ความคิด และจินตนาการเข้าด้วยกันแล้วจึงสังเคราะห์ เส้น รูปทรง สีในขั้นสุดท้าย และยอมเป็นกระบวนการเรียนรู้ด้านหนึ่งที่เหมาะสมกับวัยเด็กเป็นอย่างมาก

2. ความเจริญเติบโตทางอารมณ์ เมื่อเด็กรับรู้สะสมประสบการณ์ และเรียนรู้นั้น นอกจากจะต้องปรับพฤติกรรมต่าง ๆ แล้ว ยังต้องปรับอารมณ์ของเขากับด้วย สำหรับพฤติกรรมการวาดภาพ เด็กได้แสดงออกอย่างสนุกสนานเพลิดเพลิน เพราะได้ถ่ายทอดประสบการณ์ได้แสดงความสามารถ และได้เห็นผลสำเร็จจากการแสดงออกของตน สิ่งเหล่านี้ จะช่วยพัฒนาอารมณ์ของเด็กได้อย่างดีเยี่ยมทั้ง ความสนใจความกระตือรือร้น และความตั้งใจอย่างแน่อนในการกระทำ สิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งเท่ากับเป็นการ พัฒนาความเชื่อมั่นและความมั่นคงทางอารมณ์ในการทำงาน เพราะเด็กมีความพร้อมในการเผชิญกับ สิ่งแปลกใหม่ และเกิดรู้สึกว่าเป็นเรื่องปกติธรรมดาในสิ่งที่เขาตัวเองเข้าไปสู่สิ่งต่าง ๆ หรือปัญหาต่าง ๆ

3. ความเจริญเติบโตทางร่างกาย การวาดภาพกับการเจริญเติบโตทางด้านร่างกายเป็น การแสดงออกที่ชี้ให้เห็นความสามารถของการใช้สายตาที่สัมพันธ์กับการเคลื่อนไหวในส่วนที่ต้องใช้ทักษะใน การควบคุมทิศทางการลากเส้น การเจริญเติบโตของร่างกายจะทำให้มีการเปลี่ยนแปลงรูปการวาดที่เริ่มจาก ขันขีดเขียนเป็นเส้นยู่ ๆ ไปสู่ความสามารถลากเส้นเป็นรูปทรงให้ปรากฏขึ้น และเมื่อเด็กเจริญเติบโต พัฒนาการทางทักษะการเคลื่อนไหวจะทำให้รูปแบบการวาดภาพพัฒนาจากเส้นที่วาดเป็นรูปร่างง่าย ๆ ไปสู่ รูปร่างที่เลียนแบบของจริงมากขึ้น

4. ความเจริญเติบโตทางสังคม การวาดภาพของเด็กเปรียบเสมือนเป็นการถ่ายทอดสาร หรือสาระ ซึ่งส่วนใหญ่จะเน้นสาระที่เกี่ยวข้องกับความคิดคำนึงส่วนตัวสิ่งแวดล้อมและสังคม โดยเฉพาะ สาระที่เกี่ยวข้องกับสังคมนั้น นอกจากจะเป็นการสื่อสารให้รับรู้ถึงการที่เด็กมีความคิดมีความสัมพันธ์กับ สังคมอย่างไรแล้ว ยังเน้นให้เด็กคำนึงถึงสังคมรอบตัว ความสัมพันธ์ที่เขาพึงมีต่อสังคม และการทำงาน ร่วมกันอีกด้วย

5. ความเจริญเติบโตทางการรับรู้ สมรรถภาพทางการรับรู้เป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่ง ในตัวเด็กในอันที่จะช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ และสะสมประสบการณ์ที่ดี เพราะการรับรู้ที่มีสมรรถภาพ ย่อมเกี่ยวข้องกับประสาทสัมผัสโดยตรง การรับรู้ของเด็กในวัยนี้ส่วนใหญ่จะเป็นการรับรู้ทางสายตา โดยการ รับรู้เกี่ยวกับสี รูปร่าง และบริเวณว่าง พัฒนาการรับรู้ ทางสายตาจะเริ่มพัฒนาแยกแยะสิ่งต่าง ๆ จากการ แยกแยะสีและรูปร่างในระยะแรก ต่อมาเมื่อเด็กมีพัฒนาการรับรู้มากขึ้นที่จะแสดงการรับรู้พื้นที่ว่าง สำหรับวาดภาพ ซึ่งมีความสำคัญสำหรับเด็กมาก เด็กสามารถนำพัฒนาการรับรู้พื้นที่ว่างมาใช้ได้ อย่างเหมาะสม สามารถถ่ายทอดความรู้สึกจากสิ่งที่ตนรับรู้ออกมาในพื้นที่ส่วนต่าง ๆ ของภาพ ให้มีความ หมายและสัมพันธ์กันได้

6. ความเจริญเติบโตทางสุนทรียภาพ แสดงให้เห็นถึงประสาทสัมผัสที่ได้ บูรณาการ ประสบการณ์ทั้งมวล ซึ่งเกี่ยวข้องกับความคิด ความรู้สึกการรับรู้ผลจากการบูรณาการนี้สามารถที่จะพบ ได้จากเอกภาพของการจัดภาพที่ประสานกลมกลืนกัน และแสดงซึ่งความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับพื้นที่สำหรับ วาดภาพ เส้น ลักษณะผิวและสี

7. ความเจริญเติบโตทางการสร้างสรรค์ จะเริ่มพัฒนา ตั้งแต่เด็กทำเครื่องหมายให้ได้ใน ครั้งแรก และเรียกสิ่งนั้นว่า “ผู้ชาย” “บ้าน” หรือ “ภูเขา” ภาพที่เขาสร้างขึ้นมานี้ ทำให้เกิดความคิด

สร้างสรรค์จากการคิดสร้างง่าย ๆ เหล่านี้จะนำไปสู่การสร้างสิ่งยาก ๆ ซึ่งจะผ่านขั้นตอนที่ซับซ้อนขึ้น อย่างไรก็ตาม การสร้างสรรค์งานของเด็กที่ต้องอาศัยเสรีภาพทางความคิด และการแสดงออกเป็นสิ่งที่ประทับใจเด็กเสมอ และย่อมสร้างความมั่นใจในการแสดงออกได้เป็นอย่างมาก และเมื่อต่างมีความมั่นใจเด็กก็พร้อมที่จะสร้างสรรค์งานใหม่ ๆ ได้ต่อไป

การวาดภาพของเด็กปฐมวัยเป็นการแสดงออกถึงประสบการณ์ของเด็ก เด็กได้ถ่ายทอดความคิด จินตนาการ ความรู้สึกต่าง ๆ ลงในภาพที่วาดซึ่งเป็นการสนองตอบความแตกต่างระหว่างบุคคล และการวาดภาพ สามารถสะท้อนให้เห็นถึงการพัฒนาเด็กได้ครบทุกด้าน

โลเวนเฟลด์ (บุญโท เจริญผล. 2533 : 18 ; อ้างอิงจาก Lowenfeld. 1957 : 33 – 39)

ได้ทำการศึกษาขั้นพัฒนาการด้านศิลปะของเด็กโดยแบ่งขั้นพัฒนาการไว้ดังนี้

1. ขั้นขีดเขียน (The Scribbling Stage) อายุ 2 – 4 ปี
2. ขั้นเริ่มเป็นสัญลักษณ์หรือขั้นเขียนภาพให้มีความหมาย (Pre – Schematic Stage)

อายุ 4 – 7 ปี

3. ขั้นใช้สัญลักษณ์หรือขั้นเขียนภาพได้คล้ายของจริง (Schematic Stage) อายุ 7 – 9 ปี
4. ขั้นเขียนภาพของจริง (Drawing Realistic) อายุ 9 – 11 ปี
5. ขั้นเขียนภาพเหมือนของจริง (Pseudo Realistic) อายุ 11 – 12 ปี
6. ขั้นเขียนความคิดสร้างสรรค์ (Period of Decision) อายุ 12 – 16 ปี

ในที่นี้จะกล่าวเฉพาะขั้นพัฒนาการในระยะ 2 – 6 ปี ซึ่งมีขั้นพัฒนาการดังต่อไปนี้

1. ขั้นขีดเขียน (Scribbling Stage) อายุประมาณ 2 – 4 ปี ในขั้นเด็กจะสนุกกับการเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อมือและเป็นการเพิ่มความสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา การขีดเขียนของเด็กจะเป็นไปตามลำดับขั้นที่สามารถทำเนาได้ ซึ่งในขั้นนี้ยังแบ่งออกเป็นย่อย ๆ 4 ขั้น ดังนี้

1.1 Disordered Scribbling หมายถึง การขีดเขียนที่ไม่เป็นระเบียบ การลากเส้นของเด็กจะยุ่งเหยิงกับสับสนในคำนี้ว่าเป็นรูปอะไร แสดงให้เห็นว่าการควบคุมทางกล้ามเนื้อของเด็กยังไม่เจริญพอถึงไม่สามารถบังคับมือไปตามต้องการได้

1.2 Longitudinal Scribbling หมายถึง ขั้นที่เด็กขีดเขียนเส้นนอนยาว ๆ ได้เป็นขั้นพัฒนาที่ขั้นขีดเขียน เป็นระเบียบ

1.3 Circular Scribbling หมายถึง ขั้นที่สามารถขีดเขียนได้เป็นวงกลม เด็กเคลื่อนไหวได้ทั้งแขนแสดงว่ากล้ามเนื้อเริ่มแข็งแรงขึ้น

1.4 Naming Scribbling หมายถึง ขั้นที่เด็กเขียนอะไรลงไปก็จะให้ชื่อสิ่งที่เขียนนั้นว่าชื่ออะไร คืออะไร เด็กเริ่มใช้ความคิดคำนึงในขณะที่เขียนภาพคน สัตว์หรือวัตถุ สิ่งที่เด็กเขียนจะไม่เป็นภาพที่ถูกต้องหรือมีรูปร่างในสายตาของผู้ใหญ่ แต่มีความหมายสำหรับเด็ก เด็กจะพอใจสนุกสนานกับสิ่งที่เขาเขียนขึ้น ขั้นนี้จะเป็นขั้นหัวเลี้ยวหัวต่อในการวาดภาพของเด็กต่อไป

2. ขั้นเริ่มเป็นสัญลักษณ์หรือขั้นเขียนภาพให้มีความหมาย (Pre – Schematic Stage) อายุประมาณ 4 – 7 ปี เป็นขั้นเริ่มต้นของการแสดงออกที่มีความหมาย ภาพสิ่งของสิ่งเดียวกัน เด็กอาจจะเขียนได้หลาย ๆ แบบ ในระยะนี้โลกที่เด็กเห็นหรือรู้ จึงแตกต่างจากโลกที่เด็กเขียนภาพการพัฒนา

ความคิดเกี่ยวกับคนและสิ่งของยังไม่เด่นชัด ทำให้ภาพที่เด็กวาดบรรยายถึงสิ่งเหล่านี้อยู่ในรูปแบบทางเรขาคณิต เช่น ในการวาดรูปคน เด็กจะเขียนวงกลมแทนศีรษะ เส้นตามแนวขวางแทนและเส้นตามแนวตั้งแทนขา แต่ยังไม่มียรายละเอียดต่าง ๆ ของร่างกาย

3. วัยที่แสดงออกด้วยการเลียนแบบ (Realistic Stage) เด็กอายุ 9 – 11 ปี เป็นระยะที่เด็กชอบอยู่เป็นกลุ่มเป็นพวก ต้องการแสดงออกซึ่งความรู้สึกนึกคิดของตน มีความคิดฝันมากขึ้น การแสดงออกทางศิลปะ พยายามใช้เส้นเลียนแบบวัตถุสิ่งแวดลอมที่ตนมองเห็นได้ การเขียนภาพคนจะเน้นความแตกต่างระหว่างเพศชายและเพศหญิง พยายามเน้นความรู้สึกด้วยการใช้สี เริ่มเห็นว่าสีเป็นสิ่งสำคัญในการแสดงออกมากขึ้น การเขียนภาพเริ่มแสดงลักษณะการประดิษฐ์ตกแต่งกายเพิ่มขึ้น เด็กมองภาพจริงจากสิ่งแวดลอม รูปทรงจะวางซ้อนกันตามที่ตามองเห็น

ดังนั้นพัฒนาการทางการวาดภาพของเด็กปฐมวัยจะต้องเป็นไปตามลำดับขั้นตอนเริ่มจากการที่กลัมนิ้วมือ และตาทำงานประสานกัน ประกอบกับการเรียนรู้สิ่งแวดลอมรอบตัว ความคิดของเด็กวัยนี้ยังยึดตนเองเป็นหลัก เพราะฉะนั้นภาพที่ปรากฏออกมาจึงขึ้นอยู่กับความคิดของเด็กเป็นส่วนใหญ่ ความสามารถทางการวาดภาพของเด็กเป็นสิ่งที่ต้องส่งเสริมเพราะเด็กจะได้รับการพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคมและสติปัญญา ฉะนั้นถ้าเด็กได้รับการพัฒนาด้วยการใช้ความคิดจินตนาการและได้สะท้อนความคิดโดยการขีดเขียนสัญลักษณ์ต่าง ๆ เป็นประจำจะสามารถพัฒนามาเป็นการเขียนตัวอักษรได้ ซึ่งจะเป็นพื้นฐานของการเขียนในระดับอื่นต่อไป

1.9 แนวทางส่งเสริมพฤติกรรมการเขียนสำหรับเด็กปฐมวัย

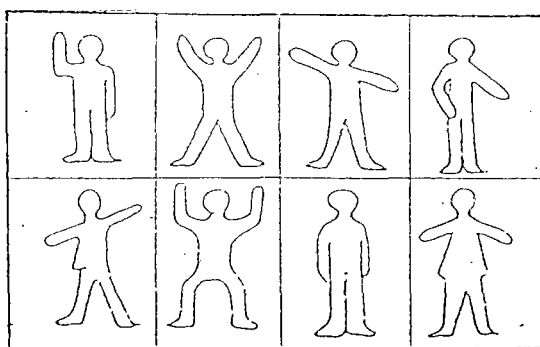
มอร์โรว์ (Morrow, 1993 : 245) กล่าวว่า แนวทางส่งเสริมพฤติกรรมการเขียนให้เด็กปฐมวัยสามารถทำได้ ดังนี้

1. ควรจัดสิ่งแวดลอมให้มีอุปกรณ์ที่หลากหลายสำหรับให้เด็กได้ฝึกเขียน
2. ควรจัดกิจกรรมที่สนุกสนานให้เด็กได้เข้าร่วม เพราะเด็กจะทำผลงานจากประสบการณ์ที่เขาพอใจ
3. เด็กจะสังเกตการเขียนของผู้ใหญ่เสมอ ทั้งขณะทำงาน และในเวลาว่าง เพราะฉะนั้นผู้ใหญ่ควรทำตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็ก
4. เด็กต้องการโอกาส และวัสดุอุปกรณ์ที่จะเขียนด้วยตัวเอง
5. บางครั้งเด็กต้องการความช่วยเหลือในการตัดสินใจที่จะเขียน อย่าปล่อยให้เด็กเขียนคนเดียว
6. เด็กจะให้ความหมายสิ่งที่เขาเขียนขึ้น เช่น ตัวหนังสือ คำ เป็นต้น
7. ในการเขียนของเด็กโดยมากมักจะมี ความหมายในการสื่อสาร ดังนั้นต้องให้ความสนใจ
8. เด็กควรได้รับการสนับสนุนในระยะยาวทั้งเป็นรายบุคคล และเป็นกลุ่มอาจจะโดยการให้เขียนบันทึก เขียนการ์ด เขียนบัตรอวยพร ในโอกาสต่าง ๆ เขียนคำ เป็นเขียนสัญลักษณ์ เขียนประกาศ เขียนเรื่องราว และเขียนหนังสือ เป็นต้น
9. ควรอ่านเรื่องราวที่หลากหลายให้เด็กฟัง เพราะอาจเป็นการจุดประกายความคิดของเด็ก
10. ควรหาโอกาสที่เหมาะสมในการสอนเด็กเขียน

11. ควรเปิดโอกาสให้เด็กได้เขียนคำจากต้นแบบ

นิตยา ประพุดติกิจ (2539 : 174 – 175) ได้กล่าวถึงกิจกรรมที่ส่งเสริมการเขียนดังต่อไปนี้

1. การฝึกใช้กล้ามเนื้อเล็ก (Small Muscles) ได้แก่ การเล่นเกมบนแผ่นบอร์ด การตัด การต่อภาพ การร้อยลูกปัด การผูกเชือก การรูดซิป การวาดและระบายสี
2. การฝึกเคลื่อนไหวโดยใช้ส่วนของร่างกาย จะช่วยให้เด็กสังเกต ได้รู้สึกและเข้าใจ คำว่า “สูง” “ต่ำ” และทิศทาง รู้จักรูปปร่างและเส้น (เส้นตรง) การหมุนแขน (วงกลม) การยกขาขึ้นตรง หรือครูอาจให้เด็กเลียนแบบท่าทางตามรูปที่ครูชูให้ดู บัตรควรมีขนาดใหญ่พอสมควร และมีท่าทาง ดังภาพประกอบ

ภาพประกอบ 15 บัตรรูปร่างรูปคนเพื่อให้เด็กเลียนแบบท่าทาง

3. การฝึกความเข้าใจเรื่อง “ซ้าย – ขวา” โดยครูบอกให้เด็กใช้อวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่ง เคลื่อนไหว การผูกริบบิ้นหรือลูกกระดิ่งที่ข้อเท้าหรือมือของเด็ก
4. การเล่นเกมที่อาศัยการใช้นิ้วมือ เช่น การตบลูกพลาสติกขนาดเล็ก และขนาด กลาง การใช้แผ่นกระดานแม่เหล็ก
5. การเล่นเกม เช่น เกมปฏิบัติตามคำสั่ง การเล่นเกมที่ต้องอาศัยนิ้วมือ
6. การฝึกเรียงตัวพยัญชนะ ครูแจกซองให้เด็กแต่ละคนเพื่อประสมตัวอักษรตามชื่อของตนเอง หรือแจกตัวเลขให้เรียงก็ได้ ถ้าโรงเรียนมีกระดานและตัวอักษรแม่เหล็กก็สามารถใช้ตัวอักษรหรือตัวเลขเรียงบนกระดานนี้ได้ นอกจากนี้ครูอาจใช้ตัวอักษรที่ทำด้วยไม้ พลาสติกหรือกระดานแข็ง เพื่อให้ นักเรียนลากเส้นตามแบบ
7. การเรียงชื่อสิ่งของ ครูจัดสิ่งของให้เรียงจากซ้ายไปขวา หรือจากบนลงล่าง และเรียก เด็กให้ชี้พร้อมทั้งบอกชื่อสิ่งของนั้นตามลำดับที่วาง

8. การวาดภาพ

- 8.1 ควรให้เด็กวาดภาพให้เสร็จ อย่างน้อยสักส่วนหนึ่งก็ยิ่งดี
- 8.2 ให้เด็กลากเส้นตามรอยประ
- 8.3 ให้เด็กเขียนในอากาศ หรือใช้นิ้วจุ่มน้ำแล้วเขียนบนพื้นซีเมนต์
- 8.4 ให้ลากเส้นต่อภาพให้สมบูรณ์
- 8.5 การโยงเส้นจับคู่ เช่น ระหว่างแม่กับลูก (ของสัตว์ชนิดต่าง ๆ) รองเท้า แบบต่าง ๆ

9. การติดป้ายชื่อ นอกจากเด็กมีป้ายชื่อติดเสื้อแล้ว ครูควรจัดทำป้ายชื่อนักเรียนเพื่อให้ นักเรียนหยิบไปแขวนบนแผ่นกระดาษ ซึ่งครูเขียนชื่อศูนย์การเรียนรู้ต่าง ๆ ไว้เด็กจะต้องตัดสินใจก่อนว่าจะ เลือกเล่นศูนย์ใด แล้วจึงนำป้ายชื่อตนไปแขวนหรือถ้ามีป้าย “อาลาสมัครในวันนี้” ก็ให้เด็กไปแขวนด้วย

10. ศิลป เช่น ให้เด็กละเลงสี แล้วใช้นิ้วเขียน (Finger Painting) ลงบนสีเรียบ ๆ นั้น หรือเขียนบนทราย การปะเศษกระดาษเป็นรูปต่างๆเป็นตัวอักษร การขยี้กระดาษ การสานกระดาษ หรือไหมพรมเส้นโต ๆ ก็ได้

นิตยา ประพฤติกิจ กล่าวเสริมว่า ครูควรเขียนชื่อเด็กลงบนมุมซ้ายของแผ่นงานศิลปะ และเขียนที่ข้างของเด็ก เช่น ตู๊เก็บของ สมุด ฯลฯ เพื่อให้เด็กเรียนรู้ลักษณะอักษรว่า แบบนี้หมายถึงชื่อ ของตนครูนั่งข้าง ๆ เด็กและเขียนอย่างสวยงาม และประณีตเพื่อเป็นแบบอย่างแก่เด็ก ไม่ควรนั่งตรงข้าม กับเด็กหรือนั่งเคียง ๆ เพราะเมื่อเด็กมองไปจะเห็นตัวอักษรในรูปอีกรูปแบบหนึ่ง เด็ก ๆ มีความภาคภูมิใจที่ เห็นผลงานของตน และต้องการเห็นชื่อของตนเอง ปรากฏอยู่บนสิ่งนั้น ถ้าเด็กยังเล็ก และเขียนชื่อตนเอง ไม่ได้ ครูควรเขียนให้และเขียนอย่างสวยงามด้วย ส่วนผู้ปกครองควรมีทัศนคติที่ดีต่อการเขียนของลูกไม่ว่า จะขยุกขยิกหรือไม่ก็ตาม เพราะนั่นคือ พื้นฐานขั้นต้นของการเขียน จัดหากระดาษ ดินสอไว้ให้ลูก พร้อมเสมอ ให้ลูกวาดภาพ พ่อแม่ เขียนคำบรรยายตามคำบอกเล่าของลูก ช่วยเหลือเมื่อลูกต้องการ เขียนจดหมายขึ้นชมลูกเมื่อลูกต้องการขีดเขียน เขียนชื่อลูก (หรือคำอื่น ๆ ที่ลูกสนใจ) ให้ลูกได้เห็น เป็นต้น

จากที่นักการศึกษากล่าวได้ว่า ครูและผู้ปกครองเป็นผู้มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาการเขียน ของเด็ก ต้องร่วมมือกันในการส่งเสริมพฤติกรรมการเขียนให้กับเด็กปฐมวัย โดยการจัดสภาพแวดล้อม บรรยากาศที่อบอุ่น ให้กำลังใจไม่บีบบังคับเด็กให้ขีดเขียน ซึ่งจะเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกตาม ความสามารถของแต่ละบุคคล

1.10 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียน

บลัด (Blood. 1996 A) ได้ศึกษาความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัย 3 – 5 ปี จำนวน 67 โรงเรียน โดยการทดสอบพัฒนาการทางภาษา การรับรู้ การเขียน และมีการศึกษาระยะยาว มีผู้ปกครองของเด็กเข้าร่วม 56 คน จากการศึกษาพบว่า การเรียนรู้ภาษาของเด็กขึ้นอยู่กับความสนใจ ของเด็กและเจตนาของผู้ปกครองในกระบวนการเรียนรู้เพื่อการอ่านออกเขียนได้และการส่งเสริมให้เด็กเขียน ชื่อตนเองจะทำให้มีความสามารถในการเรียนรู้การอ่านเขียนได้อย่างมีความหมาย เนื่องจากชื่อของเด็กจะ ถูกเรียกเป็นประจำทุกวันและเป็นคำที่นึกภาพได้ หากเด็กสามารถเขียนชื่อของตนเองได้ จะเป็น แนวทางในการขยายความสามารถในการรับรู้คำอื่น ๆ ต่อไป

มาการีต แมททิว และคณะ (1995) ได้ศึกษาการแสดงออกด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย อายุ 4 – 5 ปี จำนวน 24 คน โดยเด็ก ๆ จะได้รับงานที่เกี่ยวกับการเขียน 4 ครั้ง แต่ละครั้งห่างกัน 1 สัปดาห์

รูปแบบและขั้นตอน

เด็กแต่ละคนจะถูกสังเกตการณ์อย่างใกล้ชิดภายในห้องในโรงเรียน เด็ก ๆ จะได้รับรูปภาพ 4 ชุด ห่างกันประมาณอาทิตย์ละชุด

งานเกี่ยวกับรูปภาพ

ชุดที่ 1 เด็ก ๆ จะได้ยินคำนาม 5 คำ คือ แอปเปิ้ล, ถั่ว, ต้นไม้, แก้ว และหมวก หลังจากนั้นจะต้องทวนคำที่เขาได้ยินนั้นให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ปรากฏว่าไม่มีเด็กคนไหนสามารถทวนคำได้ทั้งหมด ความแตกต่างที่เกิดขึ้นอยู่ในช่วง 0 – 4 คำ ผู้ทำการทดลองแนะนำว่าการจดจำคำทั้งหมดนั้นเป็นเรื่องที่ยาก เด็ก ๆ น่าจะได้ใช้ปากกาและกระดาษจดสิ่งที่จะช่วยให้อ่านง่ายขึ้นลงไปได้ในแบบทดสอบที่ 2 เด็ก ๆ จะได้รับฟังคำนามอีกชุดหนึ่ง คือ ดอกไม้, หนู, นาฬิกา, กระดาษ และ โต๊ะ และจะต้องทวนคำทั้งหมดที่ได้ยิน โดยสามารถใช้สิ่งที่เขาจดลงในกระดาษช่วยได้ หลังจาก 1 อาทิตย์ผ่านไปก็จะเริ่มทำชุดที่ 2

ชุดที่ 2 เด็ก ๆ จะได้รับกล่องของขวัญ 5 กล่องและของเล่นชิ้นเล็ก ๆ จะต้องนำของเล่นที่ได้มาใส่ลงไปในกล่องและห่อของขวัญ แต่ละกล่องนั้นมีลักษณะที่เหมือนกัน ซึ่งเป็นเรื่องยากที่จะรู้ได้ว่าอะไรอยู่ในกล่องไหน แต่เขาจะสามารถทำเครื่องหมายจากฉลากและปากกาที่ครูให้ไปได้ หลังจากนั้นเด็ก ๆ จะต้องสามารถบอกได้ว่ากล่องไหนมีอะไรอยู่ข้างในบ้าง หลังจากนั้น ผู้ทดลองจะให้เด็ก ๆ ดูแผ่นรูปภาพ 5 รูป คือ รูปรถไฟ, บ้าน, เครื่องบิน, เป็ด และหมีเท็ดดี้ และจะให้ของ 5 ของแก่เด็ก ๆ ด้วย ผู้ทดลองจะบอกเด็ก ๆ ว่าจะต้องส่งรูปภาพเหล่านี้ไปกับของขวัญด้วย แต่รูปเหล่านั้นจะถูกนำใส่ของเช่นเดียวกัน ซึ่งไม่สามารถรู้ได้ว่าของไหน เป็นรูปอะไร จากนั้นผู้ทดลองจะขอให้เด็ก ๆ ช่วยทำฉลากติดแต่ละของ เพื่อจะรู้ได้ว่าในของนั้น ๆ มีรูปภาพอะไร หลังจากเด็ก ๆ ติดฉลากแล้ว ผู้ทดลองก็จะถามว่าของไหนมีรูปอะไร

ชุดที่ 3 เด็ก ๆ จะถูกขอให้ชี้แจงสิ่งที่พวกเขาทำจากบทเรียนชุดที่ 2 และต้องทำงานกล่องให้เสร็จ โดยจะต้องคิดค้นวิธีใหม่ กล่าวคือ ให้คิดว่าไม่มีอะไรอยู่ในกล่อง

จากที่เคยมีมาก่อน การเขียนหรือวาด สามารถทำได้ถ้าจำเป็นหลังจากเสร็จสิ้น เด็กจะต้องชี้แจงผลงานของเขา หลังจากนั้นอีก 1 อาทิตย์ ก็จะเริ่มทำชุดที่ 4

ผลการทดลอง การตอบสนองของเด็กที่มีต่อการทดลองแบ่งออกได้หลายประเภท เด็กบางคนไม่มีความสามารถในการสร้างสัญลักษณ์ที่สื่อถึงสิ่งอื่น ๆ ได้และสามารถทำได้เพียงเส้นตรงหรือเส้นโค้ง วงกลม หรือเส้นหยัก ๆ และเด็กบางคนก็ใช้ตัวอักษรที่เหมือนกันและบางครั้งก็แตกต่างกันแต่ไม่สามารถเชื่อมโยงไปถึงสิ่งที่เขาต้องการสื่อ เด็กที่มีทักษะในการสื่อสารนั้นแสดงให้เห็นว่าเด็กสามารถอธิบายคำศัพท์ได้จากการวาด สร้างสัญลักษณ์รูปภาพ เช่น รูปเขาแทนวัว รูปล้อแทนรถ ใช้สัญลักษณ์ที่สร้างขึ้นเอง เช่น เส้นตรงหมายถึงโต๊ะ วงกลมหมายถึงกระดาษ สามเหลี่ยมหมายถึงนาฬิกา การเขียนเป็นพยางค์คือเขียนตัวอักษรตัวแรกของคำนั้น ๆ แทนคำทั้งหมด

จากงานวิจัย สรุปได้ว่า เด็กปฐมวัยสามารถส่งเสริมให้เด็กมีความสามารถทางการเขียนได้ด้วยการให้เด็กคิดสื่อสารเป็นสัญลักษณ์ต่าง ๆ และการให้เด็กวาดภาพมากจะเป็นการพัฒนากล้ามเนื้อมือให้ไปสู่การเขียนเป็นตัวอักษรได้

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิทาน

2.1 ความหมายของนิทาน

สุทนต์ ไชยพิม (2532 : 24) ได้ให้ความหมายของนิทานว่า หมายถึง เรื่องราวที่เล่าสืบต่อกันมา หรือมีผู้แต่งขึ้น เพื่อให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินและสอดแทรกความคิด คุณธรรมอันดีงามเข้าสู่จิตใจเด็กและเป็นแนวทางปฏิบัติตนที่ถูกที่ควรในการดำรงชีวิตในสังคม

ทรงพร สุทธิธรรม (2534 : 56) ได้กล่าวว่า นิทาน หมายถึง เรื่องราวที่เล่าต่อกันมา หรือแต่งขึ้นโดยมีจุดประสงค์เพื่อความสนุกสนาน หรือสอดแทรกแนวคิด คุณธรรมลักษณะที่พึงประสงค์แก่เด็ก เพื่อให้สามารถปฏิบัติตนได้เหมาะสม ในการดำรงชีวิตในสังคม

จันทร์เพ็ญ สุภาพล (2535 : 26) กล่าวว่า นิทาน หมายถึง เรื่องราวที่เล่าสืบต่อกันมา โดยอิงความจริงหรือจินตนาการ มีวัตถุประสงค์ให้เกิดความสนุกสนานและแฝงความคิดสอนใจเพื่อให้เกิดการเรียนรู้จากเนื้อเรื่องในนิทาน

พจมาน เทียนมนัส (2539 : 19) กล่าวว่า นิทาน หมายถึง เรื่องที่เล่าสืบต่อกันมา ชั่วเนาว์ อิงความจริงหรือจินตนาการ วัตถุประสงค์ทำให้เกิดความสนุกสนาน และคิดสอนใจ หรือความรู้จากเนื้อหาของนิทาน

เกริก ยันพันธ์ (2539 : 8) ได้ให้ความหมายของนิทาน หมายถึง เรื่องราวที่เล่าสืบต่อกันมาตั้งแต่สมัยโบราณเป็นการผูกเรื่องขึ้น เพื่อให้ผู้ฟังเกิดความสนุกสนาน ตลอดจนแทรกแนวคิดเพื่อให้เด็กนำไปเป็นแนวทางในการดำรงชีวิต

สรุปได้ว่า นิทานหมายถึง เรื่องราวที่เล่าสืบต่อกันมาหรือมีผู้แต่งขึ้นเพื่อให้ผู้ฟังได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน และสามารถนำแนวความคิดไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน

2.2 ความหมายของการเล่านิทาน

ลัดดา นิลละมณี (2527 : 24) ได้ให้ความหมายของการเล่านิทานไว้ว่าการเล่านิทานหมายถึง วัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการที่นำมาเป็นตัวกลางในการถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ อารมณ์ ความรู้สึก ความสนใจ ประสบการณ์และวิธีการที่ครูควรส่งเสริมให้เด็กเล็ก ๆ ใช้ เพื่อเล่านิทานให้เพื่อน ๆ ชวนและฟังบ้าง เนื่องจากเด็กมีจินตนาการ และมโนภาพสูงมากอยู่แล้ว เด็กสามารถจะช่วยกันเล่านิทานโดยแต่งเรื่องนิทานใหม่แปลก ๆ ขึ้นเอง ซึ่งการเล่านิทานโดยให้เด็กเป็นผู้เล่า นั้น สามารถทำได้หลาย รูปแบบ คือ

1. การเล่านิทาน โดยเด็กเป็นผู้เล่าด้วยตนเอง
2. การเล่านิทานจากหนังสือภาพ
3. การเล่านิทานต่อจากเรื่องที่ไม่ว่าสมบูรณ์
4. การขยายเรื่องราวจากนิทานที่ได้ฟัง

ดังนั้น การเล่านิทานจึงหมายถึง การถ่ายทอดเรื่องราวของนิทานให้เด็กได้เข้าใจด้วย การเล่าโดยใช้น้ำเสียง ท่าทาง สื่อวัสดุอุปกรณ์ และยังครอบคลุมถึงการส่งเสริมให้เด็กได้มีโอกาสเป็นผู้เล่าด้วยตนเอง

2.3 คุณค่าของการเล่านิทาน

เด็กปฐมวัยที่มีอายุ 3 – 6 ปี เป็นวัยแห่งการเพื่อฝัน สามารถสร้างจินตนาการมากมาย แต่ความจำกัดทางการรับรู้จึงขาดประสบการณ์ต่าง ๆ ฉะนั้นเด็กวัยนี้จึงเป็นวัยที่เหมาะสมที่อาจจะเสริมสร้างหรือเพิ่มพูนประสบการณ์ ตลอดจนความคิดสร้างสรรค์ด้วยการเล่านิทานเพื่อช่วยให้เด็กปรับตัวและเตรียมที่จะรับสถานการณ์ในชีวิตประจำวัน ซึ่ง ฉวีวรรณ กินวงศ์ (2526 : 125 – 126) ได้กล่าวว่าการเล่านิทานนั้นมีอิทธิพลและคุณค่าต่อเด็กมาก โดยเฉพาะในเด็กก่อนระดับประถมศึกษาการที่ผู้ใหญ่และครูได้ใกล้ชิดกับเด็กโดยการเล่านิทานจะเป็นเครื่องช่วยให้เข้าใจเด็กยิ่งขึ้น การเล่านิทานมีคุณค่าดังนี้

1. ช่วยชดเชยและเสริมสร้างพัฒนาการทางภาษา ความคิด และจินตนาการ
2. ฝึกให้เด็กเป็นนักฟังที่ดี เก็บความเรื่องที่ฟังได้ตามสมควรแก่วัย
3. สร้างความเพลิดเพลินให้แก่เด็ก
4. ช่วยปลูกฝังความรู้สึกชอบฟังนิทานและความรู้สึกชื่นชอบในหนังสือนิทานก่อนที่จะอ่านได้อย่างเข้าใจ
5. ปลูกฝังให้เด็กเป็นคนใจกว้าง ยอมรับความจริงในชีวิตประจำวัน
6. ช่วยให้ครูและผู้ใหญ่ ได้ทราบถึงความรู้สึกนึกคิดของเด็กจากการสนทนาหรือซักถามในขณะฟังนิทาน

นอกจากนี้การเล่านิทานยังเป็นเครื่องมือที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้เรียนเป็นอย่างดี เราสามารถนำเอาวิธีการเล่านิทานมาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่นักเรียนได้หลาย ๆ ประการดังนี้ (สรราชย์ ศรีสุข. 2530 : 26)

1. เป็นการลดความตึงเครียดที่ขจัดความเบื่อหน่ายของนักเรียนในขณะเรียน
2. เป็นการนำเข้าสู่บทเรียน หรือเตรียมความพร้อมเด็ก
3. เป็นการเปลี่ยนเจตคติหรือความเชื่อที่ผิด ๆ บางประการ
4. ใช้สอนจริยธรรมแก่เด็ก เช่น ในเรื่องความซื่อสัตย์ ความกตัญญู เป็นต้น
5. ใช้สอนวิชาเรียงความ เช่น ให้นักเรียนเขียนเรื่องที่ตนเองชอบ เป็นต้น
6. ใช้สอนหรือฝึกทักษะทางภาษา เช่น การฟัง การพูด การอ่าน การเขียน เป็นต้น
7. เป็นการฝึกทักษะทางด้าน การอ่าน ช่วยให้เด็กรักการอ่าน เป็นต้น
8. ฝึกให้เด็กมีความกล้าที่จะแสดงออก เช่น การแสดงท่าทางประกอบตามเรื่องราวที่กำหนดให้
9. เป็นการสร้างความสนิทสนมและความเข้าใจในตัวละครให้เกิดขึ้นกับเด็ก
10. ช่วยพัฒนาในด้านความคิดสร้างสรรค์ในรูปแบบต่าง ๆ ให้กับเด็ก

จากเหตุผลดังกล่าวมานี้พอสรุปได้ว่าการเล่านิทานมีคุณค่าในการช่วยพัฒนาการทางภาษา ความคิดและจินตนาการอันเป็นรากฐานที่จะนำไปสู่ความคิดสร้างสรรค์ และประสบการณ์ต่าง ๆ นอกจากนี้

ยังช่วยเสริมสร้างพัฒนาการทางด้านอารมณ์ สังคม จิตใจ ดังนั้นการเล่านิทานจึงเข้ามามีบทบาทสำคัญในหน่วยการสอนต่าง ๆ ตามแผนการจัดประสบการณ์ทั้งในชั้นอนุบาลและเด็กเล็ก ทั้งนี้เพื่อให้การจัดประสบการณ์นั้นบรรลุวัตถุประสงค์

2.4 ประเภทของนิทาน

การแบ่งประเภทของนิทาน มีวิธีการกำหนดที่แตกต่าง ที่นิยมมากคือ การแบ่งนิทาน ออกเป็นประเภทตามรูปแบบของนิทาน ดังนี้

อรทัย จันทวิชานวงศ์ (2523 : 21) ได้แบ่งประเภทของนิทานไว้ดังนี้

1. นิทานปรัมปรา หมายถึง นิทานที่มีเรื่องราวสลับซับซ้อน เป็นเรื่องสมมติทั้งบุคคล เวลา และสถานที่ เนื้อเรื่องประพันธ์ด้วยอิทธิฤทธิ์ ปาฏิหาริย์ ตัวเอกมักมีคุณสมบัติพิเศษ เช่น มีเวทมนต์ กล้าหาญ มีไหวพริบ ซื่อสัตย์ เป็นต้น

2. นิทานท้องถิ่น หมายถึง นิทานที่อาศัยเค้าโครงเรื่องจริงเป็นหลัก ตัวละครสำคัญ และสถานที่ที่กล่าวต้องเป็นเรื่องจริง หรือเป็นเรื่องเล่าแฝงความเชื่อเกี่ยวกับกำเนิดของสัตว์ธรรมชาติ สถานที่และวีรบุรุษ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

2.1 นิทานอธิบายเหตุ เป็นนิทานที่อธิบายปรากฏการณ์ธรรมชาติ เช่น ทำไมพระอาทิตย์กับพระจันทร์จึงเป็นอริกัน ทำไมเสือจึงมีลาย

2.2 นิทานวีรบุรุษ เป็นนิทานที่กล่าวถึงคุณธรรม ความฉลาด ความกล้าหาญของบุคคล ส่วนมากเป็นวีรบุรุษของบ้านเมือง กำหนดตัวบุคคล เวลา และสถานที่แน่นอนลงไป

3. นิทานเรื่องสัตว์ หมายถึง นิทานที่มีสัตว์เป็นตัวเอก แต่สมมติว่ามีความคิดและการกระทำต่าง ๆ อย่างมนุษย์ เป็นเรื่องสั้น ๆ ที่แฝงคติสอนใจ เช่น นิทานชาดก นิทานปัญญาตนตระ

3.1 นิทานคติธรรม เป็นเรื่องที่กล่าวถึงพฤติกรรมของสัตว์ เล่าเชิงเปรียบเทียบกับชีวิตมนุษย์ เป็นเรื่องสั้น ๆ ที่แฝงคติสอนใจ เช่น นิทานอีสป นิทานชาดก นิทาน ปัญญาตนตระ

3.2 นิทานไม่รู้จบ เป็นเรื่องที่มีการเล่าซ้ำเป็นช่วง ๆ เหตุการณ์จะดำเนินไปซ้ำ ๆ เช่น เรื่องยายกะตา

นอกจากนี้ วรรณิ ศิริสุนทร (2532 : 13 – 19) ยังได้แบ่งนิทานสำหรับเด็กออกเป็น 5 ประเภท ได้แก่

1. นิทานพื้นบ้าน (Folk Tales) เป็นเรื่องที่เล่าสืบทอดกันมาเป็นเวลานาน แบ่งออกเป็น

1.1 นิทานเกี่ยวกับสัตว์พูดได้ (Talking – Beast Tales)

1.2 นิทานไม่รู้จบ (Commutative Tales)

1.3 นิทานตลกขบขัน (The Drolls or Humorous Tales)

1.4 นิทานอธิบายเหตุ (Pourgoi Stories or Tales that Tell Why) มีเนื้อเรื่องที่อธิบายหรือตอบคำถามของเด็ก ๆ ว่า “ทำไม...” เช่น ทำไมกระต่ายจึงหางสั้น ทำไมน้ำทะเล จึงเค็ม

1.5 เทพนิยาย (Fairy Tales) ตัวละครจะมีอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์หรือเป็นผู้วิเศษสามารถทำสิ่งที่มนุษย์ทั่วไปทำไม่ได้

2. นิทานสอนคติธรรม (Fables) เป็นเรื่องสั้น ๆ ตัวละครมีทั้งคนและสัตว์ มีโครงเรื่องง่าย ๆ ใช้บทเรียนที่สอนใจ เช่น นิทานอีสป (Aesop's Fables) นิทานประเภทนี้จะรวมนิทานเทียบสุภาษิตและนิทานชาดกไว้ด้วย

3. เทพปกรณัม (Myth) เป็นเรื่องที่แสดงให้เห็นถึงเหตุการณ์ และเรื่องราวในบรรพกาลเกี่ยวกับพื้นโลกและพฤติกรรมของมนุษย์ที่เทพเจ้าเป็นผู้ควบคุมปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ

4. มหาकाพย์ และนิทานวีรบุรุษ (Epic and Hero Tales) คล้ายกับเทพปกรณัม ต่างกันว่าตัวละครของนิทานประเภทนี้มีมนุษย์ไม่ใช่เทพเจ้า มีการกระทำที่กล้าหาญฟันฝ่าอุปสรรคและประสบผลสำเร็จในที่สุด

5. หนังสือภาพที่เป็นเรื่องอ่านเล่นสมัยใหม่สำหรับเด็กที่มีตัวเอกเป็นสัตว์ (Animal Stories)

ไพพรรณ อินทนิล (2534 : 27 – 28) ได้แบ่งนิทานตามรูปแบบ (Form) ได้ดังนี้

1. นิทานปรัมปราหรือเทพนิยาย (Fairy Tale) มักจะกำหนดสถานที่เลื่อนลอยไม่แน่ชัด เช่น ในกาลครั้งหนึ่งมีเมือง ๆ หนึ่ง ตัวละครมีฤทธิ์เดชมาก ถ้าเป็นชายยากจนก็ต้องแต่งงานกับเจ้าหญิงสูงศักดิ์ เช่น สังข์ทอง ปลาบู่ สโนว์ไวท์ ซินเดอเรลล่า

2. นิทานท้องถิ่น (Legend) หรือเรียกว่า “ตำนาน” มักเป็นเรื่องขนาดสั้นเกี่ยวกับความเชื่อถือ ขนบธรรมเนียมประเพณี เป็นเรื่องพิสดารแต่เชื่อว่าเกิดขึ้นจริง เช่น เรื่องพระยาพาน พระร่วง นิทานท้องถิ่น

3. เทพปกรณัม (Myth) ตัวบุคคลในเรื่องมักจะเกี่ยวกับความเชื่อ เช่น เรื่องพระอินทร์ ท้าวมหาสงครามต์ เมขลา – รามสูร

4. นิทานเรื่องสัตว์ (Animal Tale) แต่มีความประพจน์เช่นเดียวกับคนแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

4.1 นิทานประเภทสอนคติธรรม (Fable) คล้ายกับนิทานคติสอนใจ คือ ตัวเองต้องเป็นสัตว์ แต่มีคติสอนใจ เช่น ราชสีห์กับหนู

4.2 นิทานประเภทเล่าซ้ำ ๆ หรือเล่าไม่รู้จบ (Formula Tales) เช่นเรื่องยายกะตามีวิธีการเล่าแบบจำเพาะ

5. นิทานตลกขบขัน (Jest) เป็นเรื่องสั้น ๆ จุดสำคัญอยู่ที่เรื่องไม่น่าเป็นไปได้ อาจจะเป็นเรื่องการแกล้งแกล่ง การแสดงปฏิภาณไหวพริบ เป็นการแสดงออกทางด้านอารมณ์ของมนุษย์ที่ต้องการหลุดพ้นจากกรอบของวัฒนธรรม ประเพณี และกิจวัตรฉะนั้นนิทานประเภทนี้จึงรวมไปถึงนิทานเหลือเชื่อ ซึ่งทั้งผู้ฟังและผู้เล่าไม่ตั้งใจในความไม่สมจริงเหล่านั้น

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า นิทานสามารถแบ่งได้หลายประเภท โดยใช้หลักเกณฑ์การแบ่งที่แตกต่างกันออกไป ตามรูปแบบของนิทาน

2.5 หลักเกณฑ์ในการเลือกนิทานสำหรับเด็กปฐมวัย

ฮัค (Huck. 1979 : 16 – 17) ได้กล่าวถึงหลักเกณฑ์การเลือกนิทานไว้ ดังนี้

1. เป็นเรื่องที่จัดทำขึ้นสำหรับเด็ก
2. โครงเรื่อง (Plot) การดำเนินเรื่องตั้งแต่ต้นจนจบเรื่อง วางโครงเรื่องไว้น่าติดตามโดยไม่เบื่อ
3. ฉากของเรื่อง สถานที่ เวลาที่เกิดของเรื่อง จุดเริ่มของเรื่อง เกิดที่ใด เวลาใด การดำเนินเรื่องกำหนดเรื่องต่อไปต้องสอดคล้องกับจุดเริ่มต้น
4. แก่นของเรื่อง (Theme) มีจุดเน้นให้เด็กได้คิด
5. ลักษณะตัวละคร (Characterization) มีลักษณะและพฤติกรรมของผู้มีความคิดสร้างสรรค์ ตัวละครอยู่ในวัยใกล้เคียงกับเด็ก
6. สลีลาของเรื่อง (Style) ภาษาและเรื่องต้องเข้าใจง่าย
7. ลักษณะอื่น ๆ ได้แก่ ให้ความรัก และความสดชื่นแก่เด็ก ตรงกับความสนใจ ความต้องการของเด็ก

ทิพย์สุดา นิลสินธุ (2523 : 80 - 81) ได้กล่าวถึงหลักเกณฑ์ในการเลือกนิทาน ดังนี้

1. วัยของเด็ก พิจารณาว่าเด็กมีความสนใจชอบฟังนิทานประเภทใด ความยาวของนิทานควรเหมาะสมกับช่วงความสนใจของเด็กในแต่ละวัย
2. เนื้อหาสาระ พิจารณานิทานมีเนื้อหาสาระสอดแทรกข้อคิด ปณิธานคุณธรรมและมีคุณค่าเพียงใด
3. รูปภาพประกอบ พิจารณารูปภาพในนิทานควรมีขนาดเหมาะสม ภาพชัดเจน สีสวยงาม สื่อความหมายหรือสร้างอารมณ์ได้เหมาะสม มีลักษณะลายเส้นมากกว่าภาพเหมือนจริง

พรจันทร์ จันทวิมล (2529 : 104) ให้หลักเกณฑ์ในการเลือกนิทาน ดังนี้

1. เป็นเรื่องง่าย ๆ แต่สมบูรณ์ เน้นเหตุการณ์อย่างเดียวให้เด็กพอคาดคะเนเรื่องได้บ้าง
2. มีการเดินเรื่องได้อย่างรวดเร็ว
3. ตัวละครน้อย มีลักษณะเด่นที่จำได้ง่าย เด็กอาจสมมติตัวแทนได้
4. มีบทสนทนา มาก ๆ เพราะเด็กส่วนมากไม่สามารถฟังเรื่องที่เป็นความเรียงได้ดี
5. ใช้ภาษาง่าย ๆ ประโยคสั้น ๆ การกล่าวคำซ้ำ หรือคำสัมผัสจะช่วยให้เด็กจดจำได้ง่ายและรวดเร็ว
6. สร้างความรู้สึก ความพอใจให้กับผู้ฟัง
7. เป็นเรื่องใกล้ตัวเด็ก เช่น ครอบครัว สัตว์เลี้ยง หรือเรื่องที่เด็กจะจินตนาการตามได้
8. ความยาวไม่เกิน 15 นาที

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2527 : 147 – 148) ได้ให้หลักเกณฑ์ในการเลือกหนังสือนิทานสำหรับเด็กดังนี้

1. เป็นหนังสือภาพเนื้อเรื่องสั้น ๆ ส่วนมากเป็นภาพการ์ตูน ภาพประมาณ 60% หรือ 70% เนื้อเรื่องประมาณ 30% หรือ 40% ภาพอาจจะอยู่ด้านขวา มีคำอธิบายอยู่ด้านซ้ายหรืออยู่หน้าเดียว (สัดส่วนของภาพ : เนื้อเรื่องประมาณ 3 : 4)

2. รูปเล่มกระตัดรัด ไม่เล็กและไม่ใหญ่เกินไป อาจใช้สูตรสัดส่วน 4 : 3
3. กระดาษที่ใช้กระดาษอย่างดี หนาแข็งแรง อาจจะเป็นหนังสือทำด้วยผ้า
4. ภาษาที่ใช้ควรใช้ภาษาง่าย ๆ อาจเป็นคำคล้องจอง ง่าย ๆ สั้น ๆ
5. ตัวอักษรไม่ควรใช้อักษรประดิษฐ์
6. ตัวอักษรควรใช้ตัวโต คำหนา ขนาด 32 พอยท์ หรือ (5 ม.ม.)
7. เนื้อหาเป็นศัพท์ที่เด็กมักจะพบเห็นในชีวิตประจำวัน เช่น สัตว์ ต้นไม้ ดอกไม้ ปากกา ดินสอ โต๊ะ เก้าอี้ ช้อนส้อม รองเท้า กระเป๋า หมวก พืชพันธุ์ ภูเขา ป้ายตาข่าย เป็นต้น
8. ควรเลือกใช้คำศัพท์ต่าง ๆ หรืออักษรซ้ำ ๆ จะทำให้เด็กจดจำได้ เพราะเห็นบ่อย (Repetition)

9. จำนวนหน้าประมาณ 10 – 20 หน้า

10. เด็กวัยนี้ยังไม่มีหนังสือ ตำราเรียน (Text Book) และสารคดี

และในปีเดียวกัน หทัย ดันหยง (2527 : 235 – 236) และพรจันทร์ จันทวิมล (2534 : 13) ได้ให้ หลักเกณฑ์ในการเลือกหนังสือนิทานสำหรับเด็กดังนี้

เด็กปฐมวัยใช้หนังสือขนาด 16 หน้า หรือขนาด 17 x 18.50 ซม. จำนวน 12 หน้า พร้อมภาพประกอบไม่รวมปกหน้าและปกหลัง มีภาพชัดเจน มีตัวอักษรน้อย จำนวนหน้าละ 5 บรรทัด บรรทัดละประโยค ประโยคละ 8 คำ (อย่างสูง) หน้าหนึ่งประมาณ 40 คำ หนังสือ 12 หน้า จะบรรจุคำประมาณ 480 คำ

สำหรับ เยาวพา เดชะคุปต์ (2528 : 58 – 59) ได้กล่าวถึงลักษณะของหนังสือที่เด็กชอบ ดังนี้

1. เป็นเรื่องที่เด็กนึกฝันต่ออย่างสดใส
2. เด็กชอบเรื่องที่จบด้วยรูปของกิน เพราะเด็กชอบกิน
3. เด็กชอบเรื่องบันเทิง เรื่องเศร้าเด็กไม่ชอบ
4. ชอบดูภาพมากกว่าชอบอ่านเรื่อง เมื่อเด็กเปิดหนังสือ สิ่งแรกที่เด็กจะดูคือ ภาพและเด็กจะดูทุกอย่างที่อยู่ในภาพ ดังนั้นในหนังสือภาพจึงเป็นสิ่งสำคัญที่สุด (ในด้านการทำหนังสือ เนื้อเรื่องจะลงมาก่อนภาพ ได้เรื่องเหมาะที่ตีแล้ว บรรณาธิการจะต้องพยายามนักวาดรูปให้วาดภาพให้สอดคล้องกับเนื้อเรื่องนั้น ๆ)

ฉวีวรรณ กินาวงศ์. (2526 : 127) ได้กล่าวถึง ลักษณะของหนังสือนิทานที่ไม่ควรนำมาเล่าให้เด็กฟังดังนี้

1. เป็นเรื่องที่หวาดเสียว น่ากลัวอย่างไม่มีเหตุผล เช่น เรื่องเกี่ยวกับภูผีปีศาจ
2. เรื่องที่เกี่ยวกับรักใคร่ การหนีตามกันของหนุ่มสาว
3. เรื่องที่เกี่ยวกับการพลัดพรากจากพ่อแม่ และการถูกทอดทิ้ง

4. เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความโหดร้ายทารุณ มีการลงโทษอย่างรุนแรงเกินไป มีการลงโทษอย่างเหมาะสมกับความรู้สึกของเด็ก และมีเหตุผลในการลงโทษนั้น และควรมีการให้อภัยซึ่งกันและกัน เพื่อให้เห็นว่าความยุติธรรมยังมีในโลก

5. เรื่องที่ผู้เล่า (ครูและผู้ใหญ่) ไม่ถนัดที่จะเล่า จะทำให้เด็กมีเจตคติที่ไม่ดีได้

6. เรื่องที่สอหดแทรกศีลธรรมมากเกินไปจนเกินไปจนเด็กเบื่อ

จากที่กล่าวมาสามารถสรุปในการเลือกนิทานให้กับเด็กได้ดังนี้ คือ

1. วัยของเด็ก พิจารณาว่าเด็กมีความสนใจ ชอบฟังนิทานประเภทใด ความยาวของเนื้อเรื่องเหมาะสมกับช่วงความสนใจของเด็ก คือประมาณ 10 – 15 นาทีหรือ ประมาณ 12 หน้า

2. เนื้อหาสาระดูว่าเหมาะสมและสอหดแทรกข้อคิดคุณธรรมเพียงใด

3. รูปภาพประกอบ มีสีสันสดใส ขนาดเหมาะสม มีภาพประกอบ 60% หรือ 70% มีเนื้อเรื่องประมาณ 40% หรือ 30% หรือประมาณ 4 : 3

4. รูปเล่มมีขนาดกระทัดรัด เหมาะสมกับมือเด็ก ขนาด 16 หน้า หรือขนาด 17 x 18.50 ซม.

5. ภาษาที่ใช้เป็นภาษาสั้น ๆ ง่าย ๆ ขนาดของตัวอักษรประมาณ 32 พอยท์ หรือ 5 มม. และตัวอักษรไม่ควรเป็นอักษรประดิษฐ์ ควรเลือกใช้ศัพท์หรือตัวอักษรซ้ำ ๆ จะทำให้เด็กจำได้ และเห็นบ่อย

การเลือกนิทานต้องให้เหมาะสมสอดคล้องกับวัยของเด็กทั้งเนื้อเรื่อง ตัวละคร รูปภาพ ภาษา และความยาวของนิทานก็ต้องเหมาะสมกับช่วงความสนใจตามระดับอายุ

2.6 รูปแบบการเล่านิทาน

การเล่านิทานถ้าจะเล่าโดยการอ่านหรือการเล่าปากเปล่า โดยไม่เปลี่ยนแปลงรูปแบบวิธีการเลย จะทำให้ความสนใจของเด็กลดลง ฉะนั้น ครูจึงมีทั้งรูปแบบและวิธีการที่จะช่วยให้บรรยากาศของการฟังนิทานน่าสนใจยิ่งขึ้น พงษ์จันทร์ อยู่เป็นสุข (2525 : 37) ได้เสนอแนะถึงรูปแบบของการเล่าให้น่าสนใจ

1. การเล่าโดยไม่ใช้อุปกรณ์ใด ๆ เลย แต่ใช้เสียงประกอบการเล่าให้น่าสนใจ

2. การเล่าโดยใช้ภาพประกอบขณะที่เล่า

3. การเล่าโดยแสดงท่าทางประกอบตามตัวละครในเนื้อเรื่อง

4. การเล่าโดยแสดงหุ่นประกอบการเล่า โดยใช้หุ่นตัวละครตามเนื้อเรื่องที่เล่า อาจจะเป็นหุ่นนิ้วมือ หุ่นกระบอก หุ่นเงา เป็นต้น

ฉวีวรรณ กิณวาส (2526 : 131 – 132) วิไล เวียงวีระ (2526 : 70 – 71) ได้เสนอแนะถึงรูปแบบของการเล่านิทาน ดังนี้

1. การอ่านจากหนังสือนิทาน

2. การใส่หน้าฉาก หรือแสดงตัวละครในเรื่องโดยคาดไว้บนศีรษะคนเดียว อาจแสดงได้หลาย ๆ บท โดยเปลี่ยนหน้าฉาก และเปลี่ยนเสียงไปตามตัวละครนั้น ๆ

3. การเล่าโดยใช้เสียงประกอบ ผู้เล่าจะใช้เสียงเพลง หรือเสียงดนตรีประกอบจะช่วยให้เรื่องสนุกสนานหรือน่าตื่นเต้นขึ้น

4. การเล่าโดยใช้นิทานที่ครูอาจจะสร้างขึ้นหรือซื้อมา
5. การเล่าโดยการฉายสไลด์ประกอบ
6. การเล่านิทานโดยการใช้นิ้วมือ ใช้สำหรับนิทานเรื่องสั้น ๆ หรือกลอนสั้น ๆ โดยเด็ก

ได้มีโอกาสร่วมกิจกรรม

7. การเล่านิทานประเภทหุ่นต่าง ๆ เช่น หุ่นมือหุ่นเชิด หุ่นชัก ฯลฯ
- เกริก ยุ้นพันธ์ (2539 : 37) ได้เสนอรูปแบบของการเล่านิทาน ไว้ดังนี้

1. การเล่านิทานแบบปากเปล่า
2. การเล่านิทานแบบวาดไปเล่าไป
3. การเล่านิทานใช้สื่อหรืออุปกรณ์ประกอบ

ดังนั้น ในการเล่านิทานแต่ละครั้งของครู ควรคำนึงถึงรูปแบบและวิธีการอยู่เสมอ เพื่อให้การเล่านิทานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2.7 วิธีการเล่านิทาน

การเล่านิทานมีอยู่หลายรูปแบบและวิธีการ (ลัดดา นิละมณี. 2527 : 248) เพื่อให้เด็กได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน ตลอดจนเกิดความคิดและจินตนาการอย่างเต็มที่ ได้เสนอแนะวิธีการเล่านิทาน ตลอดจนการสร้างบรรยากาศในขณะที่เล่านิทานไว้ดังนี้

1. การเริ่มต้นเล่า ครูควรจะมีวิธีการที่จะดึงดูดใจเด็กด้วยวิธีต่าง ๆ ที่น่าสนใจ เช่น การใช้เพลง การใช้ปริศนาคำทาย การใช้รูปภาพ เป็นต้น
2. ขณะที่เล่าควรให้เด็กมีอิสระทั้งในด้านร่างกายและความรู้สึก
3. ผู้เล่าควรมีอารมณ์ร่วม ตามเนื้อเรื่องที่เล่า
4. ครูควรมีการใช้น้ำเสียงในการเล่าตามตัวละคร หรือเหตุการณ์นั้น ๆ ใน ขณะที่เล่า
5. ควรใช้ภาพหรือท่าทางประกอบในขณะที่เล่า
6. ควรลำดับเรื่องราวให้เข้าใจง่าย ไม่ซับซ้อนจนเกินไป
7. ควรให้ความสนใจกับเด็กทุกคนอย่างทั่วถึง
8. ควรใช้ภาษาที่เหมาะสมกับเด็ก
9. ไม่เน้นการสั่งสอนมากเกินไปจนเด็กขาดความสนุกสนาน

วิธีการเล่านิทานดังกล่าวช่วยให้เด็กเกิดความสุขสบายใจ มีความรู้สึกที่เป็นอิสระทั้งทางร่างกายและจิตใจและเกิดทัศนคติที่ดี นอกจากนี้การเล่านิทานไม่ควรซ้ำซาก และจำเริญพยายามแสวงหาวิธีต่าง ๆ ในการเล่านิทานให้น่าสนใจ เพื่อช่วยให้การเล่านิทาน มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น วิธีการเล่านิทานที่ไม่จบเรื่องสมบูรณ์เป็นวิธีการหนึ่งซึ่งช่วยเสริมสร้างความคิด พัฒนาทักษะการฟัง การพูด และเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิดสร้างสรรค์ ซึ่ง ลิโว และริทซ์ (Livo and Riet. 1986 : 384) กล่าวถึงการเล่านิทานว่า “ผู้เล่าและผู้ฟังต่างมีประสบการณ์ร่วมกันในการเล่านิทานและแสดงออกในทางสร้างสรรค์ ความคิดสร้างสรรค์จากการฟังนิทานเกิดจากความสามารถซึ่งไม่ใช่เพียงการได้เห็นเท่านั้น แต่เป็นการเฝ้าดู

อย่างพินิจพิจารณาไม่ใช่เพียงการได้รับเท่านั้น แต่เป็นการฟังอย่างตั้งใจ ไม่ใช่การเลียนแบบแต่เป็นการคิด
 สิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ และไม่ใช่เพียงการสังเกต แต่เป็นการได้มีประสบการณ์และรับรู้สิ่งใหม่ ๆ ในทันทีทันใด”
 ดังนั้น การเล่านิทานจะช่วยจูงใจให้เด็กสนใจที่จะดูฟัง และคิดแต่งต่อเชื่อมโยงเรื่องราว ซึ่งเป็นพื้นฐานใน
 การพัฒนาความคิด ที่จะถ่ายทอดเป็นภาพตามจินตนาการให้กับเด็ก ได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับ
 ชาญชัย ศรีไสยเพชร (2525 : 38 – 39) ได้เสนอแนะวิธีการเล่านิทานไว้ข้อหนึ่งว่า การให้ ผู้ฟังได้ใช้
 ความคิดหรือจินตนาการ ในการเล่าเรื่อง ที่ค้างไว้แล้วให้เด็กแต่งต่อตามจินตนาการ หรือเล่าเรื่องจบแล้วให้
 ช่วยกันคิดตั้งชื่อเรื่อง จัดว่าเป็นวิธีการเล่านิทานที่จะช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้ดีและ รวดเร็ว

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า วิธีการเล่านิทานเพื่อให้เด็กได้เกิดความสุข สนุกสนาน และได้ประโยชน์
 จากการฟังนิทานสามารถนำข้อคิดจากนิทานไปปรับใช้ให้เข้ากับชีวิตประจำวันได้นั้นครูควรเปิดโอกาสให้เด็ก
 มีส่วนร่วมในการเล่านิทานด้วยตนเองบ้าง ตลอดจนการมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างครูกับเด็กจะทำให้การเล่า
 นิทานบรรลุจุดมุ่งหมายตามที่ต้องการ

2.8 นิทานไม่จบเรื่องกับความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย

นิทานเป็นที่ชื่นชอบแก่บุคคลทุกเพศทุกวัย เด็กและผู้ใหญ่มักจะชอบฟังและอ่านนิทานดังนั้น
 การใช้นิทานเป็นสื่อการสอนจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและเข้าใจในการเรียนทุกวิชาโดยเฉพาะในการสอนภาษาไทย
 การอ่านนิทานก่อให้เกิดความสุขทำให้ผู้อ่านเกิดจินตภาพ อีกทั้งยังได้รับคุณค่าทางจริยธรรมตลอดจนแง่คิด
 ต่าง ๆ (สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์. 2540 : 27) การเล่านิทานจะช่วยให้ผู้ใหญ่ได้ใกล้ชิดกับเด็ก เข้าใจความรู
 สึกของเด็ก จากการสนทนาซักถามความคิดเห็นเกี่ยวกับนิทานกล่าวได้ว่า นิทานมีความสำคัญกับเด็ก
 มาก เพราะเด็ก ๆ สามารถนำแนวทาง ข้อคิดต่าง ๆ ไปปรับใช้ให้เข้ากับชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะการจัด
 กิจกรรมเล่านิทานไม่จบเรื่อง จะเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กเป็นเจ้าของความคิดที่จะแต่งต่อเรื่องราวดังที่ ชิฟ
 (สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์. 2540 : 30 ; อ้างอิงจาก Sipe. 1993 : วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์) เป็นผู้ให้
 แนวคิดเกี่ยวกับการปรับรูปนิทานจากการอ่านสู่การเขียนด้วยเหตุผลที่ว่าเด็ก ๆ มักจะรู้จักและคุ้นเคยกับ
 นิทานประเภทต่าง ๆ ครูจึงควรดึงเอาเหตุการณ์บางตอนของเรื่องเข้าสู่มิติใหม่ โดยแนะนำให้เด็กสร้างเรื่อง
 ของตนเองขึ้นมาด้วยการสร้างจินตภาพจากการอ่านแล้วปรับด้วยการเขียนเป็นเรื่องใหม่

ดังนั้นการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานจึงเกิดประโยชน์กับเด็กมาก โดยเฉพาะกิจกรรมเล่านิทาน
 ไม่จบเรื่องจะส่งเสริมให้เด็กคิดจินตนาการและสามารถสะท้อนความคิดด้วยการขีดเขียน นับเป็นการส่งเสริมให้เด็ก
 เรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวทางการจัดประสบการณ์ของกรมวิชาการที่กล่าวถึงการ
 จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และมีบรรยากาศที่อบอุ่นเพื่อให้เด็กมีความสุขและเปิดโอกาส
 ให้เด็กริเริ่มกิจกรรมของตนเองโดยครูเป็นผู้สนับสนุนอำนวยความสะดวกและเรียนรู้ร่วมกับเด็ก
 (กรมวิชาการ. 2540 : 9) และเมื่อเด็กประสบผลสำเร็จจากการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ จะส่งผลให้เด็กเกิดความ
 ภาคภูมิใจในตนเอง มีความเชื่อมั่นและกล้าแสดงออก ตลอดจนจะมีความพยายามในการสร้างชิ้นงานใหม่ ๆ
 ฉะนั้นการจัดกิจกรรมการเล่านิทานไม่จบเรื่องนี้สามารถให้เด็กถ่ายทอดความคิด จินตนาการสู่การขีดเขียน
 เป็นภาพได้อย่างมีความสุข

2.9 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิทาน

งานวิจัยต่างประเทศ

ดิกสัน จอห์นสัน และซอลท์ (Dixon, Johnson and Salt. 1977 : 367 – 379) ได้ศึกษาเด็ก 4 กลุ่มในจำนวน 3 กลุ่มที่ได้รับการเล่านิทานให้ฟัง โดยแต่ละกลุ่มหลังจากที่ได้ฟังนิทานแล้วมีการสนทนา หรือพาไปศึกษานอกสถานที่หรือแสดงเลียนแบบตัวอักษร และอีกกลุ่มเป็นกลุ่มควบคุม ผลการทดลองพบว่า ในการฟังนิทานนั้น ถ้าเด็กได้แสดงบทบาทเลียนแบบตัวละครในเรื่องไปด้วย จะพัฒนาความคิดต่าง ๆ ได้ดีที่สุด แสดงว่าเมื่อเด็กได้ฟังนิทานแล้ว เด็กย่อมมีความต้องการที่จะเลียนแบบตัวละครที่ตนชอบ หรือตัวละครที่ประสบผลสำเร็จและยังพบว่า เนื้อเรื่องในนิทานถ้าเป็นเรื่องใกล้ความจริงจะได้ผลดีต่อความคิดของเด็กได้ดี กว่านิทานที่มีเนื้อเรื่องไกลชีวิตของเด็ก

คลอร์ และเบรย์ (Clore and Bray. 1978 : 159) ได้ศึกษาผลของการใช้นิทานที่ส่งผลต่อพฤติกรรมและทัศนคติของเด็ก โดยใช้หุ่นจำลอง และการแสดงบทบาทสมมติกลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชายจำนวน 62 คน จากโรงเรียนประถมศึกษา 2 แห่ง โดยให้นักเรียนแสดงอุปนิสัยท่าทางให้เหมือนกับละครในนิทานนั้น เมื่อเรียนจบแล้ว วัดทัศนคติทันทีพบว่าเด็กชายเหล่านี้มีทัศนคติที่ดีต่อสัตว์ และหลังจากนั้นอีก 6 สัปดาห์ ทำการวัดอีกครั้งหนึ่งผลปรากฏว่า การวัดทัศนคติของเด็กชายทั้งสองโรงเรียนมีความมั่นคง เด็กชายที่เคยล่าสัตว์เลืกฆ่าสัตว์ โดยแน่นอน ผลการศึกษาครั้งนี้แสดงว่า นิทานมีผลโดยตรงต่อพฤติกรรมและทัศนคติที่มั่นคงของเด็ก

งานวิจัยในประเทศ

ทรงพร สุทธิธรรม (2534 : 85 – 89) ได้ศึกษาความสามารถในการรับรู้ และเข้าใจทัศนคติของผู้อื่นของเด็กปฐมวัยที่ผู้ปกครองจัดกิจกรรมนิทาน เพื่อส่งเสริมการคลายการยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กปฐมวัยอายุ 4 – 5 ปี จำนวน 30 คน กลุ่มทดลอง จำนวน 15 คน ได้รับการจัดกิจกรรมนิทานที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อส่งเสริมการคลายการยึดตนเองเป็นศูนย์กลางจากผู้ปกครอง และกลุ่มควบคุม จำนวน 15 คน ไม่ได้รับการจัดกิจกรรมนิทานเพื่อส่งเสริมการคลายการยึดตนเองเป็นศูนย์กลางจากผู้ปกครอง กลุ่มตัวอย่างได้รับการทดสอบและหลังการทดลองเป็นรายบุคคลด้วยแบบทดสอบวัดความสามารถในการรับรู้ และเข้าใจทัศนคติของผู้อื่น ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยที่ผู้ปกครองจัดกิจกรรมนิทานเพื่อส่งเสริมการคลายการยึดตนเองเป็นศูนย์กลางมีความสามารถในการรับรู้ และเข้าใจทัศนคติของผู้อื่นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จันทร์เพ็ญ สุภาพผล (2538 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้ฟังนิทานประกอบดนตรี และนิทานประกอบภาพควบคู่กับกิจกรรมส่งเสริมพฤติกรรมการช่วยเหลือกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชาย – หญิง อายุ 5 – 6 ปี จำนวน 30 คน พบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้ฟังนิทานประกอบดนตรีควบคู่กับกิจกรรมส่งเสริมพฤติกรรมการช่วยเหลือมีพฤติกรรมทางสังคมหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ทัศนีย์ อินทรบำรุง (2539 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเปรียบเทียบวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานก่อนนอนกับเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมก่อนนอน

บ้านแบบปกติ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชาย – หญิง อายุ 5 – 6 ปี จำนวน 30 คน พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานก่อนนอนที่บ้านมีวินัยในตนเองสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมก่อนนอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ปาริชาติ อรุณศักดิ์ (2533 : 62) ได้ศึกษาการเล่านิทานที่ไม่จบเรื่องสมบูรณ์ที่มีผลต่อการคิดแบบอเนกนัยของเด็กปฐมวัย ปรากฏว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับฟังการเล่านิทานที่ไม่จบเรื่องสมบูรณ์ และเด็กปฐมวัยที่ได้รับฟังการเล่านิทานแบบปกติมีความสามารถในการคิดแบบอเนกนัยแตกต่างกัน การเล่านิทานไม่จบ ทำให้เด็กคิดเรื่องจนจบ สามารถส่งเสริมการคิดแบบอเนกนัยของเด็กปฐมวัยในทั้ง 3 องค์ประกอบ คือ ความคิดคล่องแคล่ว ความคิดยืดหยุ่น และความคิดริเริ่มสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับฟังการเล่านิทานแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากที่กล่าวสรุปได้ว่า นิทานมีความสำคัญกับเด็ก ช่วยให้เด็กมีประสบการณ์ในเรื่องความรัก เกียรติยศ ความดี ความชั่ว เราสามารถนำนิทานมาเป็นสื่อกระตุ้นให้เด็กสะท้อนความคิดจินตนาการออกมาด้วยการสร้างสัญลักษณ์โดยการขีดเขียนสิ่งต่าง ๆ ตามความต้องการ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. แบบแผนการทดลองและวิธีการดำเนินการทดลอง
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชาย หญิง อายุระหว่าง 4 – 5 ปี ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 โรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 6 ห้อง มีนักเรียนทั้งหมด 251 คน

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนชาย หญิง ระหว่าง 4 – 5 ปี ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 โรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา กลุ่มตัวอย่าง ได้มาตามขั้นตอนดังนี้ จับฉลากห้องเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 จำนวน 1 ห้องเรียน จากทั้งหมด 6 ห้องเรียน ได้นักเรียนห้อง 1/4 จำนวน 41 คน แล้วคัดเลือกนักเรียนที่มีความสามารถด้านการเขียนอยู่ในชั้นที่ 1 จำนวน 15 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่

1. แผนการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานไม่จบเรื่อง โดยให้สอดคล้องกับแผนการจัดประสบการณ์ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
2. กฎเกณฑ์การให้คะแนนความสามารถด้านการเขียน

การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. ขั้นตอนในการสร้างแผนการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานไม่จบเรื่อง

- 1.1 ศึกษาแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
- 1.2 ศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมประสบการณ์การเล่านิทาน

1.3 นำนิทานมาปรับเพื่อให้สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ในสัปดาห์นั้น ๆ และสร้างแผนการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานไม่จบเรื่อง โดยมีขั้นตอนดังนี้

1.3.1 ขั้นนำ

1.3.2 ขั้นกิจกรรม

1.3.3 ขั้นสรุป

1.4 นำแผนการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานไม่จบเรื่องเสนอผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบพิจารณา เพื่อหาความสอดคล้องของจุดประสงค์ เนื้อหา การดำเนินกิจกรรม สื่อการเรียนรู้และการประเมินผลจำนวน 3 คน คือ

1. รองศาสตราจารย์ ดร.เยาวพา เดชะคุปต์

2. อาจารย์อารี เกษมรติ

3. อาจารย์สุภัทรา คงเรือง

1.5 ปรับปรุงแผนการจัดกิจกรรมเสริม การเล่านิทานไม่จบเรื่อง ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ โดยนำกิจกรรมในขั้นสรุปที่กล่าวถึงเด็กและครูสนทนาซักถามถึงเรื่องราวจากนิทานพร้อมกับครูเขียนคำในนิทาน จากคำบอกเล่าของเด็กประมาณ 4 – 5 คำบนกระดาษชาร์ต ปรับมาอยู่ในขั้นกิจกรรมการเรียนการสอน และจัดมุมการเขียนเสริมให้เด็กได้มีอิสระทางความคิดจินตนาการ

1.6 นำแผนการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานไม่จบเรื่อง (ภาคผนวก) ไปทดลองใช้กับเด็กนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาข้อบกพร่องของแผนการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานไม่จบเรื่อง แล้วปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งเกี่ยวกับการใช้คำถามปลายเปิดเพื่อกระตุ้นให้เด็กคิดแต่งต่อเรื่องราวจากนิทาน

2. ขั้นตอนในการสร้างกฎเกณฑ์การให้คะแนน

2.1 ศึกษาทฤษฎี เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการ และลักษณะการเขียนของเด็กปฐมวัย

2.2 ศึกษากฎเกณฑ์การให้คะแนนจาก บุญเชิด ภิญโญนนท์พงษ์ (2538) ส.วาสนา ประवालพฤษ (2539) คู่มือการให้คะแนนงานเขียนของ อริยพร คงนาง (2542) และได้สังเกตพัฒนาการเขียนของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 1 อายุระหว่าง 4 – 5 ปี แล้วนำมาสร้างกฎเกณฑ์การให้คะแนนงานเขียนให้ครอบคลุมความสามารถด้านการเขียน ได้แก่

1 เขียนเส้นต่าง ๆ ในรูปแบบที่แตกต่างกัน

2 เขียนตั้งชื่อผลงานด้วยสัญลักษณ์ต่าง ๆ

3 เขียนตัวอักษรไม่เลือก

4 เขียนด้วยการคัดลอกคำ

5 เขียนสะกดคำด้วยตนเอง

2.3 นำกฎเกณฑ์การให้คะแนนความสามารถด้านการเขียน ทดลองใช้กับเด็กอนุบาลปีที่ 1 อายุระหว่าง 4 – 5 ปี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยให้คะแนนผลงานเขียนของเด็กด้วยกฎเกณฑ์การให้คะแนนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อศึกษาความชัดเจนของกฎเกณฑ์การให้คะแนนความสามารถด้านการเขียน แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์

2.4 นำกฎเกณฑ์การให้คะแนนความสามารถด้านการเขียนไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อแสดงหลักฐานความเที่ยงตรงตามเนื้อหาและความเหมาะสมของกฎเกณฑ์การให้คะแนน จำนวน 3 คน คือ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บังอร พานทอง
2. อาจารย์สุทธาภา โชติประดิษฐ์
3. อาจารย์ภาวิณี แสหนวีสุข

2.5 นักกฎเกณฑ์การให้คะแนนที่ผ่านการตรวจจากผู้เชี่ยวชาญ มาปรับปรุงแก้ไขตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญอย่างน้อย 2 ใน 3 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญแนะนำให้เลือกกลุ่มตัวอย่างจากนักเรียน 1 ห้องเรียน โดยคัดเลือกจากผลงานของเด็กที่อยู่ในชั้นที่ 1) เขียนเส้นต่างๆ ในรูปแบบที่แตกต่างกัน เป็นระยะเวลา 5 วัน

2.6 นักกฎเกณฑ์การให้คะแนนทดลองใช้ กับเด็กอนุบาลปีที่ 1 อายุระหว่าง 4 – 5 ปี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2.7 การแสดงหลักฐานความเที่ยงตรงของกฎเกณฑ์การให้คะแนนความสามารถด้านการเขียน

การแสดงความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาครั้งนี้ โดยการนำเอากฎเกณฑ์การให้คะแนนความสามารถด้านการเขียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ลงคะแนนเพื่อแสดงหลักฐาน ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาแล้วนำคะแนนที่ได้จากการลงความเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านหาค่าดัชนี ความสอดคล้องระหว่างความสามารถด้านการเขียนกับผลงานเขียน (IOC) โดยใช้เกณฑ์คุณภาพตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป จึงถือว่าใช้ได้ (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์, 2526 : 89) จากการทดลองปรากฏว่า กฎเกณฑ์การให้คะแนนความสามารถด้านการเขียนได้ค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ถึง 1.0 ในทุกข้อของความสามารถด้านการเขียน

2.8 การหาค่าความเชื่อมั่นของกฎเกณฑ์ให้คะแนนความสามารถด้านการเขียน โดยการนำกฎเกณฑ์การให้คะแนนไปทดลองใช้ กับเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 1 ที่ไม่ใช่ตัวอย่าง จำนวน 15 คน โดยจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานไม่จบเรื่อง ที่เหมือนกับการทดลองจริงเป็นเวลา 1 สัปดาห์ จัดในวันอังคาร วันพุธ วันพฤหัสบดีและวันศุกร์ แล้วนำผลงานจากงานเขียนของเด็กที่เก็บมาในวันอังคารและวันศุกร์ รวมจำนวน 2 ครั้ง ครั้งละ 30 นาที มาตรวจให้คะแนนตามกฎเกณฑ์การให้คะแนนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นแล้วนำคะแนนของนักเรียนทั้งหมดหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตร สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบ Product moment correlation ของ Pearson (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์, 2524 : 248 – 249) ได้ค่าความเชื่อมั่นของการสอบซ้ำ เท่ากับ .76 ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นสูงเพียงพอที่นำมาใช้ในการศึกษาครั้งนี้

แบบแผนการทดลองและวิธีการดำเนินการทดลอง

ในแบบแผนการทดลอง

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Design) ที่ใช้กลุ่มตัวอย่างเดียวจากที่บอร์กและแกล (Barnett and Johnson, 1996 : 31 ;citing Borg and Gall, 1989 :692) ได้กล่าวว่า รูปแบบการทดลองกลุ่มเดียวจะมีความเหมาะสมเป็นพิเศษ กับการทดลองที่ต้องการเปลี่ยนแปลงรูปแบบพฤติกรรมหรือกระบวนการภายในดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการทดลองโดยใช้กลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียวทำการทดลอง และเก็บข้อมูลจากสถานการณ์จริงขณะทดลอง เพื่อความเหมาะสมและสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการทดลองครั้งนี้

ตาราง 1 แบบแผนการทดลอง

ก่อนการทดลอง	ขณะทดลอง
T_0	$X, T_1, X, T_2, X, T_3, \dots, X, T_8$

เมื่อ T_0	คือ	การให้งานเขียนเพื่อประเมินก่อนการทดลอง
X	คือ	การดำเนินกิจกรรมประสบการณ์การเล่นหัดไม่จบเรื่อง
T_1, T_2, T_3	คือ	การให้งานเขียนเพื่อประเมินระหว่างทำการทดลอง
T_8	คือ	การให้งานเขียนเพื่อประเมินเมื่อสิ้นสุดการทดลอง

วิธีดำเนินการทดลอง

การทดลองครั้งนี้ ดำเนินการในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2543 เป็นเวลา 8 สัปดาห์ ในวันอังคาร พุธ พฤหัสบดี และวันศุกร์ วันละ 30 นาที โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. สร้างความคุ้นเคยกับเด็กกลุ่มทดลองเป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์
2. จัดเตรียมสภาพแวดล้อมในสถานการณ์ที่ทำการทดลองให้เหมาะสม
3. จัดเก็บข้อมูลพื้นฐาน (Baseline Data) โดยจัดกิจกรรมเสริมการเล่นหัดไม่จบเรื่อง กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 15 คนเป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์ ได้แก่ วันอังคาร วันพุธ วันพฤหัสบดี และวันศุกร์ วันละ 30 นาที โดยนำชิ้นงานของกลุ่มตัวอย่าง มาตรวจให้คะแนนตามกฎเกณฑ์การให้คะแนนความสามารถด้านการเขียน
4. ดำเนินการทดลองโดยจัดกิจกรรมเสริมการเล่นหัดไม่จบเรื่อง กับกลุ่มตัวอย่างเป็นเวลา 8 สัปดาห์ ๔ ๔ วัน พร้อมทั้งเก็บชิ้นงานของเด็กทุกวันที่ทดลองมาตรวจให้คะแนนตามกฎเกณฑ์การให้คะแนนความสามารถด้านการเขียน

ตาราง 2 วัน และกิจกรรมที่ทำการทดลอง

การจัดกิจกรรม	ระยะเวลาที่ทำการทดลอง	วันที่ทำการทดลอง	เวลา
กิจกรรมเสริมการเล่นหัดไม่จบเรื่อง	1 สัปดาห์ ก่อนการทดลอง	วันอังคาร พุธ พฤหัสบดี ศุกร์	09.00 - 09.30 น.
กิจกรรมเสริมการเล่นหัดไม่จบเรื่อง	8 สัปดาห์	วันอังคาร พุธ พฤหัสบดี ศุกร์	09.00 - 09.30 น.

5. ผู้วิจัยดำเนินการทดลองด้วยตนเอง โดยให้กลุ่มตัวอย่างได้รับการจัดกิจกรรมเสริมการเล่นหัดไม่จบเรื่อง โดยมีขั้นตอน ดังนี้

ขั้นนำ ครูนำเข้าสู่บทเรียนด้วยกิจกรรมตามความเหมาะสมจากกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งดังต่อไปนี้ อาทิ การร้องเพลง การท่องคำคล้องจองหรือปริศนาคำทาย ฯลฯ

ขั้นกิจกรรมการเรียนรู้การสอน

1. ครูเล่านิทานตั้งแต่เริ่มต้นไปจนถึงจุดสำคัญของเรื่องใช้เวลาประมาณ 5 – 7 นาที จากนั้นครูสนทนาซักถามเด็ก เพื่อให้เด็กเกิดความคิดจินตนาการในการแต่งนิทานต่อตามความคิดของแต่ละคน

2. เด็กและครูสนทนาซักถามถึงเรื่องราวจากนิทานพร้อมกับครูเขียนคำในนิทานจากคำบอกเล่าของเด็กประมาณ 4 – 5 คำบนกระดานชาร์ท

3. เด็กถ่ายทอดความคิดจากนิทานที่แต่งต่อด้วยการเขียนเป็นภาพตามความคิดจินตนาการ

ขั้นสรุป

1. เด็ก ๆ เล่าถึงผลงานของตนพร้อมกับครูจดบันทึกลงในแผ่นงาน

2. เด็ก ๆ เล่นเกมในศูนย์นิทานดังต่อไปนี้ เกมบัตรภาพกับคำ เกมโดมิโน เกมภาพตัดต่อจากนิทาน เกมจัดหมวดหมู่ภาพกับสัญลักษณ์

บทบาทครู ครูเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่จะทำให้เด็กเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ โดยมีลำดับดังนี้

1. ให้แรงเสริมทางบวก เพื่อให้เด็กกล้าคิด กล้าที่จะขีดเขียนผลงานและคอยอำนวยความสะดวกต่าง ๆ

2. จัดกิจกรรมเสริมจากกิจกรรมหลักทั้ง 6 และจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนที่เต็มไปด้วยภาษา โดยเฉพาะมุมการเขียนเสรีเป็นมุมที่สามารถสะท้อนความคิดจินตนาการเด็กได้คิดฝันเติมเต็มสิ่งที่ต้องการโดยอิสระ

3. เก็บผลงานเด็กไว้ใน Portfolio เพื่อเปรียบเทียบผลงานตั้งแต่วันแรกจนถึงวันสุดท้ายของการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานไม่จบเรื่อง

6. ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 1 กลุ่มโดยจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานไม่จบเรื่องเป็นเวลา 1 สัปดาห์ เพื่อเก็บข้อมูลพื้นฐานและจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานไม่จบเรื่องอีกเป็นเวลา 8 สัปดาห์ โดยจัดในวันอังคาร วันพุธ วันพฤหัสบดี และวันศุกร์ในช่วงเวลา 09.00 - 09.30 น. และเก็บงานเขียนของเด็กมาตรวจให้คะแนนโดยใช้กฎเกณฑ์การให้คะแนนงานเขียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

7. เมื่อสิ้นสุดการทดลองแล้วผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เนื่องจากการวิจัยนี้เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูล จากงานเขียนของเด็ก ซึ่งมีหลักการดำเนินการดังนี้

1. การเก็บข้อมูลงานเขียน และนำมาให้คะแนนตามกฎเกณฑ์การให้คะแนนความสามารถด้านการเขียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2. เก็บข้อมูลพื้นฐานจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 15 คน เป็นเวลา 1 สัปดาห์
3. เก็บข้อมูลจากงานเขียนทุกวันที่ทำทดลอง
4. เมื่อสิ้นสุดแต่ละสัปดาห์นำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติเปรียบเทียบกับข้อมูลพื้นฐานเพื่อศึกษาความแตกต่างของความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง ช่วงระยะเวลา 8 สัปดาห์
5. การให้คะแนนความสามารถด้านการเขียน
การให้คะแนนงานเขียนตามกฎเกณฑ์การให้คะแนนความสามารถด้านการเขียน แบ่งเป็นคะแนน 4 ระดับ คือ 0 – 3 คะแนน ดังรายละเอียดในภาคผนวก
คะแนน 3 หมายถึง เกิดพฤติกรรมตามเกณฑ์ 3 ข้อ
คะแนน 2 หมายถึง เกิดพฤติกรรมตามเกณฑ์ 2 ข้อ
คะแนน 1 หมายถึง เกิดพฤติกรรมตามเกณฑ์ 1 ข้อ
คะแนน 0 หมายถึง ไม่ขีดเขียนเส้นใด ๆ
6. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลมีขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. หาสถิติพื้นฐานของความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยก่อนการทดลอง และขณะทำการทดลอง โดยนำข้อมูลไปหาคะแนนเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้โปรแกรม SPSS FOR WINDOWS
2. วิเคราะห์เปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงระหว่างช่วงสัปดาห์ โดยใช้ t – test แบบ Dependent ด้วยการคำนวณในโปรแกรม SPSS FOR WINDOWS

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์เครื่องมือและข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์เครื่องมือ

1.1. การแสดงหลักฐานความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของเกณฑ์การให้คะแนนงานเขียน โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างลักษณะพัฒนาการเขียนกับงานเขียน (บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์.2526 :85) โดยใช้สูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทนดัชนีความสอดคล้องระหว่างลักษณะพัฒนาการเขียนกับงานเขียน

$\sum R$ แทนผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเนื้อหาทั้งหมด

N แทนจำนวนผู้เชี่ยวชาญ

1.2 การหาค่าความเชื่อมั่นของเกณฑ์การให้คะแนนงานเขียน โดยใช้สูตรของ Pearson (บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์.2524:248-249)

$$r_{xy} = \frac{N \sum XY - \sum X \sum Y}{\sqrt{\left\{ \sum X^2 (\sum X)^2 \right\} \left\{ \sum Y^2 (\sum Y)^2 \right\}}}$$

เมื่อ r_{xy} แทน ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น

N แทน จำนวนคนของกลุ่มตัวอย่าง

$\sum xy$ แทน ผลรวมทั้งหมดของผลคูณระหว่างคะแนนการตรวจครั้งแรก และ
คะแนนการตรวจครั้งหลัง

$\sum X$ แทน ผลรวมทั้งหมดของคะแนนที่ตรวจครั้งแรก

$\sum Y$ แทน ผลรวมทั้งหมดของคะแนนที่ตรวจครั้งหลัง

$\sum X^2$ แทน ผลรวมทั้งหมดของคะแนนที่ตรวจครั้งแรกแต่ละตัวยกกำลังสอง

$\sum Y^2$ แทน ผลรวมทั้งหมดของคะแนนที่ตรวจครั้งหลังแต่ละตัวยกกำลังสอง

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 หาคะแนนเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้โปรแกรม SPSS FOR WINDOW

2.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงระหว่างช่วงสัปดาห์โดยใช้ t – test แบบ

Dependent ด้วยการคำนวณในโปรแกรม SPSS FOR WINDOWS

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการทดลอง การแปลความหมาย ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้เข้าใจตรงกัน ดังนี้

- N แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
 $\bar{X}$ แทน คะแนนเฉลี่ย
 S แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
* แทน นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์คะแนนชั้นความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย

การวิเคราะห์นำเสนอตามลำดับดังนี้

1.1 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนความสามารถด้านการเขียน

การวิเคราะห์ส่วนนี้ผู้วิจัยได้นำคะแนนความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยที่ได้จากการตรวจชิ้นงานก่อนจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานไม่จบเรื่อง และคะแนนหลังจากการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานไม่จบเรื่องในแต่ละสัปดาห์ทั้งหมด 8 สัปดาห์มาหาค่าคะแนนเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานปรากฏผลดังแสดงในตาราง 3

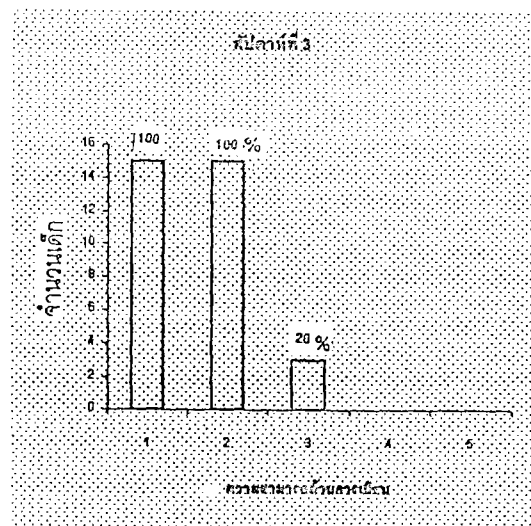
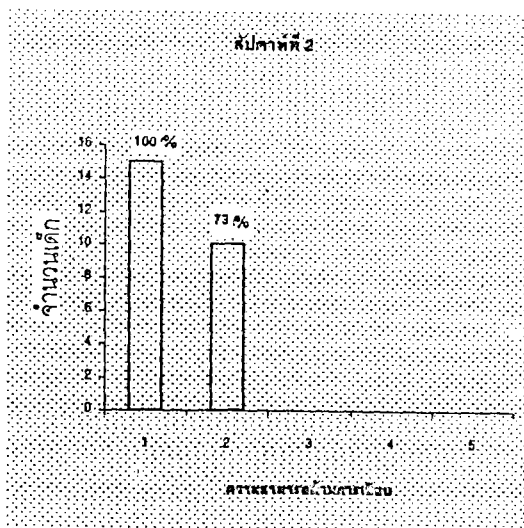
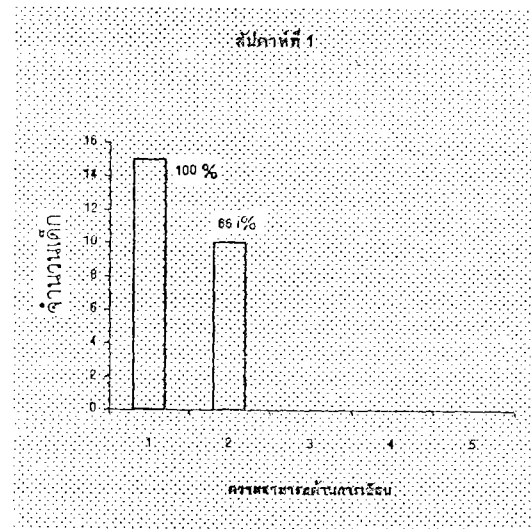
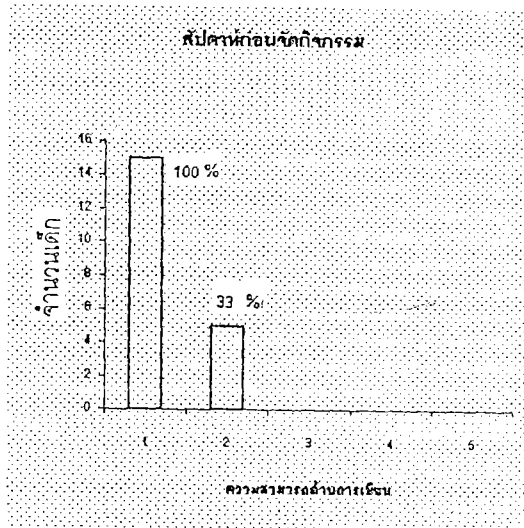
ตาราง 3 คะแนนเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานไม่จบเรื่องในแต่ละสัปดาห์

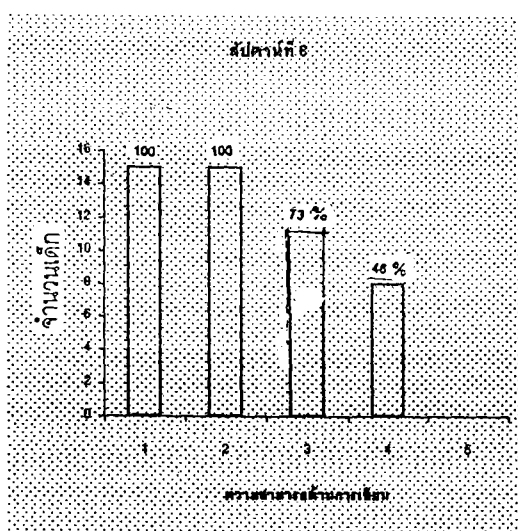
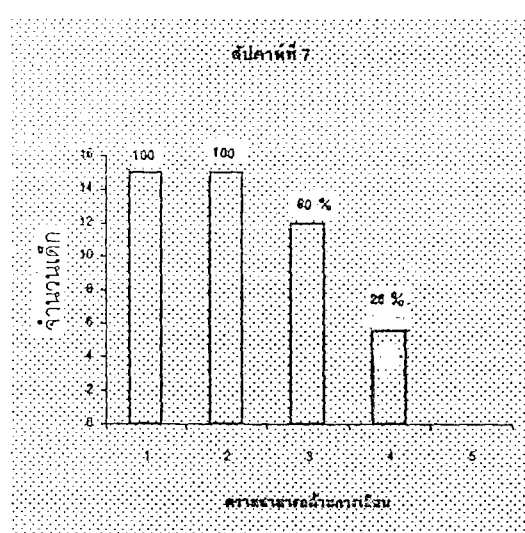
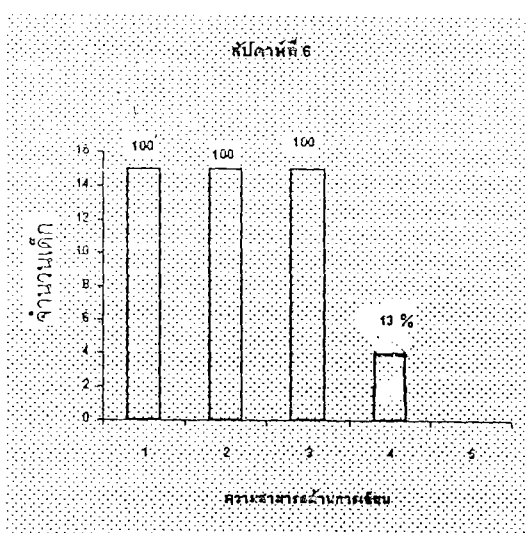
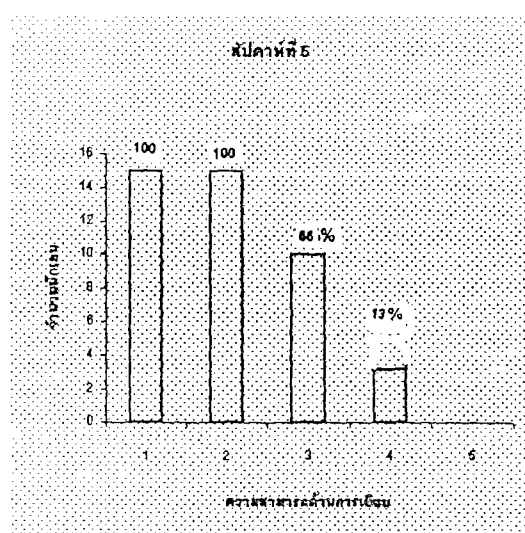
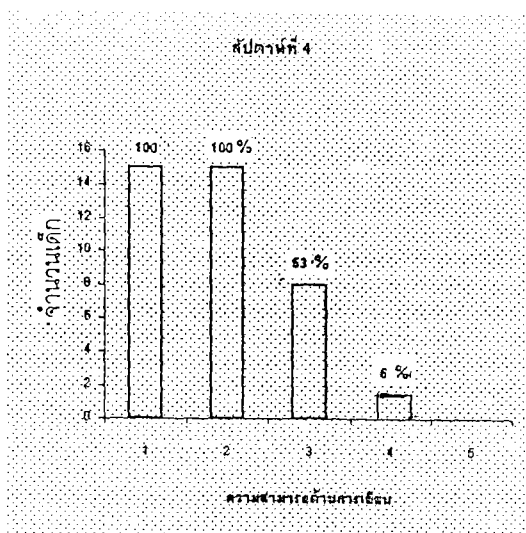
ค่าสถิติ	ความสามารถด้านการเขียน								
	ก่อนจัดกิจกรรม	ช่วงระยะเวลาของการจัดกิจกรรมรายสัปดาห์							
		1	2	3	4	5	6	7	8
$\bar{X}$	10.53	13.40	15.26	17.66	20.80	24.40	25.46	26.66	27.06
S	2.29	2.79	3.32	3.33	2.83	1.59	1.35	1.04	1.03

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 3 ปรากฏว่าความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยก่อนจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานไม่จบเรื่องมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 10.53 หลังการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานไม่จบเรื่องแต่ละสัปดาห์มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 13.40, 15.26, 17.66, 20.80, 24.40, 25.46, 26.66 และ 27.06 ตามลำดับ โดยมีความแปรปรวนเท่ากับ 2.29, 2.79, 3.32, 3.33, 2.83, 1.59, 1.35, 1.04 และ 1.03 ตามลำดับ

1.2 การวิเคราะห์คะแนนความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยเป็นรายสัปดาห์

การวิเคราะห์ส่วนนี้ผู้วิจัยได้นำคะแนนความสามารถด้านการเขียนทั้ง 5 ชั้นคือ 1 เขียนเส้นต่าง ๆ ในรูปแบบที่แตกต่างกัน 2.เขียนตั้งชื่อผลงานด้วยสัญลักษณ์ต่าง ๆ 3. เขียนตัวอักษรไม่เลือก 4. เขียนด้วยการคัดลอกคำ 5. เขียนสะกดคำด้วยตนเอง มาแจกแจงความถี่เป็นร้อยละ และนำเสนอเป็นแผนภูมิแท่ง รายสัปดาห์ ตั้งแต่สัปดาห์ก่อนจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานไม่จบเรื่อง จนถึงสัปดาห์ที่ 8 ของการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานไม่จบเรื่องดังแสดงในภาพประกอบ 16

ภาพประกอบ 16 แผนภูมิแท่งแจกแจงความถี่เป็นร้อยละ ตั้งแต่สัปดาห์ ก่อนจัดกิจกรรมจนถึง สัปดาห์ที่ 8 ของการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานไม่จบเรื่อง

ผลการวิเคราะห์ตามภาพประกอบ 16 ปรากฏว่าสัปดาห์ก่อนจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานไม่จบเรื่อง เด็กทุกคน ร้อยละ 100 มีความสามารถด้านการเขียนอยู่ในขั้นที่ 1 (เขียนเส้นต่าง ๆ ในรูปแบบที่แตกต่างกัน) และมีเด็กบางส่วน ร้อยละ 33 มีความสามารถด้านการเขียนอยู่ในขั้นที่ 2 (เขียนตั้งชื่อผลงานด้วยเครื่องหมายต่าง ๆ)

ในสัปดาห์ที่ 1 ของการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานไม่จบเรื่อง เด็กทุกคน ร้อยละ 100 มีความสามารถด้านการเขียนอยู่ในขั้นที่ 1 และเด็กที่มีความสามารถด้านการเขียนอยู่ในขั้นที่ 2 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 66

ในสัปดาห์ที่ 2 ของการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานไม่จบเรื่อง เด็กทุกคน ร้อยละ 100 มีความสามารถด้านการเขียนอยู่ในขั้นที่ 1 และมีเด็กที่มีความสามารถด้านการเขียนอยู่ในขั้นที่ 2 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 73

ในสัปดาห์ที่ 3 ของการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานไม่จบเรื่อง เด็กทุกคน ร้อยละ 100 มีความสามารถด้านการเขียนอยู่ในขั้นที่ 1 มีเด็กที่มีความสามารถด้านการเขียนอยู่ในขั้นที่ 2 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 100 และมีความสามารถด้านการเขียนอยู่ในขั้นที่ 3 (เขียนตัวอักษรไม่เลือก) ร้อยละ 20

ในสัปดาห์ที่ 4 ของการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานไม่จบเรื่อง เด็กทุกคน ร้อยละ 100 เด็กมีความสามารถด้านการเขียนอยู่ในขั้นที่ 1 และขั้นที่ 2 ส่วนในขั้นที่ 3 เด็กมีความสามารถจำนวนเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 53 และเพิ่มความสามารถด้านการเขียนอยู่ในขั้นที่ 4 (เขียนด้วยการคัดลอกคำ) มาอีกร้อยละ 6

ในสัปดาห์ที่ 5 ของการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานไม่จบเรื่อง เด็กทุกคน ร้อยละ 100 มีความสามารถด้านการเขียนอยู่ในขั้นที่ 1 และขั้นที่ 2 ส่วนในขั้นที่ 3 มีความสามารถด้านการเขียนเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 66 และในขั้นที่ 4 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 13

ในสัปดาห์ที่ 6 ของการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานไม่จบเรื่อง เด็กทุกคน ร้อยละ 100 มีความสามารถด้านการเขียนอยู่ในขั้นที่ 1 ,2 และ 3 ส่วนในขั้นที่ 4 เด็กมีความสามารถด้านการเขียนจำนวนเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 13

ในสัปดาห์ที่ 7 ของการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานไม่จบเรื่อง เด็กทุกคน ร้อยละ 100 มีความสามารถด้านการเขียนอยู่ในขั้นที่ 1 และขั้นที่ 2 ส่วนในขั้นที่ 3 เด็กมีความสามารถน้อยลงเหลือเพียงร้อยละ 80 แต่จะมีเด็กในขั้นที่ 4 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 26

ในสัปดาห์ที่ 8 ของการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานไม่จบเรื่อง ร้อยละ 100 มีความสามารถด้านการเขียนอยู่ในขั้นที่ 1 ในขั้นที่ 2 ส่วนในขั้นที่ 3 เด็กมีความสามารถน้อยลงเหลือ ร้อยละ 73 แต่ความสามารถในขั้นที่ 4 จะเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 46

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์คะแนนความเปลี่ยนแปลงความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย

2.1 การวิเคราะห์เปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงระหว่างช่วงสัปดาห์ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยในระหว่างช่วงสัปดาห์เป็นรายคู่ด้วยการวิเคราะห์ทางสถิติด้วย t – test แบบ Dependent ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 การวิเคราะห์เปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงระหว่างช่วงสัปดาห์

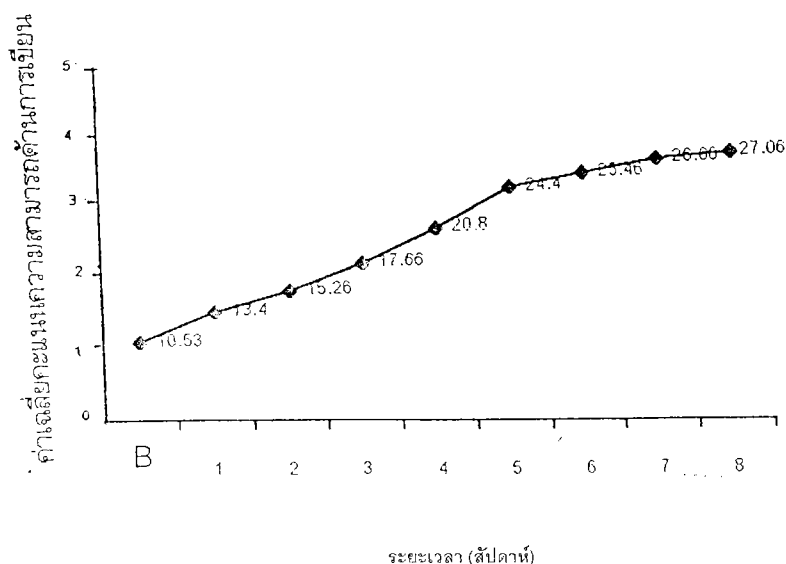
การเปรียบเทียบความเปลี่ยนแปลง ความสามารถด้านการเขียนระหว่างช่วงสัปดาห์	t
ก่อนทดลอง, สัปดาห์ที่ 1	7.89 *
สัปดาห์ที่ 1, สัปดาห์ที่ 2	11.30 *
สัปดาห์ที่ 2, สัปดาห์ที่ 3	6.62 *
สัปดาห์ที่ 3, สัปดาห์ที่ 4	10.22 *
สัปดาห์ที่ 4, สัปดาห์ที่ 5	5.85 *
สัปดาห์ที่ 5, สัปดาห์ที่ 6	6.96 *
สัปดาห์ที่ 6, สัปดาห์ที่ 7	5.40 *
สัปดาห์ที่ 7, สัปดาห์ที่ 8	3.06 *

* แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 4 การวิเคราะห์เปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงระหว่างช่วงสัปดาห์

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 4 ปรากฏว่า ก่อนการทดลองและสัปดาห์ที่ 1 เด็กมีความสามารถด้านการเขียนมีการเปลี่ยนแปลงในทางเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และทำนองเดียวกัน ความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย สัปดาห์ที่ 2 และสัปดาห์ที่ 3, สัปดาห์ที่ 3 และสัปดาห์ที่ 4, สัปดาห์ที่ 4 และสัปดาห์ที่ 5, สัปดาห์ที่ 5 และสัปดาห์ที่ 6, สัปดาห์ที่ 6 และสัปดาห์ที่ 7, สัปดาห์ที่ 7 และสัปดาห์ที่ 8 มีการเปลี่ยนแปลงในทางเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกช่วงสัปดาห์

2.2 เพื่อให้เห็นการเปลี่ยนแปลงขึ้นความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ผู้วิจัยได้นำคะแนนเฉลี่ยก่อนจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานไม่จบเรื่อง และช่วงระยะเวลาของการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานไม่จบเรื่องมาแสดงเป็นเส้นภาพ โดยใช้แกนนอนเป็นช่วงระยะเวลาการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานไม่จบเรื่อง ซึ่งกำหนดตั้งแต่ก่อนจัดกิจกรรม (Baseline) ไปจนถึงสัปดาห์ที่ 8 และแกนตั้งเป็นค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถด้านการเขียน ซึ่งแบ่งเป็น 5 ขั้นคือ 1. เขียนเส้นต่าง ๆ ในรูปแบบที่แตกต่างกัน 2.เขียนตั้งชื่อผลงานด้วยเครื่องหมายต่าง ๆ 3. เขียนตัวอักษรไม่เลือก 4. เขียนด้วยการคัดลอกคำ 5. เขียนสะกดคำด้วยตนเอง ปรากฏผลดังแสดงในภาพประกอบ 17

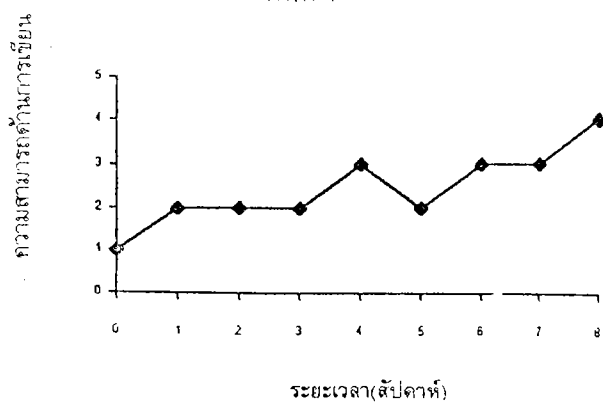

ภาพประกอบ 17 การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงชั้นความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย เป็นกลุ่ม

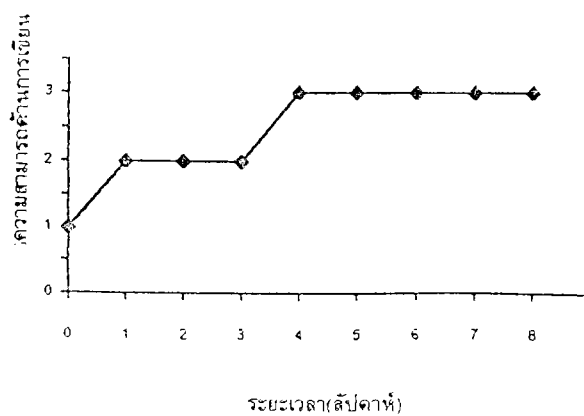
ผลการวิเคราะห์เส้นภาพตามภาพประกอบ 17 ปรากฏว่า สัปดาห์ก่อนจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานไม่จบเรื่อง เด็กมีความสามารถด้านการเขียนอยู่ในชั้น 10.53 คะแนน และเมื่อได้รับการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานไม่จบเรื่องไปแล้ว ในสัปดาห์ที่ 1 - 8 เด็กมีความสามารถด้านการเขียนสูงขึ้นอย่างชัดเจนโดยมีคะแนนความสามารถด้านการเขียนเฉลี่ยเท่ากับ 10.53, 13.40, 15.26, 17.66, 20.80, 24.40, 25.46, 26.66 และ 27.06 ตามลำดับ

2.3 เพื่อให้เห็นการเปลี่ยนแปลงความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยเป็นรายบุคคล จำนวน 15 คน ผู้วิจัยได้นำคะแนน สัปดาห์ก่อนจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานไม่จบเรื่องและช่วงระยะเวลาของการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานไม่จบเรื่องมาแสดงเป็นเส้นภาพปรากฏผลดังแสดงในภาพประกอบ 18

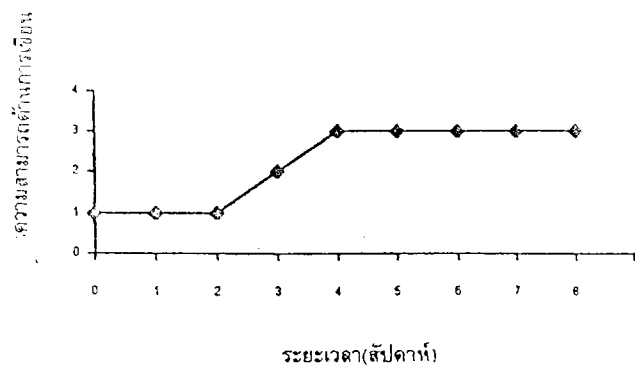
คนที่ 1

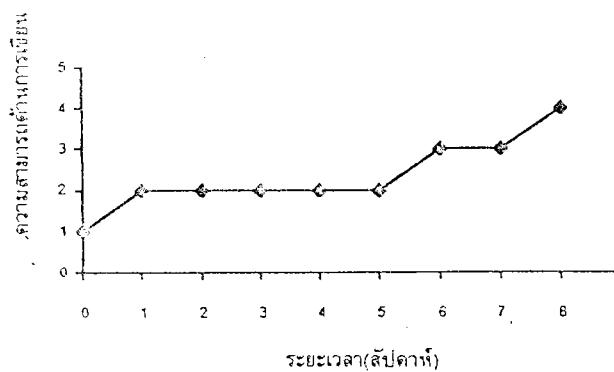
คนที่ 2

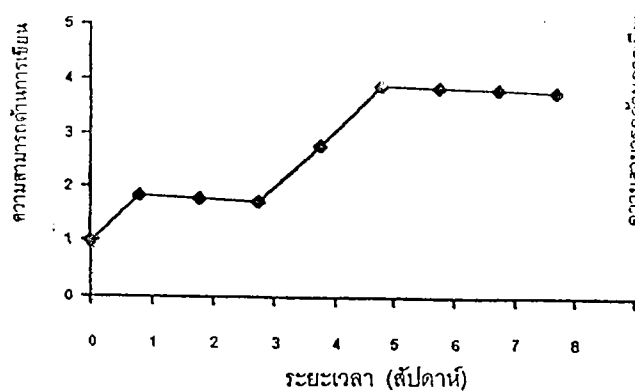
คนที่ 3

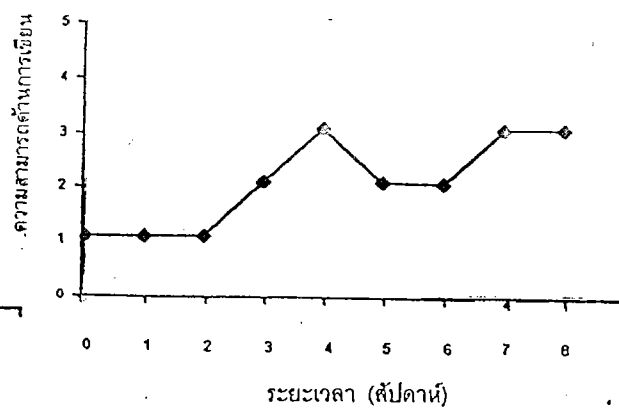
คนที่ 4

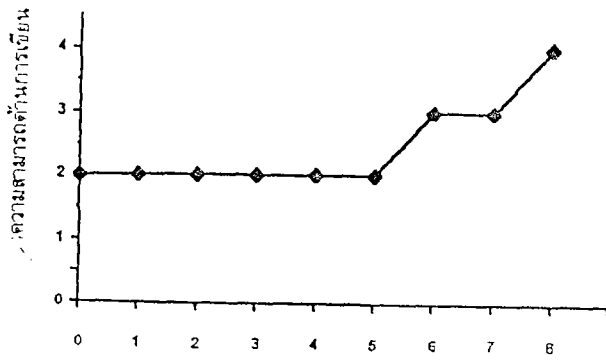
คนที่ 5

คนที่ 6

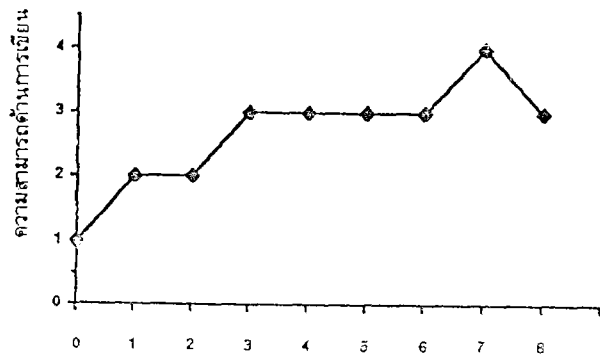

คนที่ 7

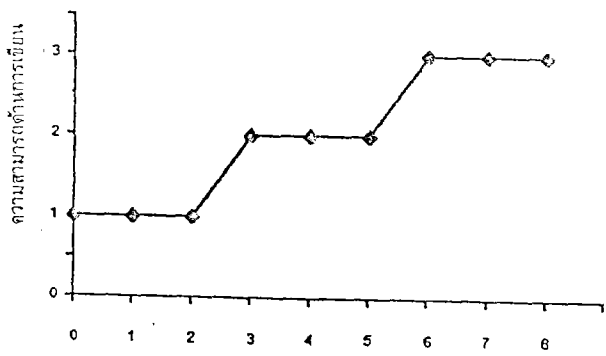
ระยะเวลา (สัปดาห์)

คนที่ 8

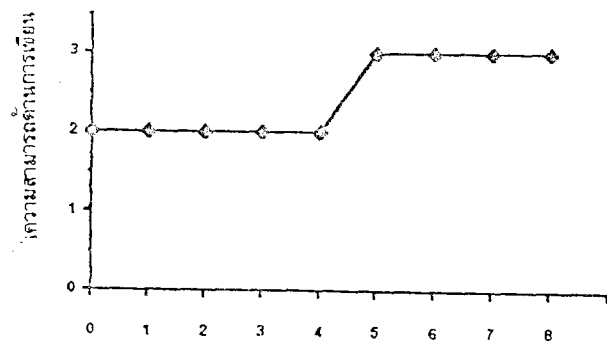
ระยะเวลา (สัปดาห์)

คนที่ 9

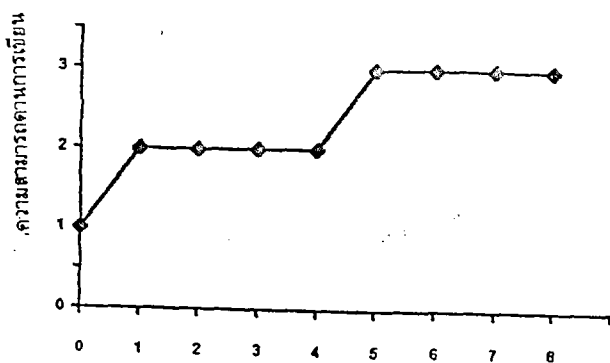
ระยะเวลา (สัปดาห์)

คนที่ 10

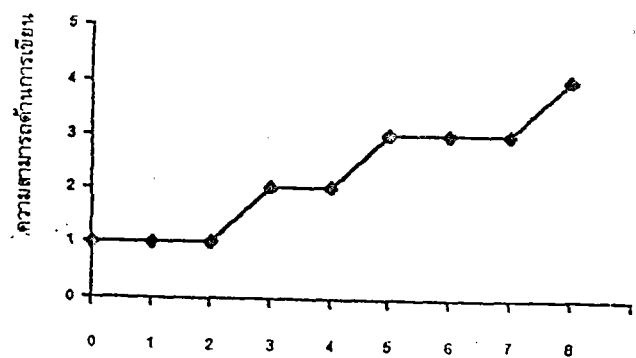
ระยะเวลา (สัปดาห์)

คนที่ 11

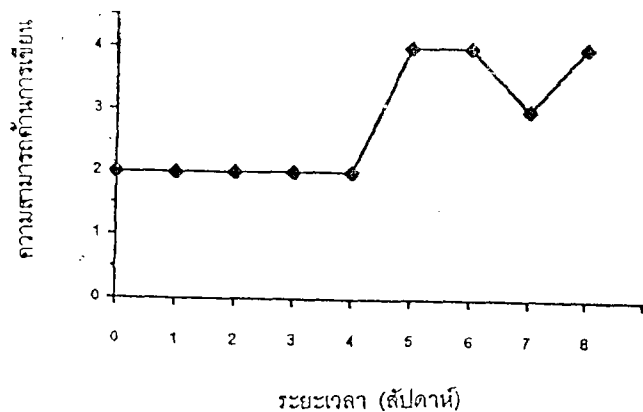
ระยะเวลา (สัปดาห์)

คนที่ 12

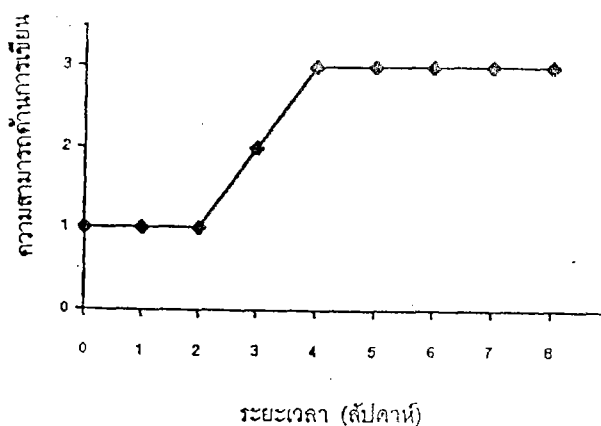

ระยะเวลา (สัปดาห์)

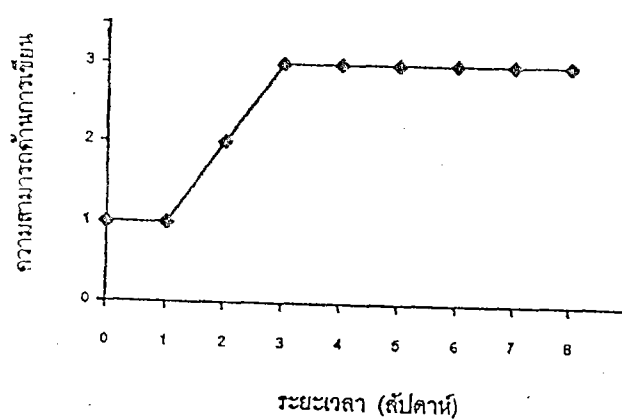
คนที่ 13

คนที่ 14

คนที่ 15

ภาพประกอบ 18 การเปลี่ยนแปลงขั้นความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยเป็นรายบุคคลจำนวน 15 คน

ผลการวิเคราะห์ภาพประกอบ 18 ปรากฏว่านักเรียนมีขั้นความสามารถด้านการเขียนเปลี่ยนแปลงสูงขึ้นทุกคนโดยบางคน จะมีขั้นการเขียนคงเดิมอยู่ในขั้นเดียวกันระยะหนึ่ง แล้วค่อยเปลี่ยนแปลงสูงขึ้น เมื่อพิจารณาความสามารถด้านการเขียนสูงสุด พบว่าในช่วงระยะเวลาของการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทาน ไม่จบเรื่อง เด็กปฐมวัยมีขั้นความสามารถด้านการเขียนสูงสุดถึงขั้นที่ 3 จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 53 และมีความสามารถด้านการเขียนสูงสุดถึงขั้นที่ 4 จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 46

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยซึ่งเกิดจากการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานไม่จบเรื่อง ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องและสนใจในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยได้เห็นการเปลี่ยนแปลงความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยต่อไปและ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับระดับพัฒนาการและความสนใจและระยะเวลาที่เหมาะสมในการจัดกิจกรรมให้เด็กปฐมวัย

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อศึกษาว่าความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยในระหว่างได้รับกิจกรรมเสริมการเล่านิทานไม่จบเรื่องจะมีความสามารถด้านการเขียนอยู่ในขั้นใดและมีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร

สมมติฐานการวิจัย

เด็กปฐมวัยหลังจากที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานไม่จบเรื่องไปแล้ว มีการเปลี่ยนแปลงขั้นความสามารถด้านการเขียนสูงขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชาย-หญิง อายุระหว่าง 4 – 5 ปี กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2543 โรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 6 ห้อง มีจำนวนทั้งหมด 251 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชายหญิง อายุระหว่าง 4 – 5 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2543 โรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 15 คน โดยมีขั้นตอนการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างดังต่อไปนี้

2.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาได้มาโดยวิธีการจับฉลากมา 1 ห้องเรียนจากจำนวน 6 ห้องเรียน

2.2. เด็กที่ได้รับการสุ่มจากข้อ 2.1 โดยผู้วิจัยและครูประจำชั้นอนุบาล 1/4 ร่วมกันสอน โดยเรียนตามหน่วยการเรียนรู้เป็นเวลา 5 วัน และให้เด็กเขียนภาพจากเนื้อหาที่เรียนพร้อมทั้งคัดเลือกชิ้นงานที่อยู่ในเกณฑ์ข้อที่ 1 เขียนเส้นต่างๆในรูปแบบที่แตกต่างกัน จำนวน 15 คน มาเป็นกลุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. แผนการสอนการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานไม่จบเรื่อง
2. เกณฑ์การให้คะแนนงานเขียน

วิธีดำเนินการทดลอง

1. สร้างความคุ้นเคยกับเด็กกลุ่มทดลองเป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์
2. จัดเตรียมสภาพแวดล้อมภายในสถานที่ที่ทำการทดลองให้เหมาะสม
3. ผู้วิจัยดำเนินการทดลองด้วยตนเอง เก็บข้อมูลพื้นฐาน (Baseline Data) จากการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานไม่จบเรื่องเป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์และทำการทดลองโดยจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานไม่จบเรื่องเป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ ๑ ละ 4 ครั้ง ๑ ละ 30 นาที รวมทั้งสิ้น 32 ครั้ง
4. เก็บชิ้นงานที่เด็กทำทุกวันมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์การให้คะแนนงานเขียน
5. นำข้อมูลที่ได้จากการทดลองไปวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. หาสถิติพื้นฐานของความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยก่อนการทดลอง และขณะทำการทดลอง โดยนำข้อมูลไปหาคะแนนเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้โปรแกรม SPSS FOR WINDOWS
2. วิเคราะห์เปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงระหว่างช่วงสัปดาห์ โดยใช้ t – test แบบ Dependent ด้วยการคำนวณในโปรแกรม SPSS FOR WINDOWS

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาพบว่า

1. ก่อนการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานไม่จบเรื่อง เด็กปฐมวัยจำนวน 15 คนคิดเป็นร้อยละ 100 มีความสามารถด้านการเขียนอยู่ในขั้นที่ 1 เขียนเส้นต่าง ๆ ในรูปแบบที่แตกต่างกัน และมีความสามารถด้านการเขียนอยู่ในขั้นที่ 2 เขียนตั้งชื่อผลงานด้วยเครื่องหมายต่าง ๆ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 33 ในสัปดาห์ที่ 1 – 3 เด็กมีความสามารถด้านการเขียนอยู่ในขั้นที่ 1 ทุกคนคิดเป็นร้อยละ 100 และมีความสามารถด้านการเขียนอยู่ในขั้นที่ 2 จำนวน 10,11 และ 15 คน คิดเป็นร้อยละ 66, 73 และ 100 ตามลำดับ มีความสามารถด้านการเขียนอยู่ในขั้นที่ 3 จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 20 ในสัปดาห์ ที่ 4 – 7 เด็กทุกคนมีความสามารถด้านการเขียนอยู่ในขั้นที่ 1 และ ขั้นที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 100 เด็กมีความสามารถด้านการเขียนอยู่ในขั้นที่ 3 จำนวน 8,10,15 และ 12 คนคิดเป็นร้อยละ 53,66,100 และ 80 ตามลำดับ ส่วนในสัปดาห์ที่ 8 เด็กมีความสามารถด้านการเขียนสูงขึ้นถึงขั้นที่ 4 จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 46
2. ความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยในแต่ละช่วงระยะเวลาของการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานไม่จบเรื่อง มีการเปลี่ยนแปลงขั้นความสามารถด้านการเขียนสูงขึ้นทุกคน โดยบางคนจะมีขั้นการเขียนคงเดิมอยู่ในขั้นเดียวกันระยะหนึ่งแล้วค่อยเปลี่ยนแปลงสูงขึ้น โดยใช้ระยะเวลาแตกต่างกัน ตั้งแต่สัปดาห์ที่ 1 ถึง สัปดาห์ที่ 8 และขั้นความสามารถด้านการเขียนสูงสุดในช่วงระยะเวลาของการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานไม่จบเรื่องเด็กมีความสามารถด้านการเขียนสูงสุดถึงขั้นที่ 3 (เขียนตัวอักษรไม่เลือก) จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 53 มีความสามารถด้านการเขียนอยู่ในขั้นที่ 4(เขียนด้วยการคัดลอกคำ) จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 46

อภิปรายผล

การวิจัยนี้เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงขั้นความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย ขณะจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานไม่จบเรื่องว่าสามารถส่งเสริมความสามารถด้านการเขียนให้กับเด็กได้ถึงความสามารถด้านการเขียนขึ้นได้และภายในระยะเวลาใด ผลการวิจัยปรากฏว่า ความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยหลังจากได้รับการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานไม่จบเรื่องไปแล้ว มีการเปลี่ยนแปลงขั้นความสามารถด้านการเขียนสูงขึ้นเป็นไปตามสมมุติฐาน

1. เด็กปฐมวัยได้รับการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานไม่จบเรื่องมีความสามารถด้านการเขียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .000 โดยเด็กปฐมวัยขณะจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานไม่จบเรื่องมีความสามารถด้านการเขียนสูงขึ้นกว่าก่อนจัดกิจกรรมการเล่านิทานไม่จบเรื่อง

เมื่อพิจารณาถึงความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยเป็นกลุ่มโดยแยกเป็นสัปดาห์พบว่า มีการเปลี่ยนแปลงขั้นความสามารถด้านการเขียนสูงขึ้น ซึ่งความสามารถด้านการเขียน แบ่งเป็น 5 ชั้น คือ 1. เขียนโดยใช้เส้นต่างๆ ในรูปแบบที่แตกต่างกัน 2. เขียนตั้งชื่อผลงานด้วยสัญลักษณ์ต่างๆ 3. เขียนตัวอักษรไม่เลือก 4. เขียนด้วยการคัดลอกคำ 5. เขียนสะกดคำด้วยตนเอง โดยก่อนการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานไม่จบเรื่องมีจำนวนเด็ก 15 คน คิดเป็นร้อยละ 100 มีความสามารถด้านการเขียนอยู่ในชั้นที่ 1 คือ เขียนโดยใช้เส้นต่าง ๆ ในรูปแบบที่แตกต่างกัน มีเด็กจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 33 มีความสามารถด้านการเขียนอยู่ในชั้นที่ 2 คือเขียนตั้งชื่อผลงานด้วยสัญลักษณ์ต่าง ๆ แต่ไม่พบว่าเด็กมีความสามารถด้านการเขียนอยู่ในชั้นอื่นๆ ที่เป็นเช่นนั้นเพราะสัปดาห์แรกเป็นสัปดาห์ที่เก็บข้อมูลพื้นฐาน(Baseline Data) และเด็กยังไม่คุ้นเคยกับการทำกิจกรรมเสริมการเล่านิทานไม่จบเรื่อง แต่เมื่อจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานไม่จบเรื่องเป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ โดยเล่านิทานไม่จบเรื่องพร้อมทั้งให้เด็กๆแต่งต่อเรื่องราวด้วยการขีดเขียนงานโดยอิสระและสามารถดูแบบอย่างการเขียน จากหนังสือนิทานป้ายนิเทศต่าง ๆ ประกอบกับผู้วิจัยให้การเสริมแรงด้วยคำชมเชย และคอยอำนวยความสะดวกต่างๆ จึงพบว่า

ในสัปดาห์ที่ 1 เด็กมีความสามารถอยู่ในชั้นที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 100 มีความสามารถด้านการเขียนอยู่ในชั้นที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 33 แต่ไม่ปรากฏความสามารถด้านการเขียนชั้นอื่น

ในสัปดาห์ที่ 2 เด็กมีความสามารถด้านการเขียนเปลี่ยนแปลงไปจากสัปดาห์ที่ 1 คือมีความสามารถเพิ่มมากขึ้นอยู่ในชั้นที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 73

ในสัปดาห์ที่ 3 เด็กทุกคนมีความสามารถด้านการเขียนอยู่ในชั้นที่ 1 และชั้นที่ 2 มีความสามารถด้านการเขียนเพิ่มขึ้นอยู่ในชั้นที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 20

ในสัปดาห์ที่ 4 เด็กมีความสามารถด้านการเขียนอยู่ในชั้นที่ 1 และ ชั้นที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 100 มีความสามารถด้านการเขียนเพิ่มมากขึ้นอยู่ในชั้นที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 53 มีความสามารถด้านการเขียนอยู่ในชั้นที่ 4 คิดเป็นร้อยละ 6

ในสัปดาห์ที่ 5 เด็กมีความสามารถด้านการเขียนอยู่ในชั้นที่ 1 และที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 100 มีความสามารถด้านการเขียนอยู่ในชั้นที่ 4 คิดเป็นร้อยละ 13

ในสัปดาห์ที่ 6 เด็กมีความสามารถด้านการเขียนชั้นที่ 1 ชั้น 2 และชั้นที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 100 มีความสามารถด้านการเขียนอยู่ในชั้นที่ 4 คิดเป็นร้อยละ 13

ในสัปดาห์ที่ 7 เด็กมีความสามารถด้านการเขียนคล้ายสัปดาห์ที่ 6 แต่จะแตกต่างที่ว่าเด็กมีความสามารถด้านการเขียนอยู่ในชั้นที่ 3 ลดลงเหลือร้อยละ 80ความสามารถด้านการเขียนชั้นที่ 4 สูงขึ้นคิดเป็นร้อยละ 26

ในสัปดาห์ที่ 8 เด็กมีความสามารถด้านการเขียนเริ่มตั้งแต่ขั้นที่ 1 จนถึงขั้นที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 100 มีความสามารถด้านการเขียนอยู่ในขั้นที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 73 มีความสามารถด้านการเขียนอยู่ในขั้นที่ 4 เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 46 ซึ่งมากกว่าทุกสัปดาห์ที่จัดทำกิจกรรมเสริมการเล่านิทานไม่จบเรื่อง ในขั้นที่ 5 ยังไม่พบว่าเด็กมีความสามารถด้านการเขียนถึงระดับขั้นนี้

จากข้อมูลความสามารถด้านการเขียนที่ได้ค้นพบในแต่ละสัปดาห์จากงานวิจัยที่ได้กล่าวข้างต้น เป็นที่น่าสังเกตว่าในสัปดาห์ที่ 1 ถึงสัปดาห์ที่ 3 เด็กมีความสามารถด้านการเขียนอยู่ในขั้นที่ 1 และ ขั้นที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 100 และเริ่มมีความสามารถด้านการเขียนอยู่ในขั้นที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 20 ที่เด็กมีความสามารถด้านการเขียนอยู่ในขั้นที่ 1 และขั้นที่ 2 เป็นเพราะเด็กยังอยู่ในระยะการขีดเขียนจึงไม่มีใครเขียนตัวอักษรได้ แต่ระหว่างสัปดาห์ที่ 4-8 เด็กมีความสามารถด้านการเขียนอยู่ในขั้นที่ 4 สูงขึ้นร้อยละ 6,13,13,26,และ 46 ตามลำดับ ที่เด็กมีความสามารถด้านการเขียนอยู่ในขั้นที่ 4 ซึ่งเพิ่มขึ้นมาจากสัปดาห์ที่ 4 นั้น เป็นเพราะเด็กได้รับการจัดกิจกรรมทางภาษา ตลอดจนการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานไม่จบเรื่อง เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ขีดเขียนแต่งต่อเรื่องราวโดยอิสระ ไม่บังคับให้เขียนตามแบบอย่างของครู พร้อมทั้งครูได้จัดห้องเรียนให้อยู่ในสภาพการณ์ที่เอื้อต่อการเรียนรู้เป็นสภาพแวดล้อมที่จัดให้เด็กได้ขีดเขียนจากกิจกรรมเสรี กิจกรรมศิลปะเป็นประจำทุกวัน ทำให้เด็กได้มีอิสระทางความคิดในการสร้างจินตนาการเพื่อสร้างสรรค์ผลงานด้วยตนเอง ดังตัวอย่าง เมื่อครูเล่านิทานไม่จบเรื่องเสร็จแล้วจึงสนทนากับเด็กเกี่ยวกับคำในนิทาน ประมาณวันละ 4-5 คำ พร้อมกับครูเขียนคำที่เด็กบอกบนกระดาน ชาร์ท ในสัปดาห์ที่ 2 จึงเกิดการเปลี่ยนแปลงเด็กจะไม่บอกคำแต่เพียงอย่างเดียว แต่ขอเสนอวาดรูปคู่กับคำที่บอกเช่นคำว่าปลา เมื่อครูเขียนคำว่าปลา เด็กจะออกมาวาดรูปปลา ทำให้เด็กได้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างคำกับสัญลักษณ์ได้เรียนรู้ทางภาษาด้วยตนเอง จากเรื่องราวในนิทานที่ให้ทั้งความรู้ความเพลิดเพลินสนุกสนาน ตลอดจนนิทานที่นำมาเล่ามีความสอดคล้องกับวัยและความต้องการของเด็ก เด็กๆ ได้รับประสบการณ์ทางภาษาเพิ่มมากขึ้นจากการได้ถ่ายทอดความคิด จินตนาการ ลงในแผ่นงานพร้อมกับเล่าถึงเรื่องราวของสิ่งต่าง ๆ ที่ขีดเขียนได้อย่างเพลิดเพลิน ทำให้เด็กได้เพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจในการเชื่อมโยงเรื่องราว โดยการพัฒนาภาษาด้วยตนเอง ดังที่สิริมา ภิญโญนนตพงษ์ (2542 : 33) กล่าวว่าไว้ว่าการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยควรอยู่ที่ตัวเด็กเป็นผู้สร้างสรรค์ความรู้ขึ้นด้วยตนเอง มิได้อยู่ที่ตัวครูเป็นผู้บอกถ่ายทอดหรือส่งทอดไปยังตัวเด็ก จากกิจกรรมเสริมการเล่านิทานไม่จบเรื่องนี้ทำให้เด็กได้พัฒนาตนเองโดยผ่านประสบการณ์ตรงทั้งจากการได้พูดคุยกับครูและเพื่อน ซึ่งสอดคล้องกับที่นิวแมนและคณะ (Neuman and others.1993 : 48) กล่าวว่าไว้ว่าการที่เด็กได้เข้าร่วมกิจกรรมและการฝึกหัดทางภาษาโดยผ่านประสบการณ์ต่าง ๆ อย่างหลากหลาย เด็กจะสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองเกี่ยวกับตัวอักษรด้วยการสำรวจค้นคว้าอย่างอิสระจากการใช้ภาษาเขียน การมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน ๆ และผู้ใหญ่ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้เป็นผู้สนับสนุนให้กำลังใจ คำชมเชย ยอมรับความสามารถของเด็กที่แสดงออก ทำให้เด็กไม่เคร่งเครียดในการเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข

2. เมื่อพิจารณาความสามารถด้านการเขียนซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้น คือ 1.) ขีดเขียนโดยใช้เส้นในรูปแบบที่แตกต่างกัน 2.) เขียนตั้งชื่อผลงานด้วยสัญลักษณ์ต่าง ๆ 3.) เขียนตัวอักษรไม่เลือก 4.) เขียนด้วยการคัดลอกคำ 5.) เขียนคิดสะกดคำด้วยตนเอง แยกเป็นรายบุคคล จำนวน 15 คน โดยพิจารณาถึงขั้นความสามารถด้านการเขียนสูงสุด พบว่า

2.1 ความสามารถด้านการเขียนสูงสุด พบว่าในช่วงระยะเวลาการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานไม่จบเรื่อง เด็กปฐมวัยมีขั้นความสามารถด้านการเขียนสูงสุดถึงขั้นที่ 3 จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 53 และมีความสามารถด้านการเขียนสูงสุดถึงขั้นที่ 4 จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 46

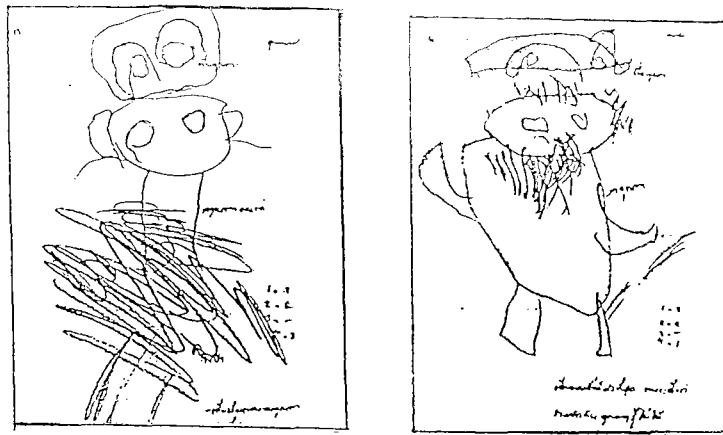
2.2 การเปลี่ยนแปลงความสามารถด้านการเขียน พบว่าทุกคนมีความสามารถด้านการเขียนซึ่งเริ่มต้นจากขั้นที่ 1, 2 และพัฒนามาตามลำดับ จนถึงขั้นที่ 3 และ ขั้นที่ 4 นั้นใช้ระยะเวลาแตกต่างกัน

จะสังเกตพบว่ามีเด็กจำนวน 7 คน ซึ่งถือว่าเกือบกึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่างที่มีความสามารถด้านการเขียน อยู่ในขั้นที่ 4 คือเขียนด้วยการคัดลอกคำตามแบบอย่างในหนังสือนิทาน ที่เป็นเช่นนั้นเนื่องจากเด็กได้รับประสบการณ์ทางภาษา จากเรื่องราวในนิทานเพราะนิทานนั้นสามารถกระตุ้นเร้าใจเด็กให้เกิดจินตนาการ อยากติดตามเรื่องราว ดังนั้นงานวิจัยของเนื่อน้อง สนับสนุน(2541:45) กล่าวว่านิทานเป็นสิ่งที่เด็กต้องการและสนใจอยากรู้ เด็กทุกคนสนุกกับนิทานที่เขาชอบและเป็นความสนุกที่เขาเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ โดยไม่รู้ตัวทางด้านภาษา ศิลปวัฒนธรรม ความรู้รอบตัวและความคิดจินตนาการ โดยเฉพาะการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานไม่จบเรื่องนั้น ครูได้ถามคำถามปลายเปิดให้เด็กคิดต่อเรื่องราว จากนั้นครูชักถามเด็กถึงคำที่เด็กรู้จักจากเรื่องราวที่ได้ฟัง ตัวอย่างเช่นนิทานเรื่องงานแรกของมัจฉาเด็กบอกค่านม แม่ ร้านค้า มัจฉา พร้อมกับครูเขียนคำที่เด็กบอกบนกระดานชาร์ท ทำให้เด็กได้เห็นถึงความสัมพันธ์ของเรื่องราว เกิดความรู้ความเข้าใจ ที่จะขีดเขียนแต่งต่อนิทานตามความสามารถของเด็กแต่ละคน ซึ่งเด็กนำมาจากประสบการณ์เดิมแล้วนำมาเชื่อมโยงกับเรื่องราวใหม่ที่ได้รับ ทำให้เด็กได้สร้างความรู้ด้วยตนเอง นำมาขีดเขียนเป็นภาพตามจินตนาการและเนื่องจากเด็ก ๆ ได้รับประสบการณ์เช่นนี้ติดต่อกันเป็นระยะเวลาต่อเนื่องกัน 8 สัปดาห์ จากสัปดาห์หนึ่งไปอีกสัปดาห์หนึ่ง นับเป็นการจัดประสบการณ์ที่เด็กได้ฝึกฝนเป็นประจำจึงมีส่วนที่ทำให้เด็กเกิดความสามารถด้านการเขียนเพราะเด็กเกิดการเรียนรู้ดังที่โรนนี่(Machado.1995 : 347;citing Throne.1988, *Early Childhood Experience in Language Arts Emerging Literacy*) กล่าวว่าเด็ก ๆ จะเริ่มเข้าใจลักษณะการเขียนและวิธีการดำเนินเรื่องโดยการใช้ตัวหนังสือที่คุ้นเคย จากกิจกรรมเสริมการเล่านิทานไม่จบเรื่อง เพราะเป็นกิจกรรมที่เด็กได้สะท้อนความคิดจินตนาการ ด้วยการถ่ายทอดความคิดนั้นเป็นสัญลักษณ์ต่าง ๆ และได้นำมาขีดเขียนงานอย่างมีจุดมุ่งหมาย ตลอดระยะเวลา 8 สัปดาห์ สามารถทำให้เด็กมีการพัฒนาทางด้านภาษา ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการเขียนของไวโกตสกี (Morrow.1993 citing. Vygotsky.1978 *Literacy Development in the Early Years.*) กล่าวว่าเด็กพัฒนาภาษาเพื่อที่จะเข้าร่วมกิจกรรมในสังคม ฉะนั้นเด็กต้องเรียนรู้ที่จะเข้าใจและสร้างสัญลักษณ์ขึ้นนั้นคือการสื่อสารภาษาโดยใช้สัญลักษณ์ ซึ่งเริ่มจากขั้นที่ 1 เขียนเส้นต่างๆ ในรูปแบบที่แตกต่างกัน และพัฒนาอย่างต่อเนื่องมาตามลำดับขั้น โดยสังเกตได้จากการเปลี่ยนแปลงขั้นความสามารถด้านการเขียนดังแสดงในภาพประกอบที่ 18 เป็นการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงขั้นความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยเป็นรายบุคคล ซึ่งแสดงถึงขั้นความสามารถด้านการเขียนเป็นรายบุคคล จะพบว่าเด็กทุกคนพัฒนาตนเองมาจากขั้นที่ 1 พร้อมกัน แต่ในการพัฒนาจากขั้นที่ 1 จนมาถึงขั้นที่ 4 นั้น ใช้ระยะเวลาแตกต่างกัน ฉะนั้นการเปลี่ยนแปลงของเด็กแต่ละคนในแต่ละขั้น จึงต้องอาศัยระยะเวลาอย่างเพียงพอ ที่จะทำให้เกิดความสามารถด้านการเขียน

ผู้วิจัยสังเกตพบว่า ในการเขียนด้วยการคัดลอกคำ เด็กจะคัดลอกได้เพียงคำขึ้นต้น1-3 คำเท่านั้น เช่นนิทานเรื่องคุณตาร้องเพลง เด็กจะเขียน ค, คุณ

ค หมายถึง คุณ

คุณ หมายถึง คุณ

ภาพประกอบ 19 ผลงานของเด็กจากนิทานเรื่องคุณตา ร้องเพลง

หรือคำว่าเจ้ากบปากกว้าง เด็กจะเขียน กบ, ปาก ซึ่งเด็กในวัยนี้จะเขียนคำได้คำบางคำเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับเครย์ (Linda Miller.1995 citing Clay.1975 : 29 Towards rearing.) ได้กล่าวถึง พัฒนาการเขียนของเด็กอายุ 4-7 ปีไว้ว่า ในระยะนี้เด็กสามารถเขียนเป็นข้อความสั้นๆได้ เด็กจะเขียน จำนวนคำได้จำกัด แต่เด็กก็ขีดเขียนงานได้อธิบายสิ่งที่ตนทำอย่างมีความสุข ในขณะที่เด็กอธิบายงานครูให้การยอมรับพร้อมกับให้คำชมเชยทำให้เด็กเกิดกำลังใจ กล้าคิด กล้าพูด เล่นนิทานดังที่ดอนเกรฟ (อารี ลัทธิณี : 21 อ้างอิงจาก Don Graves.1983) กล่าวว่าเด็กอยากจะทำอะไรก็เขียนเพื่อสื่อสารในบรรยากาศ ที่สนับสนุนให้กำลังใจ จึงจะทำให้เด็กได้แสดงออกทั้งการพูดและการเขียนตามความแตกต่างของแต่ละบุคคล โดยในสัปดาห์ก่อนการจัดกิจกรรมเสริมการเล่นนิทานไม่จบเรื่อง มีค่าเฉลี่ยคะแนน 10.35

ในสัปดาห์ที่ 1 เด็กมีค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถด้านการเขียน 13.4 สูงขึ้นกว่าก่อนการจัด กิจกรรมเสริมการเล่นนิทานไม่จบเรื่อง

ในสัปดาห์ที่ 2 เด็กมีค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถด้านการเขียน 15.26 แต่เมื่อจัดกิจกรรม เสริมการเล่นนิทานไม่จบเรื่องในสัปดาห์ที่ 3 ถึงสัปดาห์ที่ 8 เด็กมีการเปลี่ยนแปลงค่าเฉลี่ยคะแนนความ สามารถด้านการเขียนชัดเจนมาก

ในสัปดาห์ที่ 3 เด็กมีค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถด้านการเขียน 17.66 เพิ่มขึ้นจากใน สัปดาห์ที่ 2

ในสัปดาห์ที่ 4 เด็กมีค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถด้านการเขียน 20.8 เพิ่มขึ้นจากสัปดาห์ที่ 3

ในสัปดาห์ที่ 5 เด็กมีค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถด้านการเขียน 24.40 คะแนน เพิ่มขึ้นจาก สัปดาห์ที่ 4

ในสัปดาห์ที่ 6 เด็กมีค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถด้านการเขียน 25.46 เพิ่มขึ้นจากสัปดาห์ที่ 5

ในสัปดาห์ที่ 7 เด็กมีค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถด้านการเขียน 26.66 เพิ่มขึ้นจากสัปดาห์ที่ 6

ในสัปดาห์ที่ 8 เด็กมีค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถด้านการเขียนเพิ่มขึ้นโดยมีค่าเฉลี่ยคะแนน 27.06 ซึ่งจากสัปดาห์ที่ 3 ถึงสัปดาห์ที่ 8 นี้เป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมที่จะจัดกิจกรรมเสริมการเล่นนิทานไม่ จบเรื่องให้กับเด็ก เนื่องจากเด็กเกิดความพร้อมและปรับตัวให้เข้ากับเพื่อน และกิจกรรมที่ครูจัดจึงเกิดการ พัฒนาขึ้นได้จากการจัดกิจกรรมเสริมการเล่นนิทานไม่จบเรื่อง เพราะเด็กได้แต่งต่อเรื่องราวด้วยการขีดเขียน สัญลักษณ์ต่าง ๆ ตามจินตนาการและจากที่เคยพบเห็นในชีวิตประจำวันหรือพบจากสภาพแวดล้อมภายใน ห้องเรียน เช่นการจัดมุมนิทาน ป้ายนิเทศต่างๆ เกมจัดหมวดหมู่ภาพกับสัญลักษณ์ เกมภาพตัดต่อจาก นิทาน เกมบัตรภาพกับคำ และมุมการเขียนเสรี เป็นมุมหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงความสามารถด้านการเขียน

ของเด็ก เพราะเปิดโอกาสให้เด็กทุกคนได้แสดงออกตามความคิดจินตนาการ และขีดเขียนงานอย่างอิสระจากประสบการณ์และสภาพแวดล้อมของแต่ละบุคคล

ฉะนั้น การจัดสิ่งแวดล้อมที่เต็มไปด้วยภาษาจะทำให้เด็กได้รับประสบการณ์จนเกิดความมั่นใจที่จะนำภาษาที่พบไปขีดเขียนลงในผลงานดังที่ โอลิลลาและคณะ (Ollila and others.1992: 106) กล่าวไว้ว่า ครูมีบทบาทสำคัญในการจัดสิ่งแวดล้อมให้ช่วยต่อการพัฒนาการเขียนของเด็ก เด็กแต่ละคนจะสร้างทักษะการเขียนจากสิ่งแวดล้อมเดียวกัน หรือต่างกันก็ได้ ดังนั้นครูต้องเป็นผู้คอยอำนวยความสะดวก โดยการจัดเตรียมอุปกรณ์ในการเขียนให้อย่างเพียงพอ คอยกระตุ้นเด็กโดยให้แรงเสริมให้เด็กกล้าคิด กล้าเขียน กล้าพูดคุยกับครู ถึงเรื่องราวนิทานที่แต่งต่อโดยเฉพาะนิทานไม่จบเรื่องทำให้เด็กได้คิดค้นแต่งต่อเรื่องราวให้จบสมบูรณ์ดังที่ทอแรนซ์ (อาร์ พินช์มณี.2540 :20) กล่าวว่าความไม่สมบูรณ์หรือการเปิดรับประสบการณ์เป็นลักษณะพื้นฐานอันดับแรกสุดในกระบวนการเรียนรู้กล่าวคือ เมื่อผู้เรียนเกิดความรู้สึกว่างานที่ตนได้ทำนั้นยังไม่สมบูรณ์หรือมีข้อบกพร่องก็จะทำให้ผู้เรียนคิดศึกษาค้นคว้าและพยายามหาทางทำให้สมบูรณ์ ฉะนั้นเมื่อเด็กทุกคนได้มีส่วนร่วมในการแต่งต่อเรื่องราวจากนิทานให้จบสมบูรณ์ ด้วยการถ่ายทอดความคิดลงในผลงานด้วยการขีดเขียน ซึ่งเริ่มต้นมาจากการเขียนประกอบภาพโดยใช้เส้นต่าง ๆ ในรูปแบบที่แตกต่างกัน ซึ่งทำให้เด็กได้ค้นพบการสร้างสัญลักษณ์ในการสื่อสาร จนกระทั่งเกิดการพัฒนามาเป็นการเขียนตัวหนังสือได้ด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอริยพร คงนาง (2542 : 66-67) กล่าวถึง การจัดกิจกรรมการฝึกการเขียนแบบปฏิบัติการเป็นกิจกรรมที่เน้นเด็กเป็นศูนย์กลางเปิดโอกาสให้เด็กได้ทำกิจกรรมด้วยตนเอง กล่าวคือ เด็กมีอิสระที่จะสร้างสรรค์งานเขียน แก้ไขปรับปรุงงานเขียนของตนเอง และเป็นกิจกรรมที่ครูมีปฏิสัมพันธ์กับเด็ก คอยให้แรงเสริมทางบวก ทำให้เด็กมีพัฒนาการเขียนที่สูงขึ้น และในการจัดกิจกรรมเสริมการเล่นนิทานไม่จบเรื่องนั้น ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้เด็กเป็นผู้อธิบายงานเขียนเกี่ยวกับนิทานที่แต่งต่อทุกวัน ทำให้เด็กได้พัฒนาประสบการณ์ทางภาษาอย่างต่อเนื่องเป็นเวลาถึง 8 สัปดาห์ ๑ ละ 4 ครั้ง จึงเป็นโอกาสที่เด็กได้รับการฝึกฝนด้วยระยะเวลาที่ต่อเนื่องกัน ดังนั้นในสัปดาห์ที่ 8 ซึ่งเป็นสัปดาห์สุดท้าย เด็กทุกคนมีความสามารถด้านการเขียนที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับ บาร์บารา ริด (อภิญา เบญจวรรณกร. 2540 : 45) กล่าวว่าการเล่นนิทานสร้างความก้าวหน้าในการฟัง การจำ และทักษะไวยากรณ์ เป็นองค์ประกอบทางธรรมชาติของสูตรภาษาทั้งหมด กล่าวได้ว่า นิทานเป็นบันไดไปสู่การเขียนได้ในที่สุด

ในขณะที่เด็กปฐมวัยได้รับการจัดกิจกรรมเสริมการเล่นนิทานไม่จบเรื่องจะมีขึ้นการเปลี่ยนแปลงความสามารถด้านการเขียนสูงขึ้น เมื่อเทียบกับคะแนนเฉลี่ยก่อนได้รับการจัดกิจกรรมเสริมการเล่นนิทานไม่จบเรื่อง ในแต่ละสัปดาห์มีการเปลี่ยนแปลงขึ้นความสามารถด้านการเขียนสูงขึ้น เมื่อนำมาแสดงเป็นแผนภูมิแท่งและเส้นภาพ จึงเห็นการเปลี่ยนแปลงขึ้นความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยได้อย่างชัดเจน ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้อง และสนใจการศึกษาความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย สามารถศึกษาเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยให้ความสำคัญกับการใช้ช่วงระยะเวลาที่ต่อเนื่องกันทุกสัปดาห์และจัดให้สอดคล้องกับพัฒนาการความสนใจ และระยะเวลาที่เหมาะสม

ข้อสังเกตที่ได้จากการวิจัย

ข้อสังเกตที่ได้จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ พบว่าเด็กมีความสามารถด้านการเรียนสูงขึ้นมาจากเหตุผลต่อไปนี้

1. การจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานไม่จบเรื่องเป็นกิจกรรมที่สามารถส่งเสริมความสามารถด้านการเขียนของเด็กได้ เนื่องมาจากนิทานเป็นสิ่งที่ให้ความสุข สนุกสนาน ตลอดจนให้เด็กเป็นผู้แต่งต่อนิทานอย่างอิสระ เด็กได้เกิดการเรียนรู้ตามธรรมชาติซึ่งในการจัดกิจกรรมการเล่านิทานไม่จบเรื่องพบข้อสังเกตดังนี้

1.1 ในขั้นนำของการเล่านิทานได้จัดกิจกรรมร้องเพลง ปริศนาคำทาย คำคล้องจองเด็กมีความพร้อมที่จะร่วมกิจกรรมด้วย เพราะเด็กได้รับการเตรียมความพร้อมมาจากโรงเรียนอื่นตั้งแต่อายุ 3-4 ปี เด็กจึงกล้าพูด กล้าแสดงออก พร้อมที่จะเป็นผู้นำในการร่วมกิจกรรม

1.2 ขั้นกิจกรรมการเรียนการสอน เมื่อครูเล่านิทานก็จะสนทนาพูดคุยกับเด็กเมื่อเล่านิทานไม่จบเรื่องพร้อมกับให้เด็กแต่งต่อเรื่องราวในสัปดาห์แรกนั้น การตั้งชื่อผลงานเขียน เด็กตั้งชื่อเรื่องได้น้อย เพราะยังไม่คุ้นเคยกับกิจกรรมนี้

1.3 ขั้นสรุปเมื่อเด็กอธิบายผลงานกับครูเสร็จแล้ว ได้นำไปติดในที่ครูเตรียมไว้ทำให้เด็กได้มีโอกาสเห็นผลงานของเพื่อน เด็กได้สนทนาพูดคุยกันเกี่ยวกับภาพของตน ทำให้เกิดการพัฒนภาษาได้ในระดับหนึ่ง

1.4 จากกิจกรรมเสริมที่จัดให้เด็กเล่น เช่น เกมการศึกษาเกี่ยวกับภาพกับคำ เกมจัดหมวดหมู่ภาพกับสัญลักษณ์ เกมภาพตัดต่อจากนิทาน โดยเฉพาะบัตรภาพกับคำที่นำมาจากคำบอกของเด็กเกี่ยวกับนิทานในแต่ละวัน เด็กจะนำมาเล่นต่อกันเป็นรถไฟเป็นสะพานข้ามแม่น้ำ เล่นทายภาพอะไรเอ่ย ฯลฯ ทำให้เด็กพัฒนาภาษาจากการเล่น เด็กจะเกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

1.5. บทบาทของครู ขณะจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานไม่จบเรื่องครูคอยเป็นผู้อำนวยความสะดวก จัดบรรยากาศการเรียนที่เหมาะสม โดยจัดมุมหนังสือนิทานต่างๆ ให้เพียงพอับความต้องการ แนะนำการใช้หนังสือ ให้เด็กเป็นผู้นำในการเล่านิทานตามมุม จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์การเรียนและคอยให้กำลังใจในการทำงาน ด้วยแรงเสริมทางบวกจึงทำให้เด็กมีความสามารถด้านการเขียนสูงขึ้น

2.ระยะเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานไม่จบเรื่องมีความต่อเนื่องกันในทุกสัปดาห์ ทำให้เด็กมีการเปลี่ยนแปลงความสามารถด้านการเขียนซึ่งพัฒนามาจากขั้นที่ 1 ถึงขั้นที่ 5 ต้องใช้เวลาในการฝึกฝน

3. มุมการเขียนเสรี เป็นมุมหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงความสามารถด้านการเขียน เพราะเด็กได้ขีดเขียนงานอย่างอิสระจากความคิดจินตนาการ ตามความสามารถของแต่ละบุคคล

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. การจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานไม่จบเรื่อง ครูควรสร้างความคุ้นเคยกับเด็กก่อนการจัดกิจกรรมให้มากที่สุดประมาณ 1-2 สัปดาห์ เพราะถ้าเด็กมีความไว้วางใจในตัวครูจะทำให้เด็กกล้าคิด กล้าพูด และกล้าแสดงออก ซึ่งจะส่งผลต่อการจัดกิจกรรมดังนี้

1.1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญเพราะเป็นกิจกรรมที่กระตุ้นให้เด็กเกิดความสนใจ ตั้งใจ และพร้อมที่จะรับรู้เรื่องราวที่จะดำเนินต่อไป

1.2 ขั้นกิจกรรมการเรียนการสอน เมื่อครูเริ่มเล่านิทานควรซักถามเด็กโดยใช้คำถามปลายเปิดเพื่อให้เด็กได้เริ่มต้น การคิดเพื่อเชื่อมโยงเรื่องราวจากนิทาน

1.3 ขั้นสรุป หลังจากที่ได้กอธิบายผลงานเขียนแล้วให้นำไปติดในที่ครูจัดเตรียมไว้ ครูควรพูดจูงใจเด็กให้มาชื่นชมผลงานของเพื่อนเพื่อเด็กจะได้เห็นถึงความก้าวหน้าในการเขียนงาน

2. ในการเล่านิทานแต่ละเรื่องนั้นครูควรปรับภาษาพูดจากเนื้อเรื่องในนิทาน ให้สอดคล้องกับวัยของเด็ก

3. เนื้อหาเรื่องราวในนิทานบางเรื่องต้องใช้เวลาการเล่านาน ฉะนั้นครูต้องทำความเข้าใจและจับใจความสำคัญมาเล่าเพื่อให้ตรงกับความสนใจและวัยของเด็ก

4. เด็กที่ต้องการสอนเสริมด้านการเขียน สามารถจัดมุมการเขียนเสริมเพื่อกระตุ้นให้เด็กที่มีความพร้อมได้ขีดเขียนตามความต้องการซึ่งจะช่วยให้เด็กได้เขียนภาษาอย่างมีความสุขโดยไม่ต้องรู้สึกว่าคุณบังคับให้เขียน

5. การเล่านิทานไม่จบเรื่องนั้นผู้เล่าต้องเล่าให้ถึงตอนที่จะสามารถกระตุ้นให้เด็กเกิดความคิดจินตนาการในการแต่งต่อเรื่องราว

6. ควรมีการประชุมเพื่อชี้แจงผู้ปกครอง ให้เห็นถึงความสำคัญของการส่งเสริมให้เด็กเกิดงานเขียนได้ด้วยตนเองโดยการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการเล่านิทาน ซึ่งเด็กจะสามารถสะท้อนความคิดและจินตนาการออกมาทางการขีดเขียน ทั้งนี้ควรแนะนำให้จัดสภาพแวดล้อมที่บ้านที่เอื้ออำนวยให้เด็กได้รับประสบการณ์ทางภาษา

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัย

1. ควรมีการศึกษาถึงขั้นการเปลี่ยนแปลงความสามารถด้านการเขียน โดยใช้กิจกรรมเสริมการเล่านิทานไม่จบเรื่องในช่วงระยะเวลาที่เพิ่มมากขึ้น

2. ควรมีการศึกษาความสามารถการคิดแก้ปัญหาจากการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานไม่จบเรื่องด้วยการแสดงบทบาทสมมติ

3. ควรมีการศึกษาผลของการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานไม่จบเรื่องที่มีผลต่อความสามารถทางด้านอื่น เช่น ความสัมพันธ์ทางสังคม พฤติกรรมความร่วมมือ เป็นต้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรรณิการ์ พวงเกษม. (2532). การสอนเขียนเรื่องโดยใช้จินตนาการทางสร้างสรรค์ในระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ (2541, เมษายน) "การเล่านิทาน," การศึกษาปฐมวัย. 2(2) : 10- 19
- เกริก ยุ้นพันธ์. (2539). การเล่านิทาน . พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- (2539, กรกฎาคม). "กาลครั้งหนึ่ง.....นานมาแล้ว." ไพรเบล. 1(2) : 14 – 19
- จันทร์เพ็ญ สุภาพล.(2535). การศึกษาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้ฟังนิทานประกอบดนตรีและนิทานประกอบภาพควบคู่กิจกรรมส่งเสริมพฤติกรรมการช่วยเหลือ. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ ฯ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- จวีวรรณ กินางวงศ์. (2526). การศึกษาเด็กโครงการตำรามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. พิษณุโลก: โรงพิมพ์พิมพ์เนศ, 2526.
- ชาญชัย ศรีไสยเพชร. (2535). ทักษะและเทคนิคการสอน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์พิทักษ์ชัย.
- ดวงเดือน ศาสตรภักดิ์ (2537). " การวัดและประเมินพัฒนาการและความพร้อมของเด็กปฐมวัย" ในประมวลสาระชุดวิชาหลักการและแนวคิดทางการปฐมวัยศึกษา หน้าที่ 5 – 8 . กรุงเทพฯ ฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ทรงพร สุทธิธรรม.(2534). การศึกษาความสามารถในการรับรู้และเข้าใจทัศนะของผู้อื่น ของเด็กปฐมวัยที่ผู้ปกครองจัดกิจกรรมนิทานเพื่อส่งเสริมการคลาไคลตนเองเป็นศูนย์กลาง. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม.(การศึกษาปฐมวัย).กรุงเทพฯ ฯ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ทิพย์สุดา นิลสินธุพ.(2523). "ครูหาหนุ่ยอยากฟังนิทาน",เข้าใจเด็กก่อนวัยเรียน. กรุงเทพฯ ฯ : ชมรมไทยอิสราเอล.
- นภดล จันทร์เพ็ญ. (2531). การใช้ภาษาไทย. กรุงเทพฯ ฯ : ดันอ้อ.
- นิตยา ประพฤติกิจ. (2539) การพัฒนาเด็กปฐมวัย. พรุ้งเทพ ฯ: โอ.เอส.พริ้นติ้ง เฮ้าส์.
- บันเลื้อน พฤกษะวัน. (2535). พัฒนาทักษะการเขียนสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ ฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. (2526) การทดสอบแบบอิงเกณฑ์: แนวคิดและวิธีการ. กรุงเทพฯ ฯ : ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- .(2538). Portfolio Assessment , "การวัดผลการศึกษา." 17 (49) ; 11.
- บุญไท เจริญผล. (2533). ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถทางสติปัญญากับทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย.ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม.(การศึกษาปฐมวัย) กรุงเทพฯ ฯ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- บุญยงค์ เกศเทศ. (2524). การเขียน. กภาพสินธุ์ : จินตทัศน์การพิมพ์.
- ปาริชาติ อรุณศักดิ์. (2533). การศึกษาการเล่านิทานไม่จบเรื่องสมบูรณ์ที่มีต่อความคิดแบบอนันต์ของเด็กปฐมวัย.ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม.(การศึกษาปฐมวัย) กรุงเทพฯ ฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

- ประเทิน มหาพันธ์. (2519). หลักการสอนภาษาไทยชั้นประถมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 20 . กรุงเทพฯ ฯ :
คุรุสภาลาดพร้าว.
- ผกาศรี เย็นบุตร. (2526) ทักษะและความรู้ทางภาษา. กรุงเทพฯ ฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒบางเขน.
- พงษ์จันทร์ อยู่เป็นสุข. (2525). การศึกษารูปแบบการเล่าเรื่องที่ส่งผลต่อความสามารถในการฟังและความ
คงทนในการจำ วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. ปรินุญานินพนธ์ กศ.ม.
(การประถมศึกษา) กรุงเทพฯ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
ถ่ายเอกสาร.
- พจมาน เทียนมนัส. (2539). ความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่าที่
ประกอบการเล่นละครสร้างสรรค์. ปรินุญานินพนธ์ กศ.ม.(การศึกษาปฐมวัย) กรุงเทพฯ ฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- พรจันทร์ จันทวิมล. (2529, มิถุนายน). "การเล่าที่สำหรับเด็กก่อนวัยเรียน," *รักลูก*. 4(41): 103 – 105.
- พราวพรรณ เหลืองสุวรรณ. (2537). การจัดกิจกรรมและสื่อการสอนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ทางภาษาและ
การพูดสำหรับเด็กปฐมวัย, ใน *ปฐมวัยศึกษา : กิจกรรมและสื่อการสอนเพื่อฝึกทักษะพัฒนาการ
และการเรียนรู้*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ ฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พัชรี สวนแก้ว. (2536). เอกสารประกอบการสอนวิชา 2173107 จิตวิทยาพัฒนาการและการดูแลเด็กปฐมวัย.
กรุงเทพฯ ฯ : ดวงกมล.
- พัฒนา ชัชพงศ์. (2533). *พาลูกรักเข้าเรียนอนุบาล : สารจากการอภิปราย หัวข้อเรื่องเมื่อลูกรักจะเข้า
โรงเรียนอนุบาล*. กรุงเทพฯ ฯ : แปลนพับลิชชิง.
- ไพพรรณ อินทนิล. (2534). *เทคนิคการเล่าที่*. กรุงเทพฯ ฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ภรณ์ คุรุรัตน์. (2523). *เด็กก่อนวัยเรียน*. นนทบุรี : สถานสงเคราะห์หญิงปากเกร็ด
- มัทนี เกษกมล. (2534). *โรงเรียนอนุบาลแสนสนุก*. กรุงเทพฯ ฯ : แปลนพับลิชชิง.
- (2534). *โรงเรียนแสนสนุกภาคประถม*. กรุงเทพฯ ฯ : แปลนพับลิชชิง.
- เยาวพา เดชะคุปต์ (2528). *กิจกรรมสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน*. กรุงเทพฯ ฯ : โอเดียนสโตร์.
- ราศี ทองสวัสดิ์. (2527). "การจัดประสบการณ์เพื่อฝึกทักษะทางภาษาแก่เด็กปฐมวัย," ใน *เอกสารการสอน
ชุดวิชาการสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ระดับปฐมวัยศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ ฯ :
โรงพิมพ์สหมิตร.
- ลัดดา นิลมะณี. (2527). "หน่วยที่ 7 สื่อการเล่าเรื่องและนิทานสำหรับเด็กปฐมวัย," *เอกสารการสอนชุดวิชาสื่อ
การสอนระดับปฐมวัย เล่ม 1*. กรุงเทพฯ ฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วรรณ โสมประยูร. (2537). *การสอนภาษาไทยระดับประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ ฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2539, กรกฎาคม). "หัวใจที่เบิกบานเสริมสร้างด้วยนิทาน", *ไพบูลย์*. 1(2): 20 – 22
- วิชาการ, กรม กระทรวงศึกษาธิการ. (2540). *ตัวอย่างแผนการจัดประสบการณ์ระดับก่อนประถมศึกษา*.
กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- วิรุณ ตั้งเจริญ. (2526). *ศิลปศึกษา*. กรุงเทพฯ ฯ : สำนักพิมพ์วิมลวรรณ.
- วิไลวรรณ เกื้อทาน. (2540). *ผลของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติในมุมหนังสือที่มีต่อ
ความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่มาจากโรงเรียนในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล*.
ปรินุญานินพนธ์ กศ.ม.(การศึกษาปฐมวัย) กรุงเทพฯ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

- Brewer, J.A. (1995) *Introduction to early childhood education : preschool through primary grades*.
United State of Amarica: A Simon and Schuster.
- Clore, G.L. and Robert, M.B. (1978, April). "The Effect of Children's Stories on Behavior and attitudes
Resources in Education, " (ERIC). 13: 156.
- Cress, S.W.(1989). "Journal writing in Kindergarten (writing)," *Dissertation Abstracts
International*.51(1-989) : 03 – A
- Dixson,D,james J. and Eli Saltz,S. (1977,june). "Traning Diadvantaged Preschoolers on various
Fantacy Activities : "Effects on Cognitive Functioning and Impulse Control,"
ChildDevelovment. 2(3):67 – 379.
- Huck, C.S. (1979). *Children's literature in the Elementary School*. Newyork : Holt,Rinehart and
Winston,Inc
- Livo, N.J. and Riets, S.A (1986). *Story Telling Process ang Practice*. Littaton,Colorado : Libraries
Unlimited , Inc,
- Machado,jeane M. (1995). *Early Childhood Expreiences in Language Arts Emerging Literacy*.
New York : Delmar Publishers.
- Martlew,M,Dr. and Sorsby S(1995).*Learning and Instruction*, Great Britain: Elsevier Science Ltd.
- Miller,Linda(1995). *Towards reading Literacy development in the pre-school years*, Great Britain :
Dorwyn Ltd, Rowlands. Castle,Hants.
- Morrow,Lesley Mandel(1993). *Literacy Development in the EarlyYear:Helping Children Read and
Write*. United States of America: A Divison of Simon and Schuster. Inc.
- Neuman B.Susanand Roskos A.Kathleen(1993) *Language and Literacy Learning in the Eary Year*.
an integrated approach Fort Worth : Harcourt Brace College.
- Ollila,Lloyd O. and Mayfield. Margic.(1992) *Emerging Literacy Preschool, Kindergarten and Primary
Grades*: Boston: Allym and Bacon.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

- คู่มือกฎเกณฑ์การให้คะแนนงานเขียน
- แบบบันทึกคะแนนงานเขียนของนักเรียน

คู่มือการใช้กฎเกณฑ์การให้คะแนนความสามารถด้านการเขียน

คำชี้แจง

1. ความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยที่นำมาประเมินให้คะแนน 0 - 3 คะแนน แบ่งเป็น 5 ขั้นตอน ได้แก่

- 1.1 เขียนเส้นต่าง ๆ ในรูปแบบที่แตกต่างกัน
- 1.2 เขียนตั้งชื่อผลงานด้วยสัญลักษณ์ต่าง ๆ
- 1.3 เขียนตัวอักษรไม่เลือก
- 1.4 เขียนด้วยการคัดลอกคำ
- 1.5 เขียนสะกดคำด้วยตนเอง

2. กฎเกณฑ์การให้คะแนนงานเขียนนำมาประเมินความสามารถ ด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย โดยการเก็บชิ้นงานของเด็กที่ทำ 4 วันมาประเมินให้คะแนนเป็นเวลา 8 สัปดาห์ โดยในสัปดาห์แรกเป็นการเก็บชิ้นงานของเด็กที่ทำการกิจกรรมเสริมการเล่านิทานไม่จบเรื่องก่อนการทดลอง

การให้คะแนน

ผู้วิจัยเป็นผู้ประเมินผลงานเขียนของเด็กโดยใช้กฎเกณฑ์การให้คะแนนงานเขียนด้วยตนเอง โดยการทำดังนี้ เมื่อนำชิ้นงานของเด็กมาประเมินตามกฎเกณฑ์การให้คะแนนงานเขียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ถ้าพบว่าผลงานเขียนของเด็กอยู่ในระดับคะแนนใด ผู้วิจัยจะเขียนคะแนนลงในชิ้นงาน

คำอธิบายการให้คะแนนความสามารถด้านการเขียน มีดังนี้

กฎเกณฑ์การให้คะแนนความสามารถด้านการเขียน

ความสามารถด้านการเขียน	ระดับคะแนน
1. เขียนเส้นต่าง ๆ ในรูปแบบที่แตกต่างกัน	
1.1 เขียนเส้นต่าง ๆ ที่แตกต่างกัน และบอกความหมายของสิ่งที่ขีดเขียนได้ พร้อมทั้งเล่าเรื่องราวได้สัมพันธ์กัน	3
1.2 เขียนเส้นต่าง ๆ ที่แตกต่างกัน และบอกความหมายของสิ่งที่ขีดเขียนได้	2
1.3 เขียนเส้นต่าง ๆ ที่แตกต่างกัน	1
1.4 ไม่ขีดเขียนเส้นใด ๆ หรือเว้นว่าง	0

ความสามารถด้านการเขียน	ระดับคะแนน
2. เขียนตั้งชื่อผลงานด้วยสัญลักษณ์ต่าง ๆ	
2.1 เขียนตั้งชื่อผลงานด้วยสัญลักษณ์ต่าง ๆ และบอกความหมายของสิ่งที่เขียนได้ พร้อมทั้งเล่าเรื่องราวได้สัมพันธ์กัน	3
2.2 เขียนตั้งชื่อผลงานด้วยสัญลักษณ์ต่าง ๆ และบอกความหมายของสิ่งที่เขียนได้	2
2.3 เขียนตั้งชื่อผลงานด้วยสัญลักษณ์ต่าง ๆ	1
2.4 ไม่ขีดเขียนเส้นใด ๆ หรือเว้นว่าง	0
3. เขียนตัวอักษรไม่เลือก	
3.1 เขียนตัวอักษรที่ไม่สัมพันธ์กับเสียงของคำที่ต้องการบันทึก และบอกความหมายของตัวอักษรที่ขีดเขียนได้ พร้อมทั้งเล่าเรื่องราวได้สัมพันธ์กัน	3
3.2 เขียนตัวอักษรที่ไม่สัมพันธ์กับเสียงของคำที่ต้องการบันทึก และบอกความหมายของตัวอักษรที่ขีดเขียนได้	2
3.3 เขียนตัวอักษรที่ไม่สัมพันธ์กับเสียงของคำที่ต้องการบันทึก	1
3.4 ไม่ขีดเขียนเส้นใด ๆ หรือเว้นว่าง	0
4. ขีดเขียนด้วยการคัดลอกคำ	
4.1 ขีดเขียนด้วยการคัดลอกคำจากต้นแบบ และบอกความหมายของตัวอักษรที่คัดลอกได้ พร้อมทั้งเล่าเรื่องราวได้สัมพันธ์กัน	3
4.2 ขีดเขียนด้วยการคัดลอกคำจากต้นแบบ และบอกความหมายของตัวอักษรที่คัดลอกได้	2
4.3 ขีดเขียนด้วยการคัดลอกคำจากต้นแบบ	1
4.4 ไม่ขีดเขียนเส้นใด ๆ หรือเว้นว่าง	0
5. ขีดเขียนสะกดคำด้วยตนเอง	
5.1 ขีดเขียนสะกดคำได้ด้วยตนเองโดยไม่คำนึงถึงการเขียนถูกผิด และบอกความหมายของคำที่สะกดได้ พร้อมทั้งเล่าเรื่องราวได้สัมพันธ์กัน	3
5.2 ขีดเขียนสะกดคำได้ด้วยตนเองโดยไม่คำนึงถึงการเขียนถูกผิด และบอกความหมายของคำที่สะกดได้	2
5.3 ขีดเขียนสะกดคำได้ด้วยตนเองโดยไม่คำนึงถึงการเขียนถูกผิด	1
5.4 ไม่ขีดเขียนเส้นใด ๆ หรือเว้นว่าง	0

แบบบันทึกคะแนนงานเขียนของนักเรียน

เด็กชาย/เด็กหญิง.....

ชั้นอนุบาล.....เกิดวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....อายุ.....ปี เลขที่.....

ผู้ตรวจให้คะแนนงานเขียน.....

	คะแนน			
	วันที่ 1	วันที่ 2	วันที่ 3	วันที่ 4
1.เขียนเส้นต่างๆ ในรูปแบบที่แตกต่างกัน				
1.1 เขียนเส้นต่างๆ ในรูปแบบที่แตกต่างกันและบอกความหมายของสิ่งที่เขียนได้พร้อมทั้งเล่าเรื่องราวได้สัมพันธ์กัน				
1.2 เขียนเส้นต่างๆ ในรูปแบบที่แตกต่างกันและบอกความหมายของสิ่งที่เขียนได้				
1.3 เขียนเส้นต่างๆ ในรูปแบบที่แตกต่างกัน				
1.4 ไม่เขียนเส้นใดๆ หรือเว้นว่าง				
2.เขียนตั้งชื่อผลงานด้วยสัญลักษณ์ต่างๆ				
2.1 เขียนตั้งชื่อผลงานด้วยสัญลักษณ์ต่างๆ และบอกความหมายของสิ่งที่เขียนได้ พร้อมทั้งเล่าเรื่องราวได้สัมพันธ์กัน				
2.2. เขียนตั้งชื่อผลงานด้วยสัญลักษณ์ต่างๆ และบอกความหมายของสิ่งที่เขียนได้				
2.3. เขียนตั้งชื่อผลงานด้วยสัญลักษณ์ต่างๆ				
2.4. ไม่เขียนเส้นใดๆ หรือเว้นว่าง				
3.เขียนตัวอักษรไม่สื่อ				
3.1 เขียนตัวอักษรที่ไม่สัมพันธ์กับเสียงของคำที่ต้องการบันทึกและบอกความหมายของตัวอักษรที่เขียนได้พร้อมทั้งเล่าเรื่องราวได้สัมพันธ์กัน				
3.2 เขียนตัวอักษรที่ไม่สัมพันธ์กับเสียงของคำที่ต้องการบันทึกและบอกความหมายของตัวอักษรที่เขียนได้				
3.3 เขียนตัวอักษรที่ไม่สัมพันธ์กับเสียงของคำที่ต้องการบันทึก				
3.4 ไม่เขียนเส้นใดๆ หรือเว้นว่าง				

4. เขียนด้วยการคัดลอกคำ				
4.1 เขียนด้วยการคัดลอกคำจากต้นแบบและบอกความหมายของตัวอักษรที่คัดลอกได้พร้อมทั้งเล่าเรื่องราวได้สัมพันธ์กัน				
4.2 เขียนด้วยการคัดลอกคำจากต้นแบบและบอกความหมายของตัวอักษรที่คัดลอกได้				
4.3 เขียนด้วยการคัดลอกคำจากต้นแบบ				
4.4 ไม่เขียนเส้นใดๆ หรือเว้นว่าง				
5. เขียนสะกดคำด้วยตนเอง				
5.1 เขียนด้วยการคัดลอกคำจากต้นแบบและบอกความหมายของตัวอักษรที่คัดลอกได้ พร้อมทั้งเล่าเรื่องราวได้สัมพันธ์กัน				
5.2 เขียนด้วยการคัดลอกคำจากต้นแบบและบอกความหมายของตัวอักษรที่คัดลอกได้				
5.3 เขียนด้วยการคัดลอกคำจากต้นแบบ				
5.4 ไม่เขียนเส้นใดๆหรือเว้นว่าง				
รวมคะแนน				

ภาคผนวก ข

- คู่มือการใช้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไม่จบเรื่อง
- แผนการสอนการเรียนรู้ไม่จบเรื่อง

คู่มือการใช้แผนการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานไม่จบเรื่อง

หลักการและเหตุผล

การส่งเสริมความสามารถด้านการเขียนของเด็กด้วยการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานไม่จบเรื่อง นั้นเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้สะท้อนความคิดด้วยการขีดเขียนสัญลักษณ์ต่าง ๆ ซึ่งแต่ละคนได้แสดงออกถึงความสามารถของตนเองในการนำความคิดสู่การขีดเขียนเรื่องราวต่อจากนิทานไม่จบเรื่อง และในที่สุด เด็กจะสามารถเขียนเป็นตัวอักษรได้

จุดมุ่งหมาย

เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการเขียน

เนื้อหา

กิจกรรมเสริมการเล่านิทานไม่จบเรื่อง

หลักการจัดกิจกรรม

1. กิจกรรมนี้จัดสัปดาห์ละ 4 วัน ได้แก่ วันอังคาร พุธ พฤหัสบดี และศุกร์ วันละ 30 นาที
2. ครูเล่านิทานไม่จบเรื่องให้เด็กฟังประมาณ 5 – 7 นาที
3. หลังจากที่เด็กฟังนิทานไม่จบเรื่องแล้ว เด็กและครูสนทนาซักถามถึงเรื่องราวจากนิทานพร้อมกับครูเขียนคำในนิทานจากคำบอกเล่าของเด็กประมาณวันละ 4 – 5 คำ บนกระดานชาร์ท
4. ให้เด็ก ๆ ถ่ายทอดความคิด จินตนาการสู่การขีดเขียนบนกระดาน
5. สร้างบรรยากาศการเขียนที่เป็นกันเอง เพื่อส่งเสริมให้เด็กมีการแสดงออกทางการเขียนโดยจัดดังนี้

5.1 สิ่งแวดล้อมเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการเขียนประกอบด้วยหนังสือนิทาน เกมบัตรภาพกับคำ เกมโดมิโน เกมภาพตัดต่อจากนิทาน เกมจัดหมวดหมู่ภาพกับสัญลักษณ์ ตลอดจนตัวหนังสือที่ติดตามมุมต่าง ๆ เพื่อให้เด็กได้เกิดความคิดจินตนาการในการที่จะเชื่อมโยงกับเรื่องราวในนิทาน

5.2 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ครูให้ความเป็นกันเองกับเด็กขณะที่เด็กทำกิจกรรมด้วยการสนทนาซักถาม กระตุ้นให้แรงเสริมต่าง ๆ เพื่อให้เด็กมีกำลังใจในการทำงาน

6. ระยะเวลาในการดำเนินการ

สัปดาห์ที่ 1 สร้างความคุ้นเคย เก็บข้อมูลพื้นฐาน และฝึกการเก็บชิ้นงานที่ทดลองมาตรวจให้คะแนนความสามารถด้านการเขียน โดยใช้เกณฑ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

สัปดาห์ที่ 2 – 9 ดำเนินทดลอง ในวันอังคาร พุธ พฤหัสบดี และศุกร์ เก็บชิ้นงานทุกวันที่ทดลองมาตรวจให้คะแนนความสามารถด้านการเขียน โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

บทบาทเด็ก

1. ขีดเขียนเป็นภาพด้วยสัญลักษณ์ต่าง ๆ ตามความต้องการ
2. เด็กๆเล่าถึงผลงานของตนเพื่อให้ครูจดบันทึกลงในแผ่นงาน

บทบาทครู

1. อธิบายสร้างข้อตกลงกับเด็กเกี่ยวกับกิจกรรมเสริมการเล่านิทานไม่จบเรื่อง
2. ให้แรงเสริมในทางบวกขณะที่เด็กทำงาน และอำนวยความสะดวกต่าง ๆ
3. จัดบันทึกคำบอกเล่าของเด็กลงในผลงาน

รูปแบบแผนการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานไม่จบเรื่อง

จุดมุ่งหมาย

เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย

เนื้อหา

การเล่านิทานไม่จบเรื่อง หมายถึง การเล่าเรื่องราวจากนิทานตั้งแต่เริ่มต้นไปจนถึงจุดสำคัญของเรื่อง แล้วจึงหยุดเล่า และให้เด็กคิดแต่งต่อเรื่องราวด้วยการขีดเขียนเป็นภาพตามจินตนาการ

ขั้นตอนการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานไม่จบเรื่อง

ขั้นนำ ครูนำเข้าสู่บทเรียนด้วยกิจกรรมตามความเหมาะสมจากกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง
ดังต่อไปนี้ อาทิ การร้องเพลง การท่องคำคล้องจองหรือปริศนาคำทาย ฯลฯ

ขั้นกิจกรรมการเรียนรู้การสอน

1. ครูเล่านิทานตั้งแต่เริ่มต้นไปจนถึงจุดสำคัญของเรื่องใช้เวลาประมาณ 5 – 7 นาที จากนั้นครูสนทนาซักถามเด็ก เพื่อให้เด็กเกิดความคิดจินตนาการในการแต่งนิทานต่อตามความคิดของแต่ละคน ในวันแรกเล่าจากหนังสือนิทาน วันที่สองใช้หนังสือเล่มใหญ่ วันที่สามใช้ภาพพลิก และวันที่สี่ใช้หุ่นมือ

2. เด็กและครูสนทนาซักถามถึงเรื่องราวจากนิทานพร้อมกับครูเขียนคำในนิทานจากคำบอกเล่าของเด็กประมาณ 4 – 5 คำบนกระดาษชาร์ท

3. เด็กถ่ายทอดความคิดจากนิทานที่แต่งต่อด้วยการเขียนเป็นภาพตามความคิดจินตนาการ

ขั้นสรุป

1. เด็ก ๆ เล่าถึงผลงานของตนพร้อมกับครูจัดบันทึกลงในแผ่นงาน
2. เด็ก ๆ เล่นเกมในศูนย์นิทานดังต่อไปนี้ เกมบัตรภาพกับคำ เกมโดมิโน เกมภาพตัดต่อจากนิทาน เกมจัดหมวดหมู่ภาพกับสัญลักษณ์

การประเมินผล

ตรวจชิ้นงานเขียนของเด็กที่เก็บมาทุกวันที่ทดลอง โดยใช้เกณฑ์ให้คะแนนงานเขียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

รายชื่อวัสดุที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

1. กระดาษชาร์ตแผ่นใหญ่
2. กระดาษขนาด A.4
3. ดินสอ
4. สีเทียน สีไม้

แผนการสอนการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานไม่จบเรื่อง

ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ครั้งที่ 1

นิทานเรื่อง งานแรกของมีจัง

ผู้แต่ง โยริโกะ ซุซูกิ พรอนงค์ นิยมคำ แปล สำนักพิมพ์แพรวเพื่อนเด็ก

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....เวลา.....

จุดประสงค์

1. เพื่อให้เด็กแต่งนิทานโดยการสะท้อนความคิดด้วยการขีดเขียน
2. เพื่อให้เด็กมีความสามารถด้านการเขียน ดังนี้
 - เขียนเส้นต่าง ๆ ในรูปแบบที่แตกต่างกัน
 - เขียนตั้งชื่อผลงานด้วยสัญลักษณ์ต่าง ๆ
 - เขียนตัวอักษรไม่เลือก
 - เขียนด้วยการคัดลอกคำ
 - เขียนสะกดคำด้วยตนเอง

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

ครูนำเข้าสู่บทเรียนด้วยการร้องเพลง ต้มนม (เตือนใจ ศรีมารุต)

ต้ม ต้ม ต้ม เรามาต้ม ต้มนมกันเถอะ

ต้มแล้วอย่าทำเลอะเทอะ ต้มนมเยอะ เยอะ ร่างกายแข็งแรง

ขั้นกิจกรรม

1. ครูเริ่มต้นเล่านิทานเรื่องงานแรกของมีจัง โดยใช้หนังสือประกอบการเล่ารายละเอียดดังนี้

วันหนึ่ง แม่บอกว่า

“มีจัง ไปซื้อของให้แม่ได้ไหมลูก ไปคนเดียวนะ”

“ไปคนเดียวหรือคะ!” มีจังกระโดดตัวลอยด้วยความตกใจเพราะมีจังยังไม่เคยออกจากบ้านไปไหน

คนเดียวมาก่อนเลย

“แม่อยากได้นมให้หน่อย แต่ตอนนี้แม่กำลังยุ่ง ออกไปซื้อคนเดียวได้ไหม”

“ได้ค่ะ ก็มีจังอายุตั้งห้าขวบแล้วนะคะ”

มีจังสัญญากับแม่ไว้สองข้อว่าจะระวังรถและไม่ลืมเงินทอน มีจังรับเงินจากแม่สองเหรียญแล้วออกจากบ้านไป มือกำเงินเหรียญเอาไว้แน่น มีจังเดินร้องเพลงปลอบใจตัวเองไป สักครู่ ก็ได้ยินเสียงกระดิ่ง

“กริ่ง...กริ่ง...”พอหันไปก็เห็นรถจักรยานพุ่งเข้ามาหาอย่างรวดเร็ว มีจังสะดุ้งเฮือก รีบเบียดตัวหลบ

ติดกำแพงแล้วรถจักรยานก็แล่นฉิวผ่านไปเหมือนสายลม

เดินต่อไปอีกนิดเดียวมีจ้งก็พบกับเพื่อนชื่อโทโมะจ้ง “จะไปไหนหรือ” ไปซื้อของ แม่ให้ไปซื้อนม

“ฮ้า!” โทโมะจ้งตกใจจนตาโต “ไปคนเดียวหรือ” “ใช่” “ฮ้า!” โทโมะจ้งทำตาโตยิ่งกว่าเก่า แล้วก็จากไปมีจ้งเดินมาถึงทางลาดขึ้นเนินร้านขายของอยู่บนยอดเนินนี้เองเวลาไปสวนสาธารณะกับแม่จะผ่านทางนี้เสมอ “วิ่ง!” มีจ้งร้องบอกตัวเอง พร้อมกับก้าวเท้าออกวิ่งทันที “ป๊าบ!” มีจ้งสะดุดก้อนหินล้มลง เพราะความรีบร้อนเงินเหรียญหลุดมือ กลิ้งไปตามพื้นถนน เขาก็เจ็บ แขนก็เจ็บ แต่มีจ้งเป็นห่วงเงินเหรียญ จึงก่อดินลูบขึ้นยืนมองหาเงินเหรียญหนึ่งตกอยู่ริมถนน “แล้วอีกเหรียญอยู่ที่ไหนล่ะ” มีจ้งเดินวนไปวนมา “อยู่นี่เอง!” เหรียญเงินส่งประกายวาววับอยู่ใต้ใบหญ้า เมื่อพบทั้งสองเหรียญแล้ว มีจ้งก็วิ่งขึ้นเนินไปด้วยความดีใจหน้าร้านขายของไม่มีใครอยู่เลย

2. เด็กและครูสนทนาซักถามถึงเรื่องราวจากนิทานพร้อมกับครูเขียนคำในนิทานจากคำบอกเล่าของเด็กประมาณ 4 – 5 คำบนกระดานชาร์ท

3. ครูสนทนาซักถามกับเด็กว่า ถ้าเด็ก ๆ เป็นมีจ้งจะทำอย่างไรถึงจะได้นมมาให้น้อง

4. เด็กคิดแต่งเรื่องราวต่อจากนิทานโดยการขีดเขียนเป็นภาพตามจินตนาการและให้ตั้งชื่อภาพโดยการขีดเขียนเป็นสัญลักษณ์บนกระดาน

ขั้นสรุป

1. เด็ก ๆ เล่าถึงผลงานของตนพร้อมกับครูจัดบันทึกลงในแผ่นงาน

2. เด็ก ๆ เล่นเกมในศูนย์นิทานดังต่อไปนี้ เกมบัตรภาพกับคำ เกมโดมิโน เกมภาพตัดต่อจากนิทาน เกมจัดหมวดหมู่ภาพกับสัญลักษณ์

สื่อ

1. หนังสือนิทานเรื่องงานแรกของมีจ้ง

2. เกมบัตรภาพกับคำ เกมโดมิโน เกมภาพตัดต่อจากนิทาน เกมจัดหมวดหมู่ภาพกับสัญลักษณ์

3. ดินสอ สีเทียน สีไม้

ประเมินผล

จากชิ้นงานของเด็ก โดยใช้กฎเกณฑ์การให้คะแนนความสามารถด้านการเขียน

แผนการสอนการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานไม่จบเรื่อง

ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ครั้งที่ 2

นิทานเรื่อง กระตู่กระตัก กระต็อกกระแต็ก

ผู้แต่ง เกริก ยุ้นพันธ์ สำนักพิมพ์แพรวเพื่อนเด็ก

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....เวลา.....

จุดประสงค์

1. เพื่อให้เด็กแต่งนิทานโดยการสะท้อนความคิดด้วยการขีดเขียน
2. เพื่อให้เด็กมีความสามารถด้านการเขียน ดังนี้
 - เขียนเส้นต่าง ๆ ในรูปแบบที่แตกต่างกัน
 - เขียนตั้งชื่อผลงานด้วยสัญลักษณ์ต่าง ๆ
 - เขียนตัวอักษรไม่เลือก
 - เขียนด้วยการคัดลอกคำ
 - เขียนสะกดคำด้วยตนเอง

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

ครูนำเข้าสู่บทเรียนด้วยคำคล้องจองยายเข้า (ประภัสร์ แสงดา)

คำคล้องจองยายเข้า

ยายเข้าอ้าปากหา	เห็นฟันขาวปากกว้างใหญ่
ตักแตนบินเข้าไป	ดินซ่อนไซในท้องยาย

ขั้นกิจกรรม

1. ครูเริ่มต้นเล่านิทานเรื่องกระตู่กระตัก กระต็อกกระแต็ก โดยใช้หนังสือเล่มใหญ่ ประกอบการเล่ารายละเอียดดังนี้

ยายเข้าตัวอ้วนใหญ่ เวลาหาว ยายเข้าจะหาวปากกว้าง
 เวลาหัวเราะก็หัวเราะปากกว้าง
 วันหนึ่ง ขณะที่ยายเขานั่งอยู่นอกชานแล้วอ้าปากหา
 ตักแตนตัวหนึ่งบินเข้าไปในปากของยายเข้า
 ยายเข้ารีบหุบปาก พร้อมกับกลืนตักแตนลงไปในท้อง
 พลังคิดว่า “ตักแตนต้องตายแน่ ๆ”
 แต่ตักแตนยังไม่ตาย

มันดิน กระตึกกระตัก กระตอกกระแตก อยู่ในห้องของยายเช้า

ยายเช้าวิ่งไปเล่าให้เพื่อนฟัง

เพื่อนของยายเช้าบอกให้ยายเช้ากลืนลงไป

นกจะได้เข้าไปจิกตักแตน ตักแตนจะได้ตาย

ยายเช้าจึงเดินไปที่ต้นไม้ จับนกมาหนึ่งตัว แล้วกลืนลงไปในห้อง

แต่นกก็ไม่จิกตักแตน

ตักแตนจึงยังไม่ตาย

มันดิน กระตึกกระตัก กระตอกกระแตก อยู่ในห้องของยายเช้า

“ตายแล้ว !” ยายเช้าร้องขึ้น “นกไม่จิกตักแตน ตักแตนก็ยังไม่ตาย ทำอย่างไรดีล่ะ”

ยายเช้าวิ่งไปถามเพื่อนอีกคน

เพื่อนของยายเช้าบอกให้ยายเช้ากลืนแมลงลงไป

แมลงจะได้กัดนก นกจะได้จิกตักแตน

ยายเช้าจึงขึ้นไปบนบ้าน จับแมลงมาหนึ่งตัว แล้วกลืนลงไปในห้อง

แต่แมงก็ไม่กัดนก นกก็ไม่จิกตักแตน ตักแตนจึงยังไม่ตาย

มันดิน กระตึกกระตัก กระตอกกระแตก อยู่ในห้องของยายเช้า

“ตายแล้ว !” ยายเช้าร้องขึ้น “แมงไม่กัดนก นกไม่จิกตักแตน ตักแตนก็ยังไม่ตาย

ทำอย่างไรดีล่ะ”

ยายเช้าวิ่งไปถามเพื่อนอีกคน

เพื่อนของยายเช้าบอกให้ยายเช้ากลืนหมาลงไป

หมาจะได้กัดแมง แมงจะได้กัดนก นกจะได้จิกตักแตน

ตักแตนจะได้ตาย ยายเช้าจึงเดินไปที่ใต้ถุนบ้าน จับหมามา 1 ตัว แล้วกลืนลงไปในห้อง

แต่หมาก็ไม่กัดแมง แมงก็ไม่กัดนก นกก็ไม่จิกตักแตน ตักแตนจึงยังไม่ตาย

มันดิน กระตึกกระตัก กระตอกกระแตก อยู่ในห้องของยายเช้า

“ตายแล้ว !” ยายเช้าร้องขึ้น “หมาไม่กัดแมง แมงไม่กัดนก นกไม่จิกตักแตน

ตักแตนก็ยังไม่ตาย ทำอย่างไรดีล่ะ

ยายเช้าวิ่งไปถามเพื่อนอีกคน

เพื่อนของยายเช้าบอกให้ยายเช้ากลืนเสือลงไป เสือจะได้กัดหมา หมาจะได้กัดแมง

แมงจะได้กัดนก นกจะได้จิกตักแตน ตักแตนจะได้ตาย

ยายเช้าจึงเดินเข้าไปในป่า จับเสือมาหนึ่งตัว แล้วกลืนลงไปในห้อง

แต่เสือกก็ไม่กัดหมา หมาก็ไม่กัดแมง แมงก็ไม่กัดนก นกก็ไม่จิกตักแตน

ตักแตนจึงยังไม่ตาย มันดิน กระตึกกระตัก กระตอกกระแตก อยู่ในห้องของยายเช้า

“ตายแล้ว !” ยายเช้าร้องขึ้น

“เสือไม่กัดหมา หมาไม่กัดแมง แมงไม่กัดนก นกไม่จิกตักแตน ตักแตนก็ยังไม่ตาย

ทำอย่างไรดีล่ะ”

ยายเข้่วิ่งไปถามเพื่อนอีกคน เพื่อนของยายเข้่า บอกให้ยายเข้่ากลืนข้างลงไป
 ข้างจะได้เหยียบเสือ เสือจะได้กัดหมา หมาจะได้กัดแมว แมวจะได้กัดนก
 นกจะได้จิกตักแตน ตักแตนจะได้ตาย ยายเข้่าจึงเดินเข้าไปในป่าลึก
 จับข้างมาหนึ่งตัว แล้วกลืนลงไปในห้อง
 พอยายเข้่ากลืนข้างลงไปในห้อง ข้างก็เข้าไปแน่นอยู่ในห้องของยายเข้่า
 จนยายเข้่าสะอึก "ตายแน่ ! ยายเข้่าตายแน่ ! แก่ต้องตายเพราะสะอึกแน่ ๆ"

2. จากคำบอกเล่าของเด็กประมาณ 4 - 5 คำบนกระดานชาร์ท
4. ครูสนทนากับเด็กว่า เด็ก ๆ จะช่วยเหลือยายเข้่าได้อย่างไรบ้าง
5. เด็กคิดแต่งเรื่องราวต่อจากนิทานโดยการขีดเขียนเป็นภาพตามจินตนาการและให้ตั้งชื่อภาพโดยการขีดเขียนเป็นสัญลักษณ์บนกระดานที่เลือกทำ

ขั้นสรุป

1. เด็ก ๆ เล่าถึงผลงานของตนพร้อมกับครูจัดบันทึกลงในแผ่นงาน
2. เด็ก ๆ เล่นเกมในศูนย์นิทานดังต่อไปนี้ เกมบัตรภาพกับคำ เกมโดมิโน เกมภาพตัดต่อจากนิทาน เกมจัดหมวดหมู่ภาพกับสัญลักษณ์

สื่อ

1. หนังสือเล่มใหญ่ เรื่อง กระดุกกระดิก กระต๊อกกระแต๊ก
2. เกมบัตรภาพกับคำ เกมโดมิโน เกมภาพตัดต่อจากนิทาน เกมจัดหมวดหมู่ภาพกับสัญลักษณ์
3. ดินสอ กระดาษ สีเทียน สีไม้

ประเมินผล

จากชิ้นงานของเด็ก โดยใช้กฎเกณฑ์การให้คะแนนความสามารถด้านการเขียน

แผนการสอนการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานไม่จบเรื่อง

ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ครั้งที่ 3

นิทานเรื่อง อนุบาลช้างเบ๊ม

ผู้แต่ง มินามิ นิซึอิจิ พรอนงค์ นิยมคำ แพล สำนักพิมพ์แพรวเพื่อนเด็ก

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....เวลา.....

จุดประสงค์

1. เพื่อให้เด็กแต่งนิทานโดยการสะท้อนความคิดด้วยการขีดเขียน
2. เพื่อให้เด็กมีความสามารถด้านการเขียน ดังนี้
 - เขียนเส้นต่าง ๆ ในรูปแบบที่แตกต่างกัน
 - เขียนตั้งชื่อผลงานด้วยสัญลักษณ์ต่าง ๆ
 - เขียนตัวอักษรไม่เลือก
 - เขียนด้วยการคัดลอกคำ
 - เขียนสะกดคำด้วยตนเอง

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

ครูนำเข้าสู่บทเรียนด้วยการร้องเพลง ช้าง (สุกรี ไกรเลิศ)

เพลงช้าง

ช้าง ช้าง ช้าง หนูเคยเห็นช้างหรือเปล่า

ช้างมันตัวโตไม่เบา จมูกยาวๆ เรียกว่างวง

มีเขี้ยวโตงวงเรียกว้างๆ มีหูมีตาหางยาว

(พร้อมทั้งแสดงท่าทางประกอบ)

ขั้นกิจกรรม

1. ครูเริ่มต้นเล่านิทานเรื่องอนุบาลช้างเบ๊ม โดยใช้ภาพพลิกประกอบการเล่า รายละเอียดดังนี้

ช้างเบ๊มเป็นช้างตัวใหญ่เบ๊มเริ่มเต็ม ช้างเบ๊มอยู่ตามลำพังมานาน

ตัวก็สกปรก เหม็นก็เหม็น ช้างเบ๊มรู้สึกโดดเดี่ยว และชอบบ่นว่า

“เหงาจังเลย เหงาจริง ๆ” ช้างเบ๊มรำพันพลางเอาใบหูไปขูด

น้ำตาหยดเบ๊มเริ่มเต็ม ไหลรินไปตามวงของช้างเบ๊ม

บรรดาช้างทั้งหลายในป่า พวกมันล้อมวงประชุมเรื่องช้างเบ๊ม ช้างทุกตัวต้องขู่วงชี้ฟ้า

เพราะข้างเบิ้มตัวเหม็นมาก ข้างเฒ่าเอ่ยว่า “ข้างเบิ้มโตแล้ว แต่ยังชอบเที่ยวเล่น”
ข้างหนุ่มก็เสริมว่า “ข้างเบิ้มโตแล้ว แต่ยังชอบบองแอง”

เราส่งข้างเบิ้มไปทำงานดีกว่า “เห็นด้วย ! เห็นด้วย ! ข้างทุกตัวเห็นพ้องต้องกันหมด
ดังนั้น ข้างทั้งหลายจึงช่วยกัน ลากข้างเบิ้มไปยังแม่น้ำ เอาแปรงถูขี้โคลนให้ข้างเบิ้ม
แล้วเอางวงพ่นน้ำใส่จนสะอาดทั่วทั้งตัว ข้างเบิ้มรูปหล่อขึ้นทันทีทันใด
มันยืมน้อยยืมใหญ่ ด้วยความพึงพอใจ แล้วออกเดินทางไป...

ร้านแรกที่ข้างเบิ้มไปขอทำงาน คือร้านทำขนมปังกรอบของคุณเบ้ง

ข้างเบิ้มตั้งใจทำงานมาก ทำขนมปังออกมาชิ้นใหญ่เบ้อเริ่มเต็ม

ขนมปังกรอบชิ้นใหญ่พิเศษราคาชิ้นละหนึ่งพันบาท)ขนมปังของข้างเบิ้มชิ้นใหญ่
เบ้อเริ่มเต็ม

ราคาก็แพงเกินไป ไม่มีใครซื้อสักคนเดียว คุณเบ้งจึงบอกข้างเบิ้มว่า “อย่าทำดีกว่า
ไปหางานใหม่” ข้างเบิ้มเศร้าใจ หอบขนมปังชิ้นใหญ่เบ้อเริ่มเต็มออกจากร้านไป

ร้านที่สองของข้างเบิ้ม คือร้านทำจานของคุณจาน ข้างเบิ้มตั้งใจทำงานมาก

ทำจานออกมาใบใหญ่เบ้อเริ่มเต็ม จานใบใหญ่เท่าสระน้ำอย่างนี้ จะเอาอะไรมาใส่

คุณจานจึงบอกข้างเบิ้มว่า “อย่าทำดีกว่า ไปหางานใหม่” ข้างเบิ้มเศร้าใจ

หอบขนมปังชิ้นใหญ่เบ้อเริ่มเต็ม กับจานใบใหญ่เบ้อเริ่มเต็ม ออกจากร้านไป

ร้านที่สามของข้างเบิ้ม คือร้านทำรองเท้าของคุณรอง ข้างเบิ้มตั้งใจทำงานมาก

ทำรองเท้าออกมาขนาดใหญ่เบ้อเริ่มเต็ม คุณรองเจ้าของร้านทำรองเท้า

ยังลงไปอยู่ในรองเท้าของข้างเบิ้มได้ทั้งตัว คุณรองจึงบอกข้างเบิ้มว่า

“อย่าทำดีกว่า ไปหางานใหม่” ข้างเบิ้มเศร้าใจ หอบขนมปังชิ้นใหญ่เบ้อเริ่มเต็ม

กับจานใบใหญ่เบ้อเริ่มเต็ม และรองเท้าข้างใหญ่เบ้อเริ่มเต็ม ออกจากร้านไป

ร้านที่สี่ของข้างเบิ้ม คือร้านทำเปียโนของคุณเปีย ข้างเบิ้มตั้งใจทำงานมาก

ทำเปียโนออกมาหลังใหญ่เบ้อเริ่มเต็ม เปียโนใหญ่เกินไป คนติดไม้ไผ่

ติดเท่าไรก็ไม่มีเสียง คุณเปียจึงบอกข้างเบิ้มว่า “อย่าทำดีกว่า ไปหางานใหม่”

ข้างเบิ้มเศร้าใจ หอบขนมปังชิ้นใหญ่เบ้อเริ่มเต็ม กับจานใบใหญ่เบ้อเริ่มเต็ม

รองเท้าข้างใหญ่เบ้อเริ่มเต็ม และเปียโนหลังใหญ่เบ้อเริ่มเต็ม ออกจากร้านไป

แห่งสุดท้ายที่ข้างเบิ้มไป คือโรงงานทำรถยนต์ของคุณยนต์ ข้างเบิ้มตั้งใจทำงานมาก

ทำรถยนต์ออกมาคันใหญ่เบ้อเริ่มเต็ม รถยนต์คันใหญ่เกินไป คนขับไม่ได้

เพราะมองข้างหน้าไม่เห็น คุณยนต์จึงบอกข้างเบิ้มว่า “อย่าทำดีกว่า ไปหางานใหม่”

ข้างเบิ้มเศร้าใจผิดหวังเสียใจ หอบขนมปังชิ้นใหญ่เบ้อเริ่มเต็ม กับจานใบใหญ่เบ้อเริ่มเต็ม

กับรองเท้าข้างใหญ่เบ้อเริ่มเต็ม และเปียโนหลังใหญ่เบ้อเริ่มเต็ม ใส่รถยนต์คันใหญ่

เบ้อเริ่มเต็ม ออกจากร้านไป ข้างเบิ้มน้ำตาคลอ เกือบจะหยดออกมาอีกแล้ว

ข้างเบิ้มออกเดินทางต่อไปไม่นาน ก็เห็นแม่ซึ่งมีลูกสิบสองคน กำลังปั่นเสียงดัง

“เฮ้อ...งานยุ่งจังเลย ยุ่งจริง ๆ ซักเสื้อสิบสองตัว กางเกงสิบสองตัว ผ่ากันเป็นสิบสองผืน

ถูกทำอีกตั้งยี่สิบสี่ข้าง เหนื่อยจังเลย เหนื่อยจริง ๆ พอเห็นข้างเบิ้ม แม่ก็ขอร้องว่า
“ขอโทษทีเถอะคุณข้าง ช่วยเล่นกับลูก ๆ นันหน่อย”

2. เด็กและครูสนทนาซักถามถึงเรื่องราวจากนิทานพร้อมกับครูเขียนคำในนิทาน
จากคำบอกเล่าของเด็กประมาณ 4 – 5 คำบนกระดาษชาร์ท
3. ครูสนทนากับเด็กว่า ถ้าเด็ก ๆ เป็นคุณข้างจะอย่างไร
4. เด็กคิดแต่งเรื่องราวต่อจากนิทานโดยการขีดเขียนเป็นภาพตามจินตนาการและให้ตั้งชื่อภาพ
โดยการขีดเขียนเป็นสัญลักษณ์บนกระดาษ

ขั้นสรุป

1. เด็ก ๆ เล่าถึงผลงานของตนพร้อมกับครูจัดบันทึก
2. เด็ก ๆ เล่นเกมในศูนย์นิทานดังต่อไปนี้ เกมบัตรภาพกับคำ เกมโดมิโน เกมภาพ
ตัดต่อจากนิทาน เกมจัดหมวดหมู่ภาพกับสัญลักษณ์

สื่อ

1. ภาพพลิกนิทานเรื่องอนุบาลข้างเบิ้ม
2. เกมบัตรภาพกับคำ เกมโดมิโน เกมภาพตัดต่อจากนิทาน เกมจัดหมวดหมู่
ภาพกับสัญลักษณ์
3. ดินสอ กระดาษ สีเทียน สีไม้

ประเมินผล

จากชิ้นงานของเด็ก โดยใช้กฎเกณฑ์การให้คะแนนความสามารถด้านการเขียน

แผนการสอนการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานไม่จบเรื่อง

ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ครั้งที่ 4

นิทานเรื่อง กระต่ายกับเต่า

ผู้แต่ง ลาฟองเตน อริยา ไพฑูรย์ แปล สำนักพิมพ์แพรวเพื่อนเด็ก

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....เวลา.....

จุดประสงค์

1. เพื่อให้เด็กแต่งนิทานโดยการสะท้อนความคิดด้วยการขีดเขียน
2. เพื่อให้เด็กมีความสามารถด้านการเขียน ดังนี้
 - เขียนเส้นต่าง ๆ ในรูปแบบที่แตกต่างกัน
 - เขียนตั้งชื่อผลงานด้วยสัญลักษณ์ต่าง ๆ
 - เขียนตัวอักษรไม่เลือก
 - เขียนด้วยการคัดลอกคำ
 - เขียนสะกดคำด้วยตนเอง

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

ครูนำเข้าสู่บทเรียนด้วยปริศนาคำทาย อะไรเอ๋ย

อะไรเอ๋ย สัตว์เดินมา หลังคามุงกระเบื้อง (เต่า)

อะไรเอ๋ย สองหูยาวตั้ง ขนปุยเป็นมัน

หางสั้นสีขาว ดวงตาแจ่มแววว (กระต่าย)

ขั้นกิจกรรม

1. ครูเริ่มต้นเล่านิทานเรื่องกระต่ายกับเต่า โดยใช้หุ่นมือประกอบการเล่า
รายละเอียดดังนี้

กระต่ายกับเต่าได้เถียงกันว่าใครฉลาดกว่าใคร กระต่ายบอกว่าตนฉลาดกว่า เพราะตนวิ่งเร็วกว่า เต่าผู้แสนจะเชื่องช้า จะต้องแบกบ้านไว้บนหลังคาตลอดเวลา จะฉลาดกว่ากระต่ายได้อย่างไร แต่เต่าไม่เห็นด้วย จึงท้าประลองความเร็วกับกระต่าย “เราจะเริ่มต้นกันที่นี้ ข้ามเนินเขา ข้ามรั้วไม้ ผ่านทุ่งแครอท และสิ้นสุดที่บริเวณซากเกวียนเก่า” กระต่ายประหลาดใจมาก แต่ก็รับคำท้าทันที “ฉันต้องชนะแน่นอน เรามาลองแข่งขันก็ได้” ขบวนการประลองความเร็วแพร่สะพัดไปอย่างรวดเร็ว ประดานกและสัตว์ป่าทุกตัวต่างมาชุมนุมกัน เพื่อเฝ้าดูการแข่งขัน “เต่าแทบจะไม่มีโอกาสชนะเลย” สุนัขจึงจอกพุด

“ฉันว่าเรารอดดีกว่า” นักชูกบอก พ่อไก่เสนอตัวเป็นกรรมการ ณ จุดเริ่มต้น มีผู้ชมมากมาย ฝ้าดูอยู่ตลอดทาง เมื่อทุกอย่างพร้อมแล้ว พ่อไก่จึงยึดตัวขึ้น เพื่อให้สัญญาณ “เอ้กเอ้กเอ้กเอ้ก!” กระต่ายกระโดดผลุงออกไปในพริบตา ขณะที่เต่าย่อย ๆ เยื้องย่างอย่างเชื่องช้า ไม่กี่นาทีต่อมา กระต่ายวิ่งข้ามเนินเขา ไปจนถึงรั้วไม้ แล้วมองลงไปเบื้องล่าง เเตายังไม่ปรากฏแก่สายตา กระต่ายจึงหยุดพัก พลังและเล็มใบไม้อย่างเอร็ดอร่อย เเต่ยังคงมุ่งหน้าเดินต่อไป โดยไม่ย่อท้อ จนกระทั่งถึงเนินเขา สำหรับเต่าแล้ว การปีนเขานับว่าเป็นเรื่องหนักหนาสาหัสทีเดียว แต่เต่าก็มีนกน้อยนับสิบบินส่งเสียงเป็นกำลังใจให้ตลอดทาง ฝ่ายกระต่ายนั้นเล่า เมื่อกินใบไม้จนพอใจแล้ว จึงรีบแผ่นโผนเต็มฝีเท้าไปยังทุ่งแครอททันที กระต่ายขึ้นขอบรสชาติของแครอทมาก เมื่อถึงที่นั่นจึงไม่อาจยับยั้งใจให้ผ่านเลยไปได้ง่าย ๆ กระต่ายแฉกแครอทอย่างเพลิดเพลินจนกระทั่งอึดท้องและรู้สึกง่วง จึงเอนตัวลงหวังจะนอนสักงีบ ขณะเดียวกันเต่าเพิ่งคลานตัวมัตยมมาถึงรั้วไม้ เเต่รู้สึกเหน็ดเหนื่อยจนแทบหมดแรง เเต่ยังคงอดทน คืบคลานไปช้า ๆ กระทั่งในที่สุดเต่าจึงคลานมาถึงทุ่งแครอท และผ่านหน้ากระต่าย ซึ่งกำลังหลับไป โดยกระต่ายไม่ทันรู้ตัว ทันใดนั้นเอง เมื่อกระต่ายตกใจตื่น และมองไปที่ซากเกวียนเก่า มันแทบไม่เชื่อสายตาตัวเอง เเต่เกือบจะถึงเส้นชัยแล้ว !

2. เด็กและครูสนทนากลุ่มถึงเรื่องราวจากนิทานพร้อมกับครูเขียนคำในนิทานจากคำบอกเล่าของเด็กประมาณ 4 – 5 คำของเด็กบนกระดานชาร์ท
3. ครูสนทนากับเด็ก เด็ก ๆ คิดว่ากระต่ายกับเต่าใครจะเป็นผู้ชนะ
4. เด็กคิดแต่งเรื่องราวต่อจากนิทานโดยการขีดเขียนภาพตามจินตนาการและให้ตั้งชื่อภาพโดยการขีดเขียนเป็นสัญลักษณ์บนกระดานที่เลือกทำ

ขั้นสรุป

1. เด็ก ๆ เล่าถึงผลงานของตนพร้อมกับครูจัดบันทึก
2. เด็ก ๆ เล่นเกมในศูนย์นิทานดังต่อไปนี้ เกมบัตรภาพกับคำ เกมโดมิโน เกมภาพตัดต่อจากนิทาน เกมจัดหมวดหมู่ภาพกับสัญลักษณ์

สื่อ

1. หุ่นมือกระต่ายกับเต่า
2. เกมบัตรภาพกับคำ เกมโดมิโน เกมภาพตัดต่อจากนิทาน เกมจัดหมวดหมู่ภาพกับสัญลักษณ์ เกมจับคู่ภาพส่วนของสัตว์ที่ช่อกับภาพเต็ม
3. ดินสอ กระดาษ สีเทียน สีไม้

ประเมินผล

จากชิ้นงานของเด็ก โดยใช้กฎเกณฑ์การให้คะแนนความสามารถด้านการเขียน

ภาคผนวก ค

รายชื่อหนังสือนิทานเพื่อทำการวิจัย จำนวน 32 เรื่อง

การคัดเลือกหนังสือนิทานสำหรับการวิจัย

หนังสือนิทานที่ผู้วิจัยคัดเลือกมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีความเหมาะสมกับวัยของเด็ก เนื้อหาสาระให้ข้อคิด ตลอดจนรูปภาพในนิทานสามารถสื่อความหมายได้ชัดเจน โดยพิจารณาจากโครงการคัดสรรหนังสือดีสำหรับเด็กและเยาวชน ของสมาพันธ์องค์กรเพื่อพัฒนาหนังสือและการอ่าน ซึ่งประกอบด้วย สมาคมชมรมมูลนิธิ และองค์กรเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหนังสือและส่งเสริมการอ่าน โดยมี ศาสตราจารย์ คุณหญิงมนัมาส ขวลิต เป็นประธานและมีคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญอีกหลายท่านในการดำเนินงานครั้งนี้ รายชื่อหนังสือนิทาน จำนวน 32 เรื่อง มีดังนี้

รายชื่อหนังสือ	ผู้แต่ง	สำนักพิมพ์
1. กุรี กระ	ริเอโกะ นางากาวา	แพรวเพื่อนเด็ก
2. ไขไก่กับความฝัน	พรอนงค์ นิยมคำ แพล	ชมรมเด็ก
3. ปลาสายรุ้ง	วริยะ สิริสิงห	แพรวเพื่อนเด็ก
	มาร์คัส ฟิสเตอร์	
4. คุณตาหนวดยาว	ปานแก้ว แพล	แพรวเพื่อนเด็ก
5. คุณฟองนักแปร่งฟัน	ชีวัน วิสาสะ	แพรวเพื่อนเด็ก
6. สวิมมี	ชีวัน วิสาสะ	แพรวเพื่อนเด็ก
	มาร์คัส ฟิสเตอร์	
7. งานแรกของมีจิง	ปานแก้ว แพล	
	โยริโกะ ชุซุอิ	แพรวเพื่อนเด็ก
8. จ้อยตามหาพระจันทร์	พรอนงค์ นิยมคำ แพล	มูลนิธิเด็ก
9. เจ้าตัวเล็ก	ม.ล.วันนีวดี เกียรติสาร	
	โทมัส สเวนสัน	
10. ดิกต็อกพักผ่อน	ระพีพรรณ พัฒนาเวช แพล	แพรวเพื่อนเด็ก
11. นกเจ้าฟ้ากับเด็กชายผมจุก	ซัชชัย ทับทิมอ่อน	มูลนิธิเด็ก
12. ปู่เจ้าต่างและโลมา	น้ำพรม พินิจวรรณศิลป์	ต้นอ้อ แกรมมี
13. สำเนียงของปลาทอง	วริยะ สิริสิงห	ชมรมเด็ก
14. ผีน้อยหายไปไหน	วิรุณ ตั้งเจริญ	ต้นอ้อแกรมมี
15. พญานก	จิระพร อินทนาศักดิ์	มูลนิธิเด็ก
16. ดูกตุ๊กชื่อสัตย์	อำนาจ เย็นสบาย	ต้นอ้อ แกรมมี
17. มดสิบตัว	พรจันทร์ จันทรวิมล	ต้นอ้อ
18. มาเล่นด้วยกันนะ	ชีวัน วิสาสะ	แพรวเพื่อนเด็ก
	มารีฮอลล์ เอทส์	
	พรอนงค์ นิยมคำ แพล	แพรวเพื่อนเด็ก
19. ผีเสื้อกับผิงน้อย	อำนาจ เย็นสบาย	ต้นอ้อ
20. ลูกเต่าปากกับลุงเต่าน้ำ	น้ำพรม พินิจวรรณศิลป์	ต้นอ้อ แกรมมี

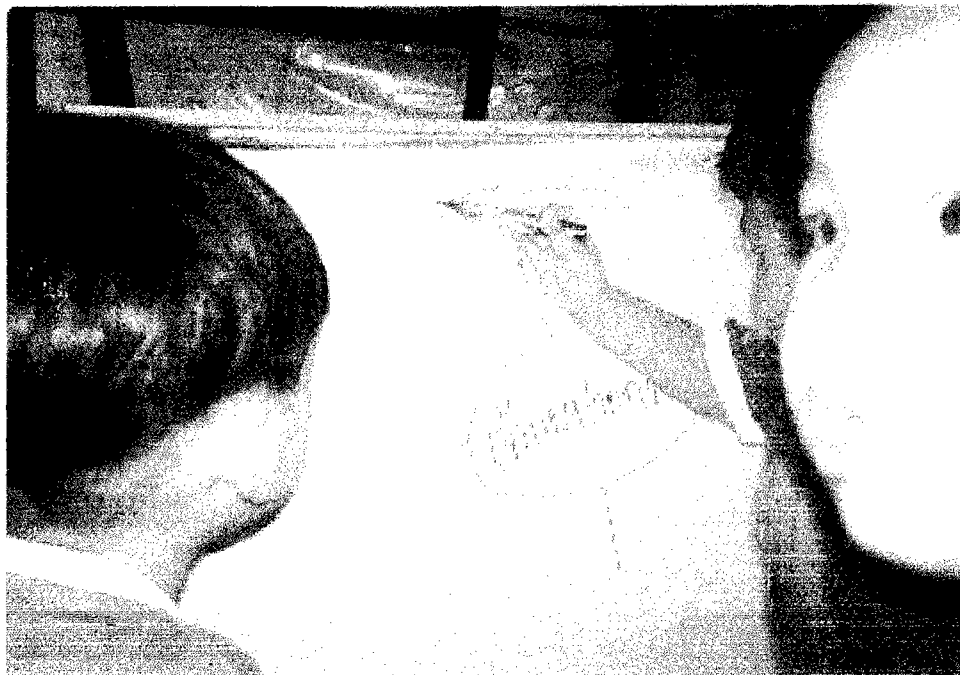
รายชื่อหนังสือ		ผู้แต่ง	สำนักพิมพ์
21.	สิงโตเจ้าปัญญา	ถวัลย์ มาตรฐาน	ต้นอ้อ แกรมมี่
22.	หนูนากับยักษ์ใหญ่	อรรญา วรชาติอุดมพงษ์	ต้นอ้อ แกรมมี่
23.	หัวใจสีชมพู	ชีวัน วิสาสะ	ชมรมเด็ก
24.	อนุบาลช้างเบ๊ม	มินามิ นิซุอิ	
25.	เจ้าของโรงสีกับลา	พรอนงค์ นิยมคำ แบล	แพรวเพื่อนเด็ก
		ลาฟองเตน	แพรวเพื่อนเด็ก
26.	คุณตาร้องเพลง	อริยา ไพฑูรย์ แบล	
		จอห์น รินซ์	แพรวเพื่อนเด็ก
27.	กระต๊อกระต๊อ กระต๊อ กระแต็ก	ระพีพรรณ พัฒนาเวชแบล	
		เกริก ยุ้นพันธ์	แพรวเพื่อนเด็ก
28.	กระต่ายกับเต่า	ลาฟองเตน	
		อริยา ไพฑูรย์ แบล	แพรวเพื่อนเด็ก
29.	ฟ้ากว้างเท่าปากบ่อ	มาลา คำจันทร์	ต้นอ้อ
30.	ราชสีห์ กับหนู	ไบรอัน ไวต์สมิธ	แพรวเพื่อนเด็ก
		อริยา ไพฑูรย์ แบล	
31.	โคลงเคลงค้างคาวน้อย	ชิตกร สุวรรณพานิช	มูลนิธิเด็ก
32.	เจ้ากบปากกว้าง	มานพ ถนอมศรี	ต้นอ้อ แกรมมี่

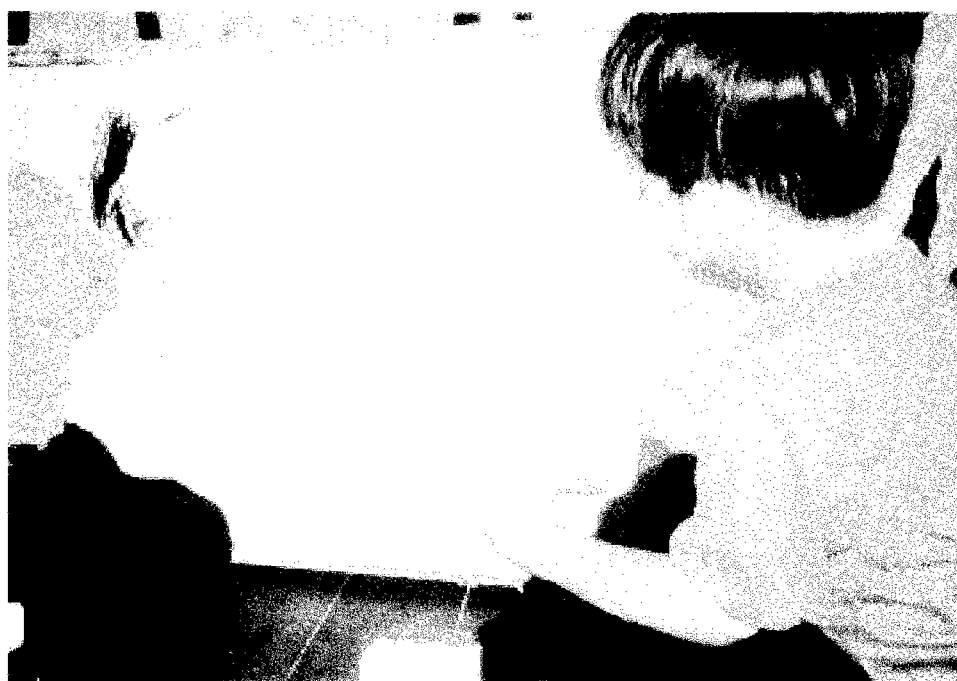
ภาคผนวก ง.

- ภาพประกอบคำบอกเล่าของเด็กจากนิทาน
- ภาพประกอบมุมการเขียนเสรี
- ภาพประกอบเกมบัตรภาพกับคำ

คำบอกเล่าของเด็กจากนิทานอยู่ในชั้นกิจกรรมการเรียนรู้การสอน เป็นขั้นตอนที่ต้องปฏิบัติ ทุกวันหลังจากที่ครูเล่านิทานไปจนถึงจุดสำคัญของเรื่อง ต่อจากนั้นเด็กและครูสนทนาถึงสิ่งที่ได้รู้จัก ในนิทานพร้อมกับครูเขียนคำจากคำบอกเล่าของเด็กประมาณวันละ 4-5 คำ บนกระดานชาร์ท ดังตัวอย่าง ในภาพ

ครูเล่านิทานเรื่องกบปากกว้าง เด็กบอกคำว่า กู กบ ไก่ วัว เด็ก ๆ จะช่วยกันวาดภาพคู่กับ คำทำให้เด็กได้เห็นความสำคัญของภาพกับคำ และครูจะนั่งร่วมกับเด็กที่ไม่ได้ออกมาวาด เด็กและครู เป็นผู้คอยให้กำลังใจเด็กที่ออกมาวาดภาพ เช่น วาดงูได้เหมือนงูตัวจริงเลย เก่งจริงนะ พวกเราปรบมือให้ คนเก่งดัง ๆ หน่อย ดูแล้วน่ารักแล้วไหมคะ เด็กบางคนจะตอบว่าไม่น่ารักแล้วเลย เป็นรูปปลอมต่างหาก เมื่อ เด็กวาดจนครบตามที่บอกแล้ว ครูสนทนากับเด็กว่า เด็ก ๆ พร้อมที่จะแต่งต่อเรื่องราวหรือยังคะ(ครับ) เด็กบอกว่า พร้อมแล้วคะ(ครับ) จากนั้นเด็กจะแยกย้ายกันไปหยิบกระดาษและสี เพื่อขีดเขียนแต่งต่อ เรื่องราวจากนิทาน

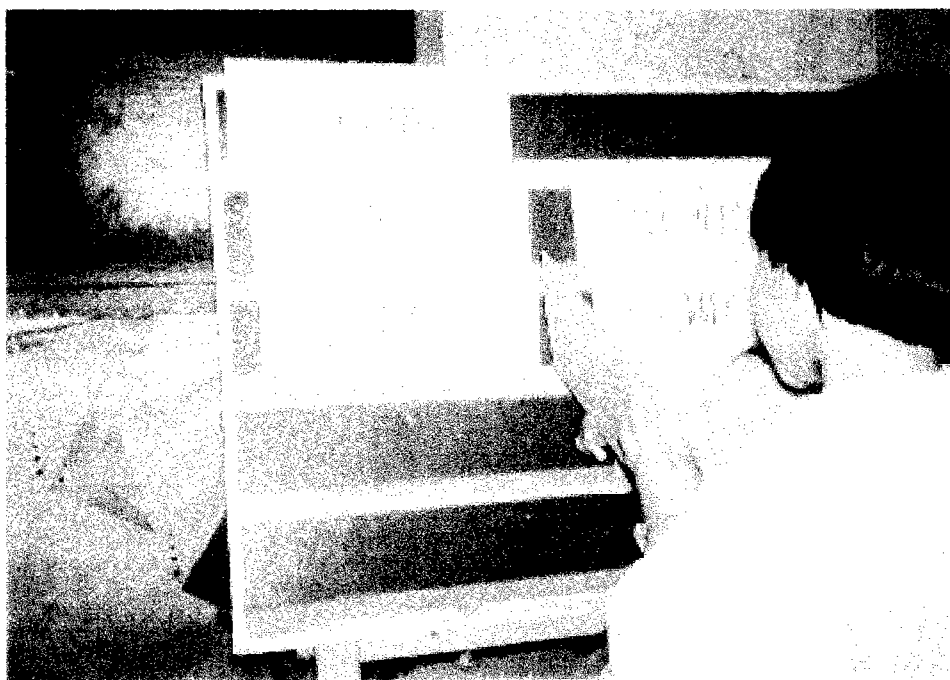

มุมการเขียนเลří เป็นมุมที่จัดให้เด็กได้ขีดเขียนอย่างอิสระ หลังจากที่ได้ขีดเขียนงานจากนิทานไม่จบเรื่องและนํางานส่งครู เด็ก ๆ เล่าถึงผลงานของตนพร้อมกับครูจดบันทึกลงในแผ่นงาน เสร็จแล้วเด็กจะแยกย้ายกันไปอยู่ตามมุมนิทาน มุมเกมต่าง ๆ มุมการเขียนเลરી เด็ก ๆ จะสร้างเรื่องราวบนกระดานและกระดาษแผ่นใหญ่พร้อมกับสนทนากับเพื่อน ๆ ถึงสิ่งที่ขีดเขียน ผู้วิจัยสังเกตพบว่าเด็กขีดเขียนงานด้วยความเพลิดเพลินพร้อมกับการปรากฏของตัวอักษรตามความพร้อมของเด็กแต่ละคน

เกมบัตรภาพกับคำ ได้มาจากนิทานที่เล่าในแต่ละวัน เด็กจะบอกถึงคำที่รู้จักจากนิทานประมาณวันละ 4-5 คำ ซึ่งเด็ก ๆ จะนำบัตรภาพกับคำมาเล่นทายภาพอะไรเอ่ย มาวางต่อกันเป็นรถไฟ เป็นสะพานข้ามแม่น้ำ ฯลฯ ซึ่งทำให้เด็กได้รับประสบการณ์เกี่ยวกับภาษาด้วยตนเอง

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางประไพ แสงดา
วัน เดือน ปี เกิด	21 มกราคม 2501
สถานที่เกิด	อำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	39 หมู่ 1 ตำบลธนู อำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โทร. (035) 242844
ตำแหน่งหน้าที่การงานในปัจจุบัน	อาจารย์ 2 ระดับ 7
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13000 โทร. (035) 251133
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2518	มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนจอมสุรางค์อุปถัมภ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
พ.ศ. 2522	ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง วิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา
พ.ศ. 2525	ค.บ. (ภาษาไทย) วิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา
พ.ศ. 2544	กศ.ม.(การศึกษาปฐมวัย) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ